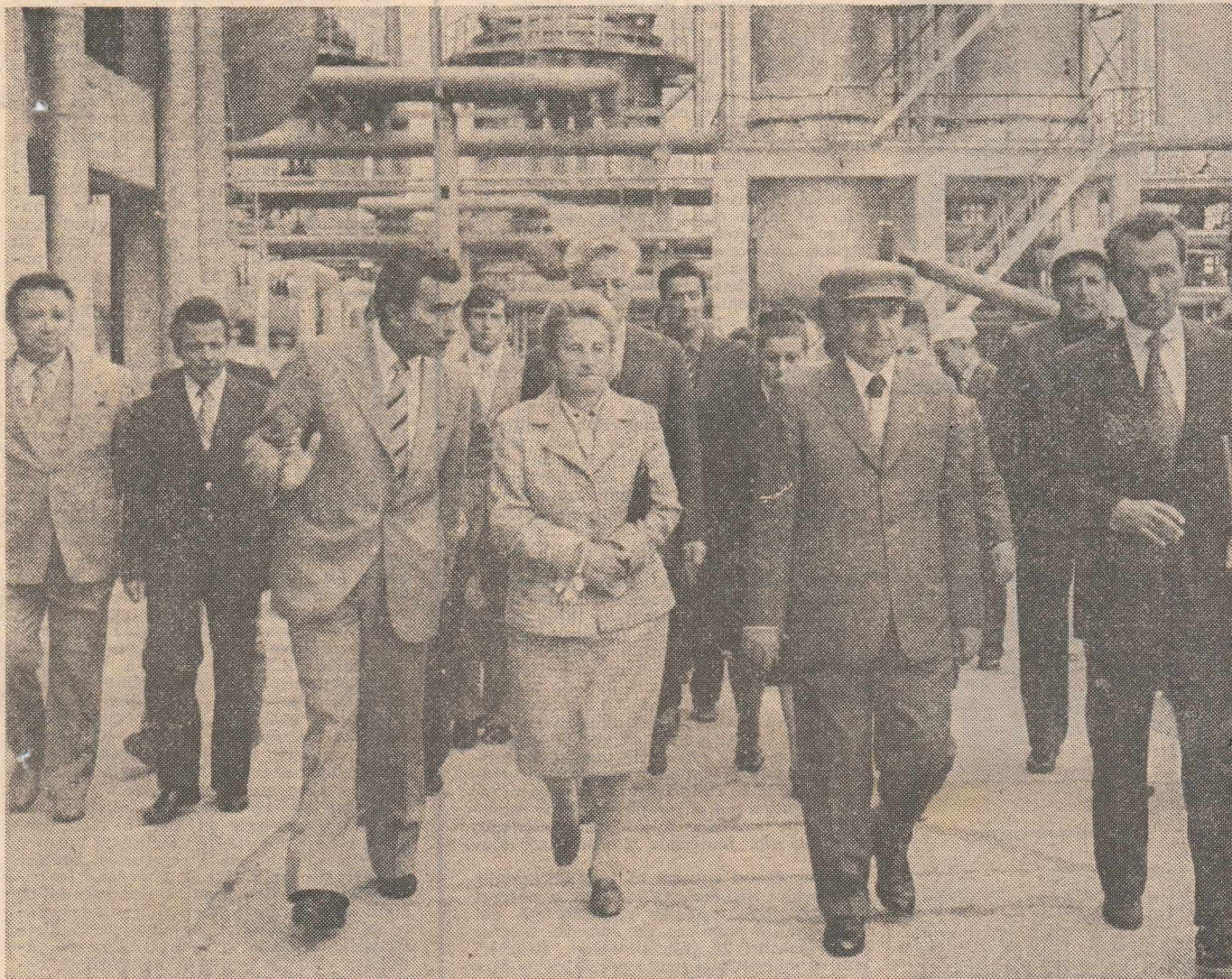

Flacăra

Saptaminal editat de Frontul Democratiei și Unității Socialiste

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Bacău

Relatarea primelor momente ale vizitei de lucru, începută ieri, în pagina 2

Omul de cultură

Am ascultat cu viu interes și cu o emoție firească ampla cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recentul Congres al consiliilor populare, am recepționat-o direct, cum se zice, aflîndu-mă într-un colț al sălii în care s-au desfășurat lucrările acestui forum al democrației noastre socialiste. Într-un colț nici nu e bine spus, deoarece marea sală a complexului expozițional din Piața Scintei e rotundă, ca și Țara (ca și Țara din realitate, ca și Țara din sufletele noastre), iar noi cei ce am umplut-o pînă la refuz, cu participarea noastră, cu vorbele și cu gîndurile noastre, luminînd-o și înălțînd-o, am fost și sîntem egali, indiferent de lo-

cul unde stăteam, am fost și sîntem legați de același simțămînt traic și profund, de unitate și de tărie, care nu era numai al momentului respectiv, era și este al epocii pe care o făurim și o străbatem, s-a născut și ființează prin această epocă nouă, s-a născut și ființează prin socialismul de al cărui destin este legat destinul însuși al României de azi și de miine.

Revenind asupra cuvîntării, după ce lumina vorbei rostite a fost încrustată în pagina de ziar, am stăruit mai mult asupra acelei părți din cuvîntare care se referea direct la literatură și la cultură, așa cum stăruie orice om al muncii cînd apare o hotărîre importantă, sau cînd secre-

tarul general al partidului nostru rosteste o cuvîntare asupra părții care se referă direct la domeniul în care muncește. Scriitorul nu poate rămîne numai la atita, pe el îl interesează totul, trebuie să-l intereseze, dacă e vrednic de acest nume, dacă nu trece prin viață „cum trece gîsca prin apă”. Interesîndu-se însă de toate, de „tot ce mișcă în țara asta”, scriitorul nu poate să nu se intereseze și de propria sa condiție, de rolul său și de locul pe care îl ocupă în noua societate, el, scriitorul, fiind un om al muncii, în rînd cu ceilalți toți, desfășurînd totuși o activitate mai aparte, fiindcă au existat și există deosebiri între activitatea desfășurată de un scriitor și activitatea desfășurată, să zicem, de un inspector financiar, așa cum

(Continuare în pagina 16)

ION LANCRANJAN

Familia Staicu

La recensămîntul din 5 ianuarie 1977 în România au fost înregistrate 6,8 milioane de familii. În septembrie 1980, numărul lor a crescut la 7 milioane. Una dintre acestea este aceea a soților Elena și Gheorghe Staicu. N-am scris despre ea pentru că media unei gospodării la noi este de 3,2 persoane. Nici numai pentru că fertilitatea minimă este de cel puțin 2,2 copii, iar venitul mediu de 1500 de lei pe persoană. Nici pentru că locuiește într-un apartament civilizată, primit de la stat. N-am scris despre familia soților Elena și Gheorghe Staicu numai pentru că întrunește virtuțile unor medii statistice. Am scris despre familia muncitorului Staicu pentru că întrunește virtuțile familiei muncitorești.

(În paginile 4, 6, 13, 20 reportaje de MIRCEA BUNEA și fotografii de SORIN POSTOLACHE)

Ceahlăul

Am venit, Ceahlăule, la tine,
Omule de piatră și pămînt,
Cum la tatăl neamului se vine,
Cu sfială și cu legămînt.

Am venit să-ți spunem de-ale noastre,
Cum mai e, precum și cum va fi,
C-am învins necazuri și dezastre,
Dar nimica nu ne pustii.

Am venit, Ceahlăule, la tine,
Să-ți mărturisim, oșteni cărunți,
Că e liniște și este bine
Fiindcă tu ești munte între munți.

Nu domini niște-ntocmiri pitice,
Ci un cer de vîrfuri întregesti,
Iată, dar, de ce un neam îți zice
Muntele mindriei românești.

Cei ce-au vrut în țara noastră hăul,
Cei ce-au vrut, cu vrerea faptei, rău
Afle că un neam ne e Ceahlăul
Și că ne numim, de fapt, Ceahlău.

Munte sfînt al crudei noastre soarte,
Cînd citim istoria, te-arăți,
Neclintitul nostru semn de carte
Pus la fila mării demnități.

Am venit, Ceahlăule, la tine
Să-ți făgăduim că nu vom da
Voie nici la fii să te decline,
Inflexibil și măreț vei sta.

Mai avem necazuri numeroase,
Munte-voievod, îți spunem drept,
Cald e-n tancuri și e frig în case
Fe un glob atît de ne-nțelegt.

Știi și tu c-am suferit, în vreme,
Că atîția ne furau comori
Și că azi ar fi să nu ne cheme
La-ncercări mai vechii profitori.

Greu ne e și să-ngrijim pămîntul,
Trebuie lucrare fără greș
Și momentul crizelor trecîndu-l
Să-i redăm pămîntului răzeși.

Un Ceahlău e toată țara noastră,
Voievoade, semnul nostru ești !
De la fabrică și pînă-n brazdă
Tu dai chip nădejzii românești!

Și-am venit, Ceahlăule, la tine
Noi, copiii tăi nemuritori,
Să-ți mărturisim cit e de bine
Că se cîntă-n țară trei culori,

Că avem și noi un nume-n lume
Și că te putem privi din nou
Demn, ca de la culme către culme,
Neam erou spre muntele erou.

Fraților, nu declinați Ceahlăul,
Nu clintîți nimic din firea sa,
Doar așa, dacă veni-va răul,
El, ca-ntregul neam, îl va-nfrunta.

Și, la fel, să spunem cu dreptate
Că ar fi neajmărit de rău
Dac-am crede că rezolvă toate
Simplul fapt c-avem acest Ceahlău.

Trebuie cu trudă fiecare
(Că-i măreț în rang sau că-i infim)
Să depună viață și sudoare
Și-n noi toți Ceahlăul să-l găsim.

Focul minții și tăria pietrii,
Munte-n munți, și nu-nre bolovani,
Ceea ce ca munte ai în metri
Astăzi Petrodava are-n ani.

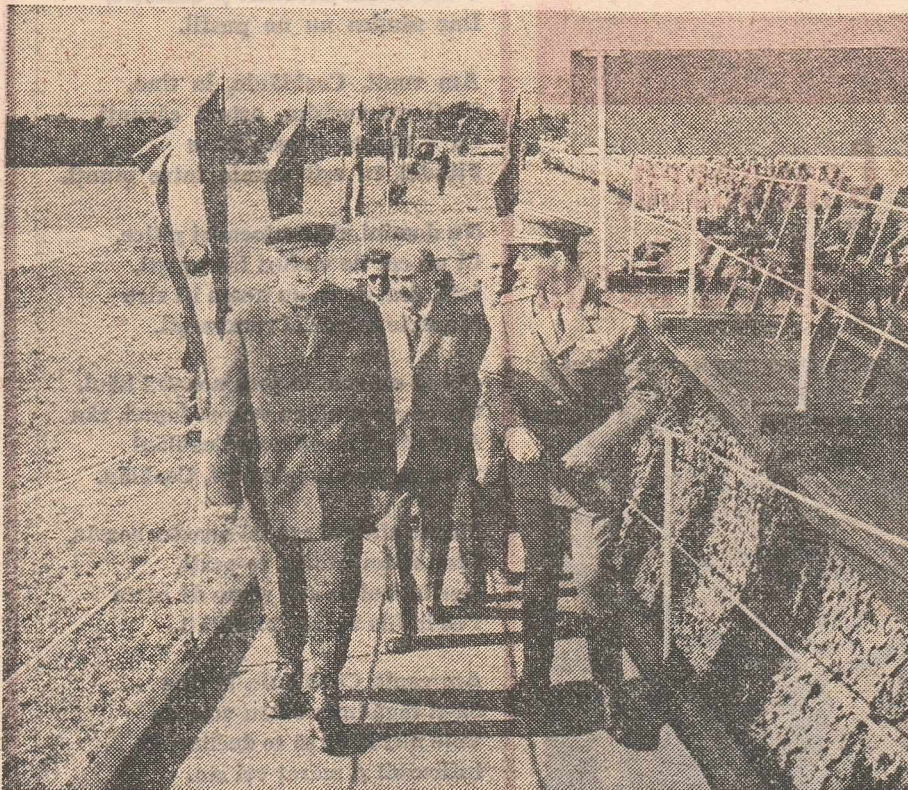
Am venit, Ceahlăule, la tine,
Vestea luptei noastre spre a-ți da,
Spune stelelor că este bine :
Țara toată-i la-nălțimea ta !

ADRIAN PAUNESCU

Preocupare constantă față de întărirea necontenită a capacității de apărare a patriei

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A ASISTAT LA APLICAȚII MILITARE ÎN JUDEȚUL BRAȘOV

Intimpinat cu o vibrantă și entuziastă manifestare de dragoste, devotament și înaltă prețuire de către toți participanții, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar ge-

neral al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, comandantul suprem al forțelor armate, a asistat joia trecută la aplicații militare în

zona Vlădeni-Cheile Râșnoavei, județul Brașov.

După trecerea în revistă de către comandantul suprem al forțelor armate, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a găzii de onoare, ministrul apărării naționale a exprimat sentimentele de vie satisfacție și profundă grațitudine pentru preocuparea pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o manifestă față de întărirea necontenită a capacității de apărare a patriei, pregătirea și înzestrarea modernă a armatei, pentru onoarea de a asista la aceste aplicații militare, organizate conform indicațiilor comandantului suprem, pe baza cerințelor doctrinei militare naționale.

La aplicațiile practice care au fost prezentate au participat trupe de infanterie, parașutiști, vânători de munte, aviație, artilerie, trupe ale Ministerului de Interne, găzdi patriotice și detașamente de pregătire militară a tineretului. Aplicațiile tactice au relevat înalta pregătire și capacitate a comandanților, statelor majore, consiliilor politice, comitetelor și organizațiilor de partid de a organiza și conduce acțiuni de luptă dinamice în condițiile războiului pentru apărarea patriei dus de întregul popor, de a folosi cu pricepere avantajele terenului muntos, caracteristicile de luptă ale diferitelor categorii de trupe ale forțelor armate. S-a evidențiat strânsa conlucrare dintre unitățile armatei, ale Ministerului de Interne, găzdirile patriotice, detașamentele de pregătire a tineretului pentru apărarea patriei, în îndeplinirea în comun a unor misiuni complexe, inclusiv a condițiilor dificile ale luptei în munți. Acțiunile desfășurate au demonstrat, în același timp, înaltele calități morale și de luptă ale militarilor, ale formațiilor de apărare, măiestria în executarea precisă a tragerilor cu diferite categorii de armament. Cu acest prilej, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost prezentate diferite tipuri de armament, tehnică, materiale și echipamente militare realizate în țară, specifice ducerii luptei de către parașutiști și vânători de munte.

Aplicațiile militare din zona Vlădeni-Cheile Râșnoavei au dat, de asemenea, posibilitatea desprinderii unor concluzii și sarcini pentru perfecționarea, în continuare, a procesului pregătirii de luptă și politice a trupelor, pentru ridicarea capacității combative a unităților și marilor unități militare, pentru întărirea conlucrării cu celelalte forțe din sistemul de apărare națională. Aplicațiile s-au constituit într-un vibrant angajament al militarilor, al celorlalți participanți, care vor depune în continuare toate eforturile pentru îndeplinirea în chip exemplar a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu de a ridica nivelul pregătirii pe o treaptă calitativ superioară, în condițiile folosirii mai eficiente a mijloacelor materiale și financiare alocate.

Comandantul suprem al forțelor armate, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adresat comandanților, ostașilor, luptătorilor din formațiunile populare de apărare, tuturor participanților la aplicații calde felicitări, pentru măiestria și înalta pregătire de care au dat dovadă și le-a urat noi și importante succese în munca de instruire și educare, în îndeplinirea misiunii sacre de apărare a mărețelor cuceriri revoluționare ale poporului, a libertății, independenței, suveranității și integrității patriei, România socialistă.

P. NICOARĂ

Vizita efectuată în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, de către tovarășul Canaan Sodindo Banana, președintele Republicii Zimbabwe, împreună cu tovarășa Janet Banana, a marcat un moment important în istoria relațiilor româno-zimbabweene, constituind o expresie elocventă a dorinței celor două țări de a dezvolta și mai mult legăturile de prietenie și solidaritate militantă statornicite între P.C.R. și Z.A.N.U., între cele două popoare, încă din perioada luptei poporului zimbabwe împotriva dominației coloniale, pentru câștigarea dreptului său inalienabil la viață liberă, independentă și demnă. Vizita președintelui Banana a constituit, totodată, un prilej de afirmare a convingerii comune că în condițiile noi, de după crearea tinerei Republici Zimbabwe, sint deschise noi orizonturi de dezvoltare relațiilor de prietenie și colaborare dintre țările, partidele și popoarele noastre, în folosul reciproc, în interesul luptei pentru eliminarea definitivă a colonialismului și neocolonialismului, a politicii imperialiste de dominație și dictat, pentru pace, independență și progres social.

În cadrul convorbirilor oficiale, în Comunicatul comun, în toastrurile rostite la dinea oficial, au fost subliniate importanța victoriei poporului zimbabwe și sprijinul activ și permanent acordat de țara noastră, de poporul român luptei pentru independență a poporului zimbabwe. „Poporul român — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — a salutat cu deosebită satisfacție victoria obținută în alegerile din martie și proclamarea independenței Republicii Zimbabwe. Victoria obținută în alegerile de Z.A.N.U., de Frontul Patriotic și formarea guvernului sub președinția tovarășului Robert Mugabe au constituit o cotitură istorică în viața poporului zimbabwe. Aș dori să menționez, cu acest prilej, că în cursul luptei de eliberare am avut numeroase întâlniri cu tovarășul Mugabe, cu alți conducători ai luptei poporului zimbabwe. Am acordat un sprijin activ luptei pentru independență a poporului zimbabwe”. La rândul său, tovarășul Canaan Sodindo Banana a spus: „România s-a situat în fruntea celor care ne-au sprijinit în timpul luptei noastre juste pentru emanciparea națională. Ne-ați acordat sprijin material și moral în timpul celor mai grele încercări. Principalul merit pentru tot ce s-a făcut de către Partidul Comunist Român, de către poporul român, pentru succesul luptei noastre pentru independență îl datorăm Excelenței Sale tovarășului Nicolae Ceaușescu, prieten sincer și devotat al poporului zimbabwe”. Președintele zimbabweean a exprimat, din partea primului ministru Robert Mugabe, a guvernului, a Partidului Z.A.N.U.—F.P., a poporului zimbabwe, profunda grațitudine și recunoștință Partidului Comunist Român, României socialiste și poporului nostru, personal tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru ajutorul multilateral acordat, pentru solidaritatea manifestată față de lupta dreaptă a poporului zimbabwe.

Pe agenda convorbirilor oficiale româno-zimbabweene au fost înscrise probleme de importanță deosebită pentru dezvoltarea continuă a colaborării rodnice dintre cele două țări și popoare. În cadrul convorbirilor s-au relevat rezultatele bune înregistrate în dezvoltarea conlucrării pe plan politic, economic, tehnico-stiințific, cultural și în alte sfere de activitate. Totodată, a fost manifestată dorința comună de a imprima un curs mereu ascendent și de a da un conținut tot mai bogat colaborării bilaterale, corespunzător cerințelor și programelor de dezvoltare economico-socială independentă ale celor două țări. În acest sens, au fost examinate posibilitățile, căile și modalitățile de natură să contribuie la intensificarea relațiilor economice, îndeosebi a cooperării, în forme moderne, eficiente și în domeniul de interes reciproc — agricultură, minerit, geologie, construcții de mașini, transporturi, comerț. De asemenea, s-a hotărât să fie impulsionată colaborarea în domeniile științei, culturii, învățământului și al pregătirii cadrelor. S-a apreciat, de comun acord, că promovarea susținută a conlucrării dintre România și Zimbabwe corespunde intereselor fundamentale ale popoarelor noastre, servește progresului și dezvoltării independente a celor două țări, reprezentând, în același timp, o contribuție de seamă la cauza păcii, cooperării și înțelegerii între națiuni.

Procedind la un aprofundat schimb de păreri cu privire la evoluția vieții politice internaționale, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Canaan Sodindo Banana au acordat o atenție deosebită problemelor care preocupă în mod deosebit popoarele din Europa și Africa, continente pe care se află cele două țări ale noastre. În ceea ce privește Europa, s-a apreciat că este imperios necesar să fie sporite eforturile pentru buna pregătire și desfășurare a reuniunii din noiembrie de la Madrid, astfel încât ea să impulsioneze transpunerea în fapt a documentelor semnate la Helsinki, să ducă la dezvoltarea conlucrării neîngrădite între toate țările europene și, în mod deosebit, să stimuleze trecerea la măsuri de dezangajare militară a continentului, punând bazele organizării unei conferințe pentru dezarmare în Europa.

Referitor la situația din Africa, s-a arătat că popoarele de pe acest continent își afirmă tot mai puternic voința de a se

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Bacău

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a început miercuri o nouă vizită de lucru pe plajurile Moldovei, la scurt timp după întinirea cu locuitorii municipiului și județului Iași.

În această vizită efectuată în județul Bacău, conducătorul partidului și statului nostru este însoțit de tovarășa Elena Ceaușescu, de tovarășii Emil Bobu și Ion Dincă.

La plecarea din Capitală, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au fost salutați de membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Întinirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu petroliști, chimiști, mineri, energeticieni, constructori de mașini, cu lucrători ai ogoarelor, cu toate categoriile de oameni ai muncii, se înscrie în amplul dialog al secretarului general al partidului, președintelui republicii, cu făuritorii de bunuri materiale și spirituale, acum cînd întregul popor își concentrează eforturile în vederea încheierii cu succes a cincina-

lului 1976—1980, prima etapă a înlăptuirii Programului partidului de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate în patria noastră, prilejuind o detaliată analiză, la fața locului, a modului în care se realizează și aici prevederile planului, cum sint transpuse în viață hotărârile partidului cu privire la creșterea nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Vizita secretarului general al partidului în această parte a țării constituie un nou și puternic factor stimulator și mobilizator al oamenilor muncii din județul Bacău pentru asigurarea dezvoltării economice și sociale în ritm susținut a acestor meleaguri, pentru înlăptuirea neabătută a hotărârilor Congresului al XII-lea al partidului.

În cadrul întinirilor de lucru cu oamenii muncii sint abordate probleme ale creșterii producției de cărbune și țitei, valorificării superioare a resurselor de materii prime și materiale, gospodăririi chibzuite a acestora, realizării producției fizice și nete în diferite ramuri ale industriei, prevederilor pentru export, a planului de investiții, diminuării consumurilor

de combustibili, energie și a cheltuielilor de producție.

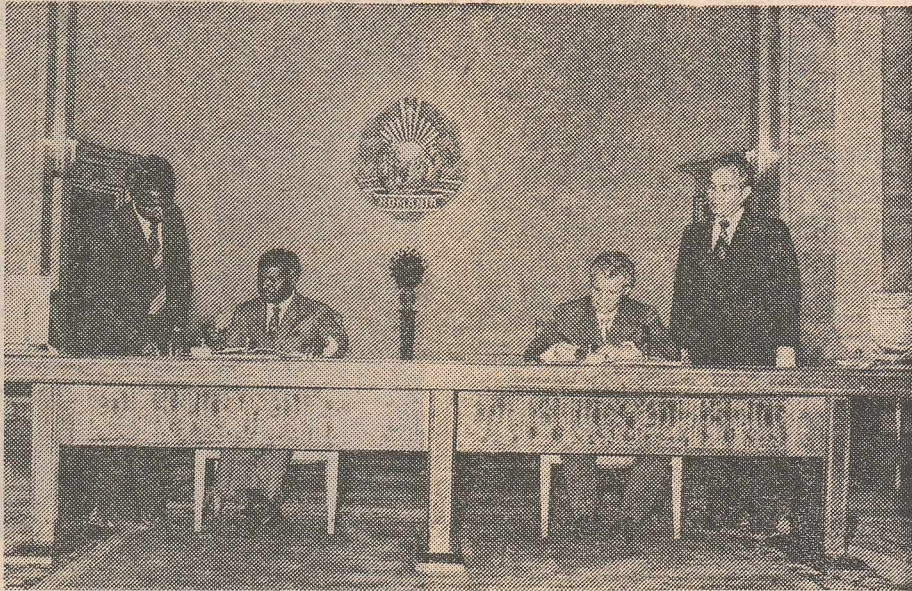
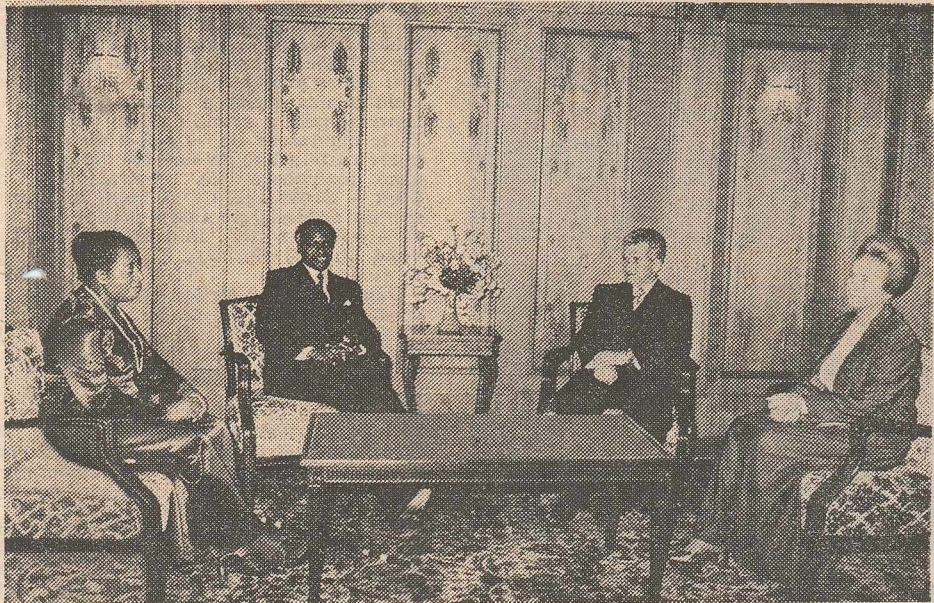
Totodată, se examinează măsurile ce se impun pentru buna pregătire a realizării în condiții sporite de eficiență și calitate a prevederilor viitorului cincinal, prevederi menite să asigure dezvoltarea proporțională a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economice, realizarea unui echilibru optim între toate sectoarele de activitate și, în același timp, continuarea politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul patriei. În cadrul orientării generale, profund științifice, inițiată de secretarul general al partidului, de dezvoltare armonioasă a întregii țări, județul Bacău, care realizează astăzi o producție industrială anuală de aproape 30 miliarde lei, își va spori în cincinalul următor cu mult acest potențial, ajungînd în 1985 la o producție globală de peste 80 000 lei pe locuitor.

La ora încheierii ediției revistei noastre, vizita de lucru este în plină desfășurare.

Vizita oficială în țara noastră a președintelui Republicii Zimbabwe, Canaan Sodindo Banana

PERSPECTIVE TOT MAI LARGI DEZVOLTĂRII RELAȚIILOR DE PRIETENIE ȘI COLABORARE DINTRE ROMÂNIA ȘI ZIMBABWE

dezvolta liber, de sine stătător, de a dispune de propriile destine. În acest cadru, a fost subliniată marea importanță și semnificație a victoriei poporului zimbabwe, exprimându-se încrederea că ea va însufleși lupta popoarelor încă oprimate din Africa și din întreaga lume. Cei doi președinți au subliniat că România și Zimbabwe vor sprijini și în viitor lupta popoarelor africane împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, a oricăror forme de dominație și asuprire, pentru dreptul lor sacru de a fi stăpîni pe bogățiile naționale, pe soarta lor, pentru dezvoltare economică și socială independentă. Au fost reafirmate sprijinul și solidaritatea depline cu lupta poporului namibian pentru dobîndirea independenței, precum și hotărîrea României și Zimbabwe de a milita susținut pentru lichidarea definitivă a politicii de discriminare rasială și apartheid în Africa de Sud. A fost reliefată, totodată, însemnătatea rezolvării politice a conflictelor existente între diferite state africane, pe baza respectării independenței și integrității teritoriale, fapt care corespunde aînt intereselor popoarelor respective, cit și solidarității și unității tuturor popoarelor de pe continentul african.

În timpul convorbirilor la nivel înalt, în Comunicatul comun semnat la încheierea vizitei, a fost exprimată îngrijorarea față de agravarea situației interna-

ționale, subliniindu-se că, în aceste condiții, se impune mai mult ca oricînd întărirea unității, solidarității și conlucrării forțelor progresiste, antiimperialiste de pretutindeni, pentru a pune capăt tensiunii din viața internațională și a asigura reluarea și continuarea politicii de destindere, colaborare și pace, de respect al independenței naționale. S-a apreciat, de ambele părți, că trebuie făcut totul pentru soluționarea numai prin mijloace pașnice, prin tratative, a diferendelor dintre state, a tuturor problemelor complexe ce frământă omenirea, pornindu-se de la respectarea principiilor egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța.

Legat de aceasta, Comunicatul comun menționează că cei doi președinți au reafirmat importanța deosebită pe care o are pentru pacea și securitatea internațională reglementarea situației din Orientul Mijlociu. Ei au subliniat că este imperios necesar să se intensifice eforturile pentru realizarea unei păci globale, juste și durabile în această zonă. În acest context, președinții Nicolae Ceaușescu și Canaan Banana au exprimat convingerea lor că problema palestiniană este factorul esențial al conflictului din Orientul Mijlociu și că nu va fi pace în această regiune fără soluționarea acestei probleme, fără asigu-

rarea drepturilor inalienabile ale poporului palestinian, inclusiv dreptul la autodeterminare și la constituirea unui stat propriu, independent.

Comunicatul comun consemnează, de asemenea, îngrijorarea manifestată de președinții României și Zimbabwe în legătură cu fenomenul subdezvoltării, a cărui lichidare constituie una din problemele fundamentale ale lumii contemporane. Cei doi președinți s-au pronunțat pentru dreptul tuturor popoarelor la dezvoltare și au apreciat că împărțirea lumii în țări bogate și țări sărace și adîncirea continuă a decalajului dintre acestea contravin aspirațiilor lor de a trăi într-o lume mai bună și mai dreaptă. Ei consideră că edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale este de interes vital pentru toate statele, indiferent de sistemul lor social-economic și politic, de nivelul lor de dezvoltare. Constatînd că în negocierile internaționale de pînă acum nu s-au realizat progrese semnificative, că situația economiei mondiale continuă să se agraveze, cei doi șefi de stat s-au pronunțat pentru adoptarea de către Adunarea Generală a O.N.U. a strategiei internaționale pentru dezvoltare în deceniul '80 și a lansării negocierilor globale în vederea edificării noii ordini economice internaționale.

Președintele Canaan Sodindo Banana, ceilalți oaspeți zimbabweeni au vizitat întreprinderi și instituții din Capitală și din

țară. Vizitînd Institutul politehnic din București, cea mai mare unitate de învățămînt tehnic din țară, unde se pregătesc aproape 29 000 de viitoare cadre în mai mult de 200 de specialități, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Canaan Banana au luat cunoștință de rezultatele îmbinării strînse a procesului instructiv-educativ cu activitatea de soluționare practică a unor necesități ridicate de dezvoltarea diverselor ramuri ale economiei naționale. Oaspeților le-au fost prezentate rezultatele obținute de studenți și profesori în activitatea comună de soluționare a unor teme de cercetare solicitate de întreprinderi, între care se numără linii automate de turnare, contribuții la dezvoltarea sistemului energetic, la realizarea unor materiale, tehnologii și aparate noi pentru nevoile industriei.

Prin rezultatele ei, prin înțelegerea convenite, vizita președintelui Canaan Sodindo Banana, desfășurată într-o atmosferă de caldă prietenie, stimă și înțelegere reciprocă, este menită să deschidă noi orizonturi relațiilor de prietenie și colaborare dintre partidele și statele noastre, în interesul și spre binele celor două popoare, al luptei pentru eliminarea definitivă a colonialismului și neocolonialismului, a politicii imperialiste de dominație și dictat, pentru pace, independență și progres social.

ION D. GOIA

O viață exemplară

FAMILIA GHEORGHE STAICU

GHEORGHE STAICU s-a născut la 29 iunie 1924, în Fetești, Ialomița, și a fost al treilea copil al soților Marița și Iordan Staicu, de profesie „caraua la sărăcie”. Asta în ciuda faptului că dețineau una căruță cu un cal și 1 (unu) pogon de arabii, ceea ce însemnau ditamai 5 000 metri pătrați suprafață de pământ. Cel puțin așa credea printr-a întâia de primară. La vreo trei ani după a patra umbla încă destul de bine cu cele patru operații așa că nu s-a speriat de greutatea problemei cu care Iordan bătrînul i-a încercat agerimea: „Șapte frați și surori de-o mamă și de-un tată vor moșteni de la părinții lor 5 000 mp de teren. Întrebarea e cit va primi fiecare copil?” Cel mic a moșmondit cit a moșmondit, a boscorodit cit a boscorodit și s-a hotărît să stea la a treia zecimală: „Împărțitorul intră în deimpărțit de 714,285 mp”. „Dar dacă fetele au nevoie de zestre iar părinții trebuie să nu moară, ce ne facem?” a mai întrebat bătrînul Staicu și abia atunci s-a prins mezinul că despre el și ai lui e vorba în problema aia de aritmetică mai mult cu numele. Tot atunci și-a amintit că la ei, în Fetești, de samariteni nu auzise decît pe la orele de religie, așa că s-a hotărît să plece la Brașov cu unul Ion Tăruș, care lucra pe acolo și-i zisese că la armament primesc și ucenici. Zis și făcut. Vreo săptămînă a tot stat la consăteanul acela, pe unde-i azi strada Dobrogeanu Gherea. Pe 5 septembrie 1940 a fost angajat la „Astra”, iar gazda socotindu-se că l-o fi poleit cu prea mult bine, ori chiar oboșită de obligația față de o gură suplimentară, l-a sfătuit să-și caute altă adresă. Ceea ce a și făcut, aciundu-se cu alți 6-7 inși în cite o chișimie din scinduri, cite 2-3 luni, pînă le măreau chiria. După care plecau. Nu se simțea mai nedreptățit ca alții, de exemplu ca elevii de la L.I.A. — Liceul industrial „Astra” — care tot în barăci de scinduri dormeau. Ce-i drept e drept: aceia făceau carte și meserie zdravăn, dar și plăteau taxe de-ie uscau. Ar fi plătit și el de-ar fi avut ce. Cum nu avea, și-a văzut de treabă unde-l primiseră. Adică în atelierul Oituz, specializat în muniții pentru artilerie, de la calibrul 75 la 150 mm. (Secțiile foloseau toponimicele unor victorii românești din primul război mondial. Jiul — pentru cei care fabricau tunurile de cîmp de 75, de 76,2 și tunul antiaerian „Vickers”; Cireșoia — pentru cei care fabricau focoase etc.). Ne-maipomenit de drăcoase erau acele scule ale morții. De o mare complexitate, execuția lor cerea o foarte înaltă precizie a pieselor finisate. Asta însemna tehnică de vîrf și calfe așijderea, tot aveai de la cine să înveți meserie, cu condiția să fi avut ochi și ținer de minte. Tuburile proiectilelor se făceau la ei. Simțea fiori de cite ori le atingea. Își zicea că-s moarte curată, dar s-a dat după așa care se depăna atunci. Unde să se ducă? Tînărul Staicu fusese înălțat la rangul de ajutor de lucrător la întreținerea utilajelor. Ceea ce pentru el însemna preșele calde. Temperatură diavolească, talazuri de transpirație, ulei incins, praf de grafit, fum la discreție, păcură arsă, scrișnete, trepidații. Ciți pori atitca puncte negre. Nu le mai venea de hac nici leșia. Pielea îi semăna cu coaja ouălor de bibilică. Dormea pe unde apuca, fără voie începuse să facă economie la chirie, bombardamentele aliaților îi siliseră pe oameni să se mute prin pădurile de la Noua, pe la Fintina hoților, și dincolo de Dirste, pe Valea Timișului, ori chiar pe la Tărlungeni de unde făceau naveta pe biciclete ale căror roți, din lipsă de cauciucuri, le înfășuraseră cu furtunuri. El împreună cu alții de-o seamă și-au făcut o colibă din oțetă sub Timpa, în sus, pe Valea Răcătăului. Dar asta numai după ce s-a convins că nu mai e de trăit în casa de la nr. 52, pe Calea București. Adică, după ce odată, după un raid aerian, întors acasă, în locul patului a găsit un crater de bombă. A înălțat capul, a privit prin tavan și prin acoperiș și nu-i venea să-și creadă ochilor. Prin spărtură se vedea plopu cel mare din curtea școlii vecine iar pe crengi atirnau hărtănite de

sufiu hainele lui de duminică. Așa s-a lecuit și de ultimul și unicul prilej de relaxare pentru că, ținuta fiind obligatorie, chiar dacă ar mai fi plătit cei 15 lei preținși la intrare, n-ar mai fi fost primit la școala de dans de lingă cinematograful „Astra”. nici de la 16-19, nicium de la 19-22. Și-a schimbat distracția. Foarte rar, cînd avea timp de pierdut, se ducea să vadă cum se încercau tunurile în Poiana Honterus. Locul unde-i acum orașul ucenicilor vuia în cadențele exploziilor. Dar de regulă efortul era efort. Șase ani s-a spetit ca să i se admită prezența în fața comisiei de atestare de la Camera de muncă. L-au iscodit ce știe despre filetele Whitworth pentru țevi și metric fin, despre arcuiri și oțelurile din care se fac, despre căliri, reveniri, cimentări, recoaceri și alte asemenea tratamente termice. Proba practică l-au trimis s-o susțină unde-i acum service-ul de la nr. 14, pe Strada Lungă. I-au dat să execute o cheie uriașă, ca pentru o poartă de cetate, cu o multime de înflorituri baroce. L-au declarat admis și i-au eliberat carnet de calificare pentru meseria de lăcătuș. Iar n-a avut timp să se bucure.

Pe 1 decembrie 1946 Gheorghe Staicu a fost încorporat. Înalt, drept, trăsături regulate, priviri inteligente, tocmai bun pentru escorta călare a M.S. Mihai I — i s-a zis. Cînd soarta-și bate joc de cineva apoi o face. Nu te joci cu armata. Te duci unde ți se ordonă. Și ia-ți-l pe proaspătul lăcătuș cu mînuși de atică, cu coif metalic strălucitor, cu pantaloni albi, cizme scilpitoare și pînteni zornăitori bițînd virtos pe spinarea capului în misiune de escortă, pe Dealul Mitropoliei în București. Era Boboteaza anului '47. Respirația cailor făcea ace de gheață. Atunci l-a văzut pe rege întia oară. Și ultima, din știutele motive. Pe ei, cei treizeci de proaspeți mușchetari de porunceală, i-au vărsat la 3 vînători de munte, iar pe 14 octombrie 1948 li s-a ordonat «acasă fuga marș». La care casă? A dat o raită pe la Fetești. Bătrînul îi murise încă din '40. Fratele cel mare nu s-a mai întors de pe front. Jale. Și foame. O rază, Elena: 20 de ani, 6 clase, săracă, curată, frumoasă și muncitoare. L-a cucerit. I-a promis că vine iar și o ia cu el. Pentru moment n-avea unde s-o ducă. N-avea nici loc de muncă. Țara nu mai avea nevoie de armament. „Pentru vecie”, se spunea pe atunci. Eh! Cei care lucraseră la proiectile au plecat. Tocmai se construia Triajul Brașovului.

Iarnă. Frig. Schimburi de lucru de cite 12 ore. Mina se lipea pe cheie. Atmosfera imposibilă de la preșele calde o visa ca pe un rai pierdut. Casă nu. Dormea pe la barăci. Se încălzea cu cite o cană de apă fiartă în care arunca un comprimat de Frank-cafea. „Bea-o fierbinte”, scria pe cutie. Îndemnul inutil și perfect idiot. Din coadă de cîine nu faci sită de mătase. Inima-i dădea ghes spre Fetești. Ce-ar fi ca mecanic agricol?! A încercat o lună-două. N-a mers. Nu s-a putut adapta. Anii dinainte, trăiri pe ceas, i se răsuceau în carne. Singura satisfacție era că o mai văzuse pe Elena. S-a întors la Brașov. Alte citeva luni de lucru la actuala Fabrică de șuruburi. Întîlnit întîmplător, un prieten l-a prevenit: „Se fac angajări la Steagu!” (Din 21 august 1948, fosta „Astra” a devenit „Uzina Steagul roșu”). A doua zi era acolo. Prima dragoste nu se uită nici dacă e vorba de o uzină. Duminica următoare s-a dus la Fetești. Elenei i-a spus să se pregătească de nuntă. Pe frate-său Ștefan la luat cu el, întîi la mecanicul-șef, apoi la forjă. Istoria s-a repetat: temperatură diavolească, talazuri de transpirație, ulei incins, praf de grafit, fum la discreție, păcură arsă, scrișnete de metal, bubuituri, trepidații... Și ce dacă? Lucra din nou în uzina care-l învățase meserie. Iar vîntul înnoirilor sufla din toate părțile. Și-a găsit o gazdă. E adevărat că o vedea cam rar, dar chiria o plătea regulat. Și el, ca mulți alții, dormea uneori în atelier. Mînceau cartofi fierți într-un cazan, chiar acolo pe loc. Cazanele acelea cu cartofi fierți au fost primele microcantine. Se aduceau utilaje noi. Două ciocane autocompresoare, forjă de cîmp, cu două focuri de forjă, cu citeva ciocane, cu păcură și cu mangal — acesta a fost «punctul» de plecare. Pe 7 mai 1950 s-a dus la Fetești și s-a căsătorit cu Elena. (A fost primul 7 dintr-o serie devenită ca un scaiet: 7 mai 1951 — i s-a născut Paul, primul copil; 7 ianuarie 1955 — i s-a născut Doina; 7 aprilie 1966 — prima zi de lucru a Elenei la Fabrica de tricotaje; 7 august 1966 — i-a perforat ulcerul; 7 mai 1977 — s-a căsătorit dr. Paul Staicu... Noroc cu sculerul matrișer Gheorghe Staicu nu-i superștios. Dar să nu anticipăm prea mult.)

Pentru că între 1950 și 1980 s-au strîns sumedenie de fapte. Prima — și încă de mare răsunset — a fost că a îndrăznit să se mute la bloc. De ce? Pentru că, ziceau clevetitorii, comuniștii vă adună la blocuri ca să vă înregimenteze; în blo-

cul cazarmă totul se va face numai la semnalul trompetei, iar către cazanul comun deplasările se vor face numai în coloane. Cit de puerilă era gogorița nu insist. Notez doar că primele 11 blocuri construite în 1949 în cartierul Steagu roșu din Brașov au stat luni întregi cu apartamente neocupate, în plină criză a locuințelor. Mai notez dintr-o dinamică că în localitățile urbane ale județului Brașov numărul camerelor din apartamente a fost și va fi astfel: 1966 — 116 000; 1977 — 208 000; 1980 — 268 000; 1985 — 325 000; 1990 — 472 000. Iar ca fapt divers, amintesc tot aici că numai în ochii altora gestul era curajos. Gheorghe Staicu n-avea cum să fie speriat cu comuniștii. El însuși devenise membru al partidului. Și pentru a închide cercul: deși cartierul Steagu roșu are acum 40 000 de apartamente ar trebui să fiți la Brașov ca să înregistrați pe viu eforturile — nu totdeauna fair play — care se fac pentru obținerea unei repartiții. Iar cartierul a crescut pentru că a crescut uzina. Deci și secția forjă. Ca să poată fi „bubuită” prima bară a primului autocamion românesc a fost nevoie de un ciocan matrișer de 30 de tone. A fost adus. Acesta și altele: utilaje speciale pentru forjarea rotativă (procedeu introdus pentru prima dată în țară la I.A. Bv.), maxiprese de 1 000-2 500 de tone, prese cu fricțiune de 400-500 de tone, ciocane matrișoare cu contralovitură de 2 000 — 30 000 kg... Ca să poată fi plasate sub un acoperiș „în 1958 s-a prelungit vechia hală a secției. În 1962 forja se dezvoltă. În 1966 din nou... Și așa mai departe pînă azi.”

Oamenii? S-au conformat noilor organizări. Pînă și frații Staicu s-au despărțit. Ștefan a rămas lăcătuș de întreținere la forjă, Gheorghe e lăcătuș în aceeași secție, dar la 646, adică la atelierul de reparat matrișe și ștanțe. Ce înseamnă asta? Că „execută operații de ajustări și retușuri la matrișele montate pe utilajele de forjare și matrișare, matrișe care în permanență trebuie să aibă o temperatură de 250-300 °C” — citat dintr-un regulament. Altfel zis, el încălzește matrișa, o duce sudorului care o încărcă acolo unde s-a constatat uzura, o ia înapoi și o curăță cu pietre abrazive în rotație, ori cu alte scule, scoate șabloanele, trasează conform desenului, ajustează din nou, toarnă ipsos și ia mularul — care trebuie să aibă forma și dimensiunile viitoarei piese forjate din metal — face retușurile care se impun, pregătește ștanța de debavurat, unge ambele piese spre conservare și le depozitează pînă la o nouă utilizare. Îndiferent de grija cu care te ferești, la sfîrșitul schimbului de lucru nu reușești să deosebești nici cu slujbe salopeta unui coșar de aceea a unui sculer matrișer. Cam asta face un sculer matrișer zilnic și repet: obiectele pe care-și exercită talentul au obligatoriu între 250 și 300 °C! Să lucrezi 37 de ani în astfel de condiții și să nu rebutezi niciodată este o performanță, așa-i? Să nu fi întirziat niciodată și să nu fi făcut nici o absentă nemotivată în aceiași 37 de ani, ce ziceți?! Și nu numai tu, dar să-i înveți și pe alții să facă același lucru! 20 de profesioniști a pregătit Gheorghe Staicu în acești 37 de ani. (Acum se ocupă de tinerii Constantin Corneanu și Georget Nicolau.) Să fii conștient că de cantitatea și de calitatea lucrului tău depinde îndeplinirea planului la secția de forjă, dar și retribuția ta pe luna în curs, așa-i că-i covârșitor? Și să vii acasă — uneori după schimburi prelungite de lucru, alteori după zile sudate cap la cap cu nopțile dintre ele — și să te prefaci calm, indiferent dacă Paul ori Doința îți povestesc așa, ca în treacă, cit li costă meditațiile pe fiul tovarășului ics-mare. Și să-i ascuți calm, și tot calm să le explici că toată viața n-ai trăit decît de pe urma muncii tale, că mama a trebuit să facă la fel pentru ca ei patru să... apartamentul, și să... mîncarea, și să... îmbrăcămintea, și să... telefonul, și să... De unde bani pentru meditații? îi întreba și le explica, iar în urechi îi răsună întrebarea aceea cu «cit va primi fiecare copil dacă cei 5 000 de mp ai pogonului vor fi împărții la 7, tot la 7, oh... Important e ca voi să vreți să învățați, eu o să renunț la gîndul că voi fuma și altceva decît Mărășești ori Carpați, iar din diferență am să pot să vă mai cumpăr ceva cărți. E tot ce pot să mai fac pentru voi... («Tovarășe, nu era lună să nu plece de la standul secției cu cite un braț de cărți, că ne și întrebam ce tot face cu ele?») Și dacă Gheorghe Staicu și soața sa Elena n-au reușit — pentru că n-au vrut — să le cumpere copiilor lor nici meditații, nici pile, apoi copiii acestia doi s-au văzut obligați să folosească șansele pe care le au toți copiii din țara asta a noastră, adică au învățat cit li s-a cerut în fiecare clasă, apoi cit li s-a cerut în broșurile de admitere, n-au trîșat, au intrat din primul foc, n-au pierdut bursele în nici un an și...

Așa se face că acum, la Spitalul Panduri din Capitală, tînărul medic Paul Staicu e gata-gata să-și termine stagiatura, și așa se face că la farmacia Spitalului județean Brașov tînăra farmacistă Doina Staicu... Doina și Paul, copiii Elenei și ai lui Gheorghe — o viață de muncă și o familie de muncitori. Gheorghe Staicu, un comunist și un om extraordinar pe care îl puteți întîlni — dacă doriți — și în alte rubrici din acest număr al revistei.

„Știu meserie, își iubesc întreprinderea și orașul“

Potrivit părerii deputatei Margareta Iordache, cel mai frumos cartier al Botoșanilor este cartierul Eminescu

„În urmă cu aproape douăzeci de ani, când am plecat la Iași, la facultate, Botoșaniul era un târgușor așezat, cuminte, simplu de înțeles, de vreme ce o literatură întreaga vorbea de cuminenția și liniștea lui ca de o mare izbindă. Puține blocuri, puține mașini și o grămadă de croitorii. Ținea oarecum de specific. Nu mai vorbesc de praf, ca să nu zică botoșaneni că-mi birfesc orașul. Lucrurile nu sînt noi și nu ne aparțin în exclusivitate. Fiecare o mulțime de orașe în țară în care nu se întâmplă mare lucru prin anii în care plecam eu la facultate și care astăzi au devenit mari centre industriale. Aici e totul: industria. Ea a mișcat și Botoșaniul, l-a făcut mai mare, i-a dublat populația, l-a făcut frumos. Vorbeam de specificul orașului, de croitorii lui. De acele mici ateliere este legată viața întreprinderii noastre, pe care o pot alătura astăzi, cu toată modestia de care mă simt în stare, marilor firme de modă din lume“.

Violeta Frai a terminat Facultatea de industrie ușoară din Iași cam pe vremea când întreprinderea de confecții din Botoșani intrase în prima sa mare etapă de dezvoltare. Pe vremea aceea aici se confecționau pantaloni și cămăși, n-am spus că frumoase sau urite, deoarece esențial era numărul lor. Se făcea treaba aceasta cu multă îndeminare încă de la înființarea întreprinderii, din 1949, botoșaneni gândindu-se foarte puțin sau deloc la export. Și iată că anul acela de salt, 1966, a însemnat o clădire nouă, utilaje noi, muncitori mai mulți și o noutate: exportul. Micile ateliere continuau să dispară. 1973 — a doua etapă de dezvoltare. S-a dublat și producția, s-a dublat și numărul de oameni ai muncii. Astăzi, întreprinderea de confecții din Botoșani își exportă produsele în 14 țări. Miine, adică la sfîrșitul cincinalului următor, întreprinderea își va dubla din nou capacitatea de producție, ajungînd la un miliard două sute șazeci de mii de lei. Sînt toate acestea citeva din jaloanele devenirii întreprinderii botoșanene, unde lucrează peste trei mii de femei,

ceea ce reprezintă 92 la sută din numărul total de oameni ai muncii.

Violeta Frai, care este acum inginera șefă a fabricii, mărturisea că ținea morțis să rămînă în Moldova după terminarea facultății. Mai exact la Iași, împreună cu sora sa geamănă, cu care a stat în aceeași bancă din clasa întâi și pînă la primirea repartițiilor, care soră,

Directorului Neculai Pasere i se datorează titlul articolului

azi, cînd vine pe la Botoșani, la întreprinderea de confecții, n-are nevoie de legitimație cînd intră pe poartă, deoarece portarul rămîne, cum spun băieții, ca la dentist, „tovarășă ingineră, parcă ați mai intrat o dată acum cinci minute...“, dar s-a întimplat ca Violeta Frai să vină la Botoșani, să se căsătorească aici și să facă în cincisprezece ani atît „cît încapă într-un vis“ (și ce mare poate fi un vis!), chestiune care ține, într-un fel, tot de devenirea întreprinderii.

La EREN-1980, întreprinderea de confecții din Botoșani a prezentat 70 de modele noi. Una dintre creatoarele întreprinderii, mai exact creatoarea „de la cămăși“, se numește Maria Andronic, de fel din Rădăuți, dar născută la Porumbacu de Jos, lângă Sibiu, „unde avea tata serviciu în timpul războiului“, de la dînsa aflăm, pînă una alta, că se poartă în continuare cămăși cambrate, din materiale colorate vii.

„Cînd gîndesc un model, mă uit la materialul pe care îl am la dispoziție o groază de vreme. Să văd la ce merge, la o cămașă bărbătească, la o rochiță sau la un pantalon pentru copii, la o bluză. Meseria de croitoreasă o știu de multă vreme de la o croitoreasă din satul meu, Eleonora Popescu, care a lucrat și ea în fabrică, pe la început. Cînd am venit aici, am lucrat mai întâi la halate și apoi am fost promovată la pantalonii. La creație trebuie să știți meserie, să ai talent, iar tovarășul maistru Prepeliță dacă a văzut că am și imaginație m-a trecut aici. Nu știu cite modele am făcut în doisprezece ani, dar, zic eu, sînt citeva sute bune, și

Angela Cărbune: „Secretul nostru: punem omul acolo unde trebuie“

cel mai reușit mi se pare modelul „Neptun“ cu buzunare, clape și pliuri“.

Printre ultimele mari bucurii ale Angelei Cărbune, ajutor de maistru la lenjerie, este faptul că formația sa se numără de cinci ani printre fruntașele pe fabrică. Angela Cărbune are 42 de ani și lucrează la „confecții“ din 1954. „Pe timpul acela se făceau cam 200 de cămăși pe linie și erau doar două linii. Astăzi facem 500 de cămăși pe linie și sînt 4 linii, deci vin 2000 de cămăși pe zi la o singură formație. Dar sînt 2 formații și 2 schimburi. Fac acest calcul și arăt că în cifra ce indică creșterea cantității de confecții și țesături din 1980 față de 1950, adică o sporire de 2,2 ori, se reflectă și istoria fabricii noastre. În această cifră, menționată de secretarul general în cuvîntarea rostită recent la Congresul consiliilor populare, este cuprinsă și munca noastră, a botoșanencelor, dezvoltarea întreprinderii noastre, azi o firmă din ce în ce mai solicitată la contractări de parteneri străini.“

Întrebată care ar fi secretul că de cinci ani formația sa nu se mai cîntărește de pe primul loc, Angela Cărbune răspunde simplu: „Punem omul acolo unde trebuie“. Principiu corect aplicat, de vreme ce calitatea este unul dintre punctele forte ale formației Angelei Cărbune. Principiu care presupune competență, dragoste de meserie și de fabrică, interes și respect față de cel care va îmbrăca o cămașă purtînd însemnele fabricii. O formație de 130 de femei între 17 și 55 de ani, în care ponderea o are tineretul, o formație care s-a obișnuit să-și rezolve treburile singură fără să ceară mereu ceva, fără să dea altora bătăi de cap, o formație care se pune la punct luna de lună și cu economia de materie primă, și cu producția fizică, și cu calitatea, fapte care se reflectă cu ușurință în mersul întregii fabrici care, spun oamenii săi, în acest an își va depăși la numeroși indicatori sarcinile de plan.

Statisticile arată că județul Botoșani este unul dintre județele cu cel mai mare număr de femei al țării. Astfel că nu întimplător orașul Botoșani are o puternică industrie în care sînt angrenate cu

Violeta Frai: „La creație trebuie să știi multă meserie, să ai talent și imaginație“. La EREN-1980, întreprinderea de confecții din Botoșani a prezentat 70 de modele noi

preponderență femei, fapt care ține în primul rînd de înțelepciunea și omenia politicii partidului nostru. Margareta Iordache, muncitoare la atelierul B-3 confecții, secretara organizației de bază din atelier și deputată în consiliul popular municipal, ne spune că datorează totul fabricii în care lucrează. „Aici am învățat meserie, am învățat și carte, aici m-am realizat“. Ce înseamnă „realizat“, ne apare destul de limpede nu numai cînd se vorbește de casa și de familia sa, dar și cînd povestește de cartierul Eminescu unde este deputată, unde crede că cel mai frumos lucru util pe care l-a înfăptuit cu cetățenii este chiar acest perimetru de viață, care are acum și personalitate și funcționează perfect. Ce-i trebuie unui cartier ca să funcționeze perfect? Firește, locuințe trainice și frumoase, apoi grădiniță, creșă, școală, piață și multă, multă verdețată.

„Bucuria oamenilor este și a mea. La Congresul consiliilor populare, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că consiliile populare sînt alese pentru a fi în slujba cetățenilor, fiind o expresie a democrației noastre. Acest lucru înseamnă să se lucreze cu oamenii pentru oameni. Zic eu că faptele, ceea ce reușesc eu să fac ca deputat pentru cetățenii din circumscripția mea, pot spune dacă le-am meritat sau nu încrederea. Este meritul municipalității că ne-a sprijinit mereu pe noi, deputații, ca să ridicăm ba o grădiniță, ba un magazin și așa spune că pe această unitate, pe această încredere, de fapt pe această democrație a vieții noastre s-a întemeiat fiecare cartier al orașului“.

Directorul Neculai Pasere afirmă clar că este mîndru că se află în fruntea unei fabrici cu peste trei mii de femei. „Starea disciplinei este foarte bună, știu meserie, își iubesc întreprinderea și orașul. Este esențial pentru prosperitatea tuturor. Cincinalul trecut, întreprinderea a primit Ordinul Muncii clasa a III-a. La 26 iunie 1980 am inaugurat o nouă capacitate de producție în orașul Săveni, primul obiectiv industrial pe aceste meleaguri. În zilele premergătoare zilei de 23 August am îndeplinit planul la export pe întregul cincinal. Iată citeva din faptele care vorbesc despre calitățile botoșanencelor din fabrica noastră, lucru care va face să pricepeți mai limpede de ce sînt bucuroși să conduc un asemenea colectiv“.

RAZVAN BĂRBULESCU ■

Ciunganii și satul lor

Satul, matca din care, asemeni unui străvechi și imuabil ritual, a izvorit de mii de ani fluviul fecund în simțire și gîndire al neamului românesc nu trebuie să-și impuțineze forța, apa vie.

Și totuși lucrurile nu stau așa și nu ar trebui să stea așa. Unele sate se sting încet, pe nesimțite. Apele subterane care le aduceau răcoarea și puterea pămîntului par a fi murit. Alte sate însă au

prins puteri noi. Cresc cu nerăbdare, dau din ce în ce mai multe mlădițe, muguri, mărîndu-și și îmbogățindu-și coroana de copac milenar.

Ciunga este un astfel de sat. Lipit acum de Ocna Mureș, a avut șansa să aibă lîngă el orașul industrial și asta fiindcă în antichitate colonia romană Villa sau Terra Ciungua se ridicase lîngă „Salinae“ — Ocna Mureș de astăzi. Dar pentru ca un sat să nu se stingă nu e nevoie numai de astfel de împrejurări favorabile. Dacă ele nu există trebuie luptat să existe și cine altcineva decît cel crescut în sat trebuie să se zbată pentru asta. Din marcele sentiment al apartenenței la sat, din marea dorință, asemenea insetatului cu gura uscată și buzele crăpate de sete, ca izvorul pururea șopotitor al satului să nu sece ci să se îmbogățească, trebuie să izvorască dorința și voința de a rămîne, de a-ți clădi casa alături de cea părintească, de a face agricultură și industrie pe vechile vetre.

Într-o zi din august a acestui an Ciunga și-a chemat în Deluț pe toți fiii, pe cei care, din prea plinul satului, au purces spre alte sate și orașe ale țării. Era o dovadă a puterii și unității celor rămași în Ciunga, care își chemau consătenii pentru cinstirea comună a Satului.

S-au regăsit cu toții lîngă Mureșul copilăriei și adolescenței, rostind că pe un

descîntec numele vechilor locuri, de la șesuri și lojnice pînă în Teleac, Oarza, Unghil, Pîrloage, Finațe, dealul Hotomfii și al viilor, dealurile Dosului, Humii cu prelungirea „Deluțului“ aflat în inima satului, loc unde, o după-amiază lungă de vară, zeci și zeci de mîini s-au atins din nou, zeci și zeci de perechi de ochi s-au recunoscut, luminîndu-se a aducere aminte.

A doua zi satul a făcut dovada deplină a vitalității sale. În strămoșești costume albe împodobite de cusături negre au dansat copiii, bătrînii și cei în toată puterea. Au dansat și s-au purtat așa cum rar se poate vedea pe vreo scenă mare a țării. Iureșul de obiceiuri, dansuri și cîntece populare a fost întregit de tinerii care prin numărul lor și bucuria cu care au dansat și cîntat au dovedit miraculoasa tinerețe a satului.

În după-amiază celei de-a doua zile a revederii s-au întins mesele ca la o nunță din povești. Nuntea satul, Juca și se veselea pentru toate nunțile care au fost și vor mai fi și care vor plămădi pe mai departe Satul.

În acele zile de august Ciunga s-a dilatat cuprinzînd întinderi vaste în spațiu și timp. A demonstrat ceva fiilor săi și nu numai lor. Ceva frumos, trainic, care, sigur, va dăinui.

TEODOR T. MARIAN ■

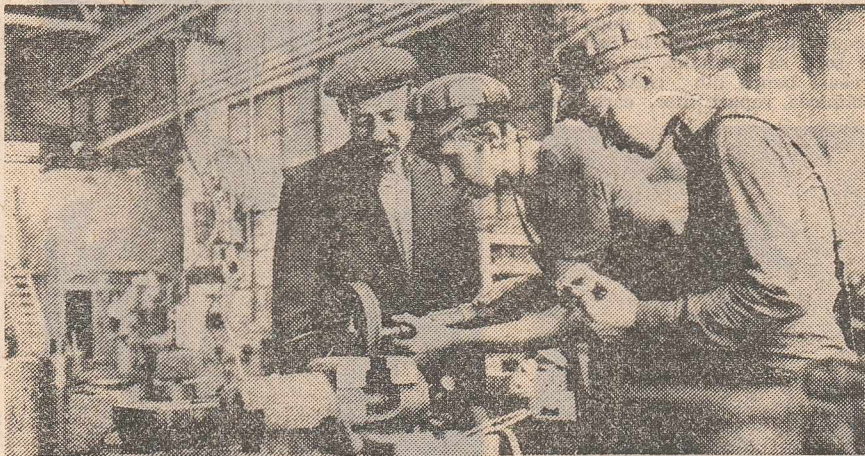

Noul mecanism economico-financiar în acțiune

**Familia
Staicu**

Un milion contra nimic

Pină în urmă cu doi ani, la forja Întreprinderii de autocamioane din Brașov, pentru ciocanele de 20 000 și 30 000 de kg se importau niște benzi de arc (dimensiuni: 200×0,5 și 250×0,5). Acestea erau necesare schimbărilor care trebuiau efectuate cam de trei ori pe lună. Atunci s-au găsit în secție doi oameni — maestrul principal Dumitru Schiopu și cu inginerul Ioan Birsan — care au îndrăznit să spună stop importului foilor de arc cu zisele dimensiuni. Pe ce bază? Pe aceea a unui dispozitiv, gândit și executat de ei și cu ajutorul căruia — nici mai mult, nici mai puțin — confecționează foile de arc necesare. Economia anuală făcută secției forjă este de 1 250 000 lei. Sculerul matrițier Gheorghe Staicu: „Las de o parte faptul că pentru economia asta nimeni nu le-a spus celor doi nici măcar un multumesc — deci un milion contra nimic — dar alte forje din țară importă și acum foile acelea de oțel special. Bineînțeles, contra valută forte. Există în București, la nr. 115 pe șoseaua Olteniței, un institut unde propunerea stă cam de multă vreme. De ce atunci când chiar gîndesc cu capetele lor — și gîndesc bine — oamenii sînt tratați cu atîta indiferență?”

Biela 3004

Știi ce este o bavură?, mă întrebă președintele sindicatului din secția forjă a Întreprinderii de autocamioane Brașov. Îi răspund că da, dar că voi nota totuși. Și chiar o fac: bavură — porțiune de material în relief față de profilul cerut al unei piese metalice, rezultată din prelucrare. Și ce-i cu asta? Este că pină în urmă cu două-trei luni bavurile bielei 3004 produceau secției cam tot atîtea necazuri cîte bucăți înregistrau notele de comandă. În respectiva perioadă se putea spune cu mîna pe inimă că 1 buc. biela 3004=1 mare necaz. Adică? Lunar între 20 000 și 25 000 — și chiar 27 000! Deci cam tot atîtea bavuri care ar fi trebuit eliminate de ștanțe care se numesc chiar așa: ștanțe de debavurare. Numai că astea nu-și făceau datoria. Ori lăssau „mustăți”, ori întorceau bavura. Iar cum bielele cu mus-

tăți răsucite nici gînd să se poarte pe undeva, vă dați seama că secția montaj a cerut ca respectivele „pilozități” să fie rase, să li se facă ceva, indiferent ce, dar să nu mai existe. Unii au propus ca să fie polizate. Soluție posibilă dar neeconomicoasă: muncă, materiale abrazive și energie cheltuite suplimentar. Tot ștanțele erau adevărate soluții, dar ce condiții trebuiau să îndeplinească? Nimeni nu știa. Pină cînd într-o bună zi de dimineață bielele au ieșit din nou curate-curate din ștanțele de debavurare. Ce se întimplase? Evident, se practicase o modificare, dar care?, pentru că nimeni nu observa nimic. Și apoi cînd să se fi intervenit? Președintele sindicatului a încheiat: Din nu știu nici azi cine a făcut treaba. Eu aveam unele bănuiele, dar nu eram sigur. M-am dus la Gheorghe Staicu și l-am întrebat (nu minte nici să-l pici cu ceară): Tu ai umblat la ștanță? A zîmbit și a zis că da. Cînd? Duminecă dimineață nu era nimeni prin atelier...

O simplă periere

Planul prevede ca secția de forjă a Întreprinderii de autocamioane din Brașov să prelucereze o cantitate de 40 000 tone de piese anual. Și tot prin plan i se admite un coeficient de rebut de 3 la sută. Deci, la nivelul lui 1980 se știe încă din start că vor fi trimise pe apa simbelei 120 de tone de metal. Se pierde munca minerului, a siderurgistului, energiei... E ca și cînd ai lucra ani în șir și tocmai cînd termini arunci obiectul străduințelor tale de pină atunci. Paradoxal, așa este? mă întreba sculerul matrițier Gheorghe Staicu. Iar asta cu atîta mai mult cu cît realmente stă în puterea noastră să eliminăm pierderea. Unii susțin că n-ar fi adevărat că, adică, la forjă trebuie să se lucreze cu un procent admis de rebuturi. Eu nu sînt convins că ar fi așa. Ca dovadă amintesc că nu-s tocmai departe anii cînd lucram cu rebut admis de 3,7, apoi de 3,5 la sută. Acum avem «liber» pentru 3 la sută, dar am reușit să-l aducem la 2,84 la sută. Inșăși dinamica asta a procentelor descrescătoare demonstrează că stă în puterea noastră să intervenim cu succes și că «teoria rebutului obligatoriu» trebuie infirmată și aruncată la șmelț. Că așa stau lucrurile vă voi demonstra și cu un exemplu. După fiecare presare planul de operații prevede ca matrița să fie periată (ori suflată) de tînder (oxizii de metal). Unii zic că chiuind de la operația respectivă ar câștiga timp și elimină gestul perierii. Consecința? Piesa următoare iese sub dimensiuni ori cu suprafețele de parcă ar fi mîncate de rîie. Este ca și cînd o gospodină ar prepara un nou fel de mîncare într-o cratiță nespălată. În acest fel sigur că rebutul este sigur, dar spuneți și dumneavoastră, nu depinde numai de noi ca să nu mai fie?

Premixul și stressul purceilor de lapte

Mediul în care sînt crescuți porcii în marile unități industriale este nenatural, artificializat. Trăiesc în hale de beton, în camere climatizate, la lumină artificială, aglomerați într-un spațiu restrîns. Între necesități și condițiile de viață trebuie să existe o concordanță perfectă. Altfel, echilibrul, destul de fragil mai ales la vîrste mici, se rupe. Porcii care se cresc astăzi, după repetate selecționări, și-au alungit tubul digestiv și și-au micșorat cavitatea pulmonară, devenind din acest motiv sensibili la diverse boli. Pierderile ajung pină la 30—40 la sută, mare parte din ele producîndu-se în prima perioadă de viață, cînd purceii sînt puși în situația să se adapteze unor condiții de viață și de mediu diferite de cele naturale.

În condițiile creșterii pe bandă rulantă înțărarea se face fără o pregătire prealabilă. Purceii, în vîrstă de 35 de zile, timp în care suportă tăierea coțților, castrarea, sînt rușiți brusc de mediul lor de viață de pină atunci. În aceste condiții intervine stressul înțărării. Ruptura de mediu familiar îi dezechilibrează organismul, îi epuizează fizic și nervos. Unii dintre ei nu mîncă o zi sau două. Pe fondul debilizării organismului se grefează maladiile, dintre care cele mai frecvente sînt enteritele. Pentru a le preveni, se acționează în două feluri: pe cale medicamentoasă, prin întăritoare și dezinfectante și prin administrarea de biostimulatoare. Cu toate acestea, pierderile în perioada de maternitate sînt încă prea mari. Să nu uităm că fiecare purcel reprezintă, potențial, un porc de o sută de kilograme.

În condițiile în care sînt crescuți porcii în unități giganti, mergînd pină la 300—350 de mii de capete pe an, zilnic citorva sute de purcei le vine rîndul să fie înțărcați. După cum am încercat în citeva cuvinte să arătăm, în această perioadă se înregistrează procentul cel mai mare de mortalitate. Bineînțeles că și tratamentul medical trebuie să fie adecvat metodelor industriale de exploatare. Purceii trebuie să fie tratați mai ales preventiv, în masă și prin metode ușor de aplicat.

Aici au intervenit cercetătorii I.C.N.A., Institutul de cercetări pentru nutriția animală, unde un colectiv condus de dr. Paul Iliescu, din care mai fac parte dr. Constantina Carpinschi, biolog Artemiza Stănescu, tehnician Aretina Bălan și operatorii chimiști Gherghina Mirșu, Maria Pirjol și Elena Lazăr au creat citeva pre-

mixuri, amestecuri de vitamine și săruri minerale, fortifiante, fără substanță medicamentosă, care, administrate în furaj în primele zile de la naștere, au ca rol mărirea depozitului de vitamine din organism și, într-un procent de 30 la sută, prevenirea unor boli specifice. Ele se numesc simplu: 26 și 50, după numărul de încercări necesare pină a se ajunge la ele. În paralel, a fost creat și premixul medicamentos 24, administrat numai în cazul apariției enteritelor. Intenția cercetătorilor a fost ca prin administrarea acestor premixuri să se asigure purceilor un surplus de vitamine și microelemente care să-i facă apti să reziste în condițiile de mediu nenatural și să atenueze acțiunea adversă și toxică a unor substanțe medicamentoase mai ales că germenele mai frecvent incriminat în enteropatiile tînetului porcin, colibacilul, a devenit rezistent la majoritatea antibioticelor și chimioteraputicelor.

De doi ani aceste premixuri sînt gata. Se aplică, sînt cunoscute și cerute cu insistență de toți crescătorii de porci în condiții de mare industrializare. Rezultatele aplicării lor ni se par excepționale. Avem în față situația experimentării premixurilor la complexele de creștere porcină de la Feldioara, Chirnoveni, Izvoarele, Măcin, Bacău, Castelul, Pecineaga, Gherghiuța, Modelul. Experimentarea s-a făcut pe mii de purcei. Reducerea mortalității la loturile experimentale față de cele tratate „clasic”, cele două loturi beneficiind de condiții similare: de mediu ambiant, hrană, fond genetic și îngrijire, este de 10 la sută. Ne dăm seama de proporția problemei cînd aflăm că în complexele industriale sînt fătați anual aproximativ 10 milioane de purcei. 10 la sută înseamnă, nici mai mult, nici mai puțin un milion. Deci, prin folosirea acestor premixuri, un milion de porci, în loc să se piardă pe drum, vor putea fi valorificați. N-o spunem noi, doctorul Paul Iliescu sau altcineva din institut. O spun procesele verbale privind situația experimentărilor.

Rezultatul este, într-adevăr, excepțional. După modul de întrebare și după prețurile de livrare ale I.C.N.A. ale acestor premixuri, rezultă că premixul 26 încarcă prețul de cost al purcelului cu 2,28 lei, iar premixul 50 cu 0,35 lei. Total 2 lei și șalzeți și tref de bani pentru un pur-

cel salvat care la înțărare costă 250 de lei. Refacem calculul. Da, este exact!

Și acum citeva declarații ale celor din miezul problemei.

Dr. Paul Iliescu: „Premixurile au fost realizate în vederea înlocuirii biostimulatoarelor de import care în perioada de înțărare nu au nici un efect și împotriva abuzului de medicamente care pe lîngă faptul că sînt scumpe, se administrează greoi și nu au efectul scontat. În condițiile în care un medic veterinar, pe lîngă obligațiile curente, are de tratat zilnic citeva sute de purcei nu se poate conta pe o evidență corespunzătoare și pe un tratament adecvat. Toxicitatea medicamentelor este diminuată de vitaminele și sărurile conținute în premixuri. În toată țara ar trebui aplicat sistemul al cărui principiu este prevenirea bolilor. S-ar renunța astfel la importul biostimulatoarelor de tip antibiotic. Institutul nostru livrează anual aproximativ 50 de tone de premixuri, cantitate insuficientă. Premixurile se mai execută și la I.P.N.C. Sabarul. Cred că aceste premixuri ar trebui executate la noi. Institutul are specialiști, sărurile și vitaminele sînt centralizate la noi, relația comercială cu Romagrimexul și cu alte întreprinderi este constituită”.

Ing. șef I. Trandafirescu, de la I.P.N.C. Sabarul: „Sînt extrem de solicitate. Deocamdată, le executăm pe o linie tehnologică inadecvată de curînd a fost transferată la noi o instalație specială, Scotmec, care urmează să se monteze. Nutriționistul nostru s-a deplasat pe teren și a constatat rezultate extrem de bune. În general putem satisface doar clienții noștri vechi”.

Dr. Victor Găitaru, directorul I.S.C.I.P. Poarta Albă: „Ne sînt extrem de necesare. Fără ele avem necazuri incalculabile. Reducerea mortalității este evidentă”.

Dr. Alexandru Marinescu, din biroul nutriție al Trustului întreprinderilor pentru producerea nutrețurilor combinate, specializat în nutriția animală: „Începînd din 1977 s-a început cercetarea pentru găsirea unor soluții privind înlocuirea unor produse chimice terapeutice și stimulatori din import cu produse indigene. Rezultatul acestor cercetări sînt premixurile de care vorbim. Ele nu sînt singurele. Administrarea unor substanțe în furajul animalelor este o idee mai veche. Premixurile sînt bune dar nu trebuie privite ca un elixir. Trebuie respectate condițiile de microclimat, de zo igienă: aer, căldură, măsurile organizatorico-gospodărești. Problema medicamentatiei trebuie tratată de la caz la caz, funcție de starea epizootologică. S-au dispus în teritoriu investigații complexe. Din gama de medicamente pe care le avem la îndemînă, trebuie alese cele mai bune. Se preconizează laboratoare proprii pe unități”.

Dr. Ion Didă, directorul Direcției sanitare din M.A.I.A.: „În Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare s-a înființat o comisie pentru avizarea premixurilor. Linia dintre biostimulatori și medicamente a fost trasată. Avem contacte cu firme străine pentru import și pentru indigenizarea unor produse. În viitor se vor organiza mai multe centre pentru producerea nutrețurilor combinate. Premixurile realizate la I.C.N.A. sînt bune, nimeni nu spune că nu sînt bune. Din păcate, au înglobate în ele și niște produse din import, ori, cum știe toată lumea, planul de import a scăzut. Planul de import pentru produse medicamentoase s-a revizuit chiar prin reasezarea planului pe anul acesta. Deși premixurile de care vorbim sînt rămase puțin în urmă, deși unele ministere înregistrează unele restanțe la livrările de medicamente, sînt cauze obiective. Problema este încă la început și facem toate eforturile să o canalizăm pe calea cea bună”.

Din nou dr. Paul Iliescu: „Dacă s-ar renunța la importul biostimulatoarelor pe bază de antibiotice care în condițiile creșterii porcilor la noi în țară nu au nici un efect, asta a dovedit cercetarea noastră, și s-ar importa, în schimb, materiile necesare premixurilor, importul s-ar reduce cu 60—70 la sută, în paralel cu creșterea de două-trei ori a eficienței. Aici de fapt este toată problema. Altfel, în perioada de înțărare purceii vor continua să moară în aceleași procente ca și pină acum”.

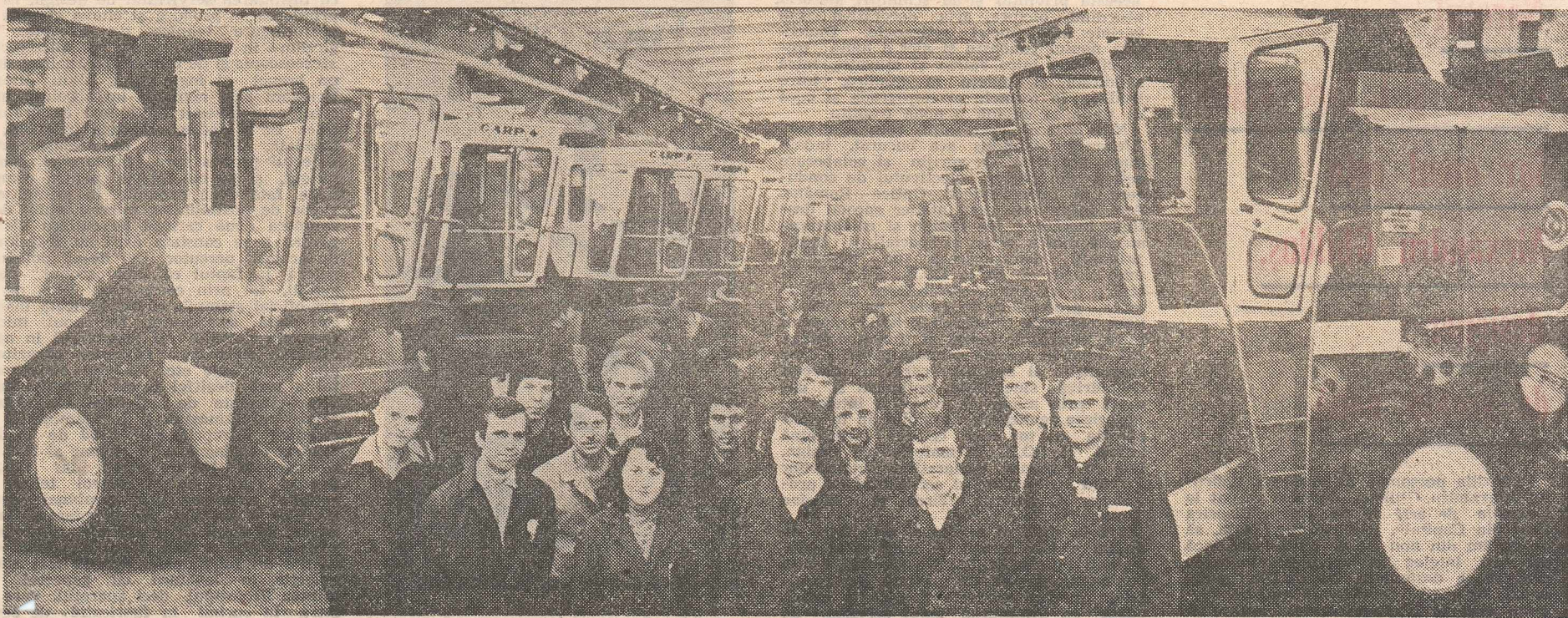
Am expus pină acum citeva opinii din care rezultă că problema este complexă, că se fac eforturi din toate părțile pentru rezolvarea ei. Simpla administrare a unor preparate, fie ele și premixuri, nu ajută. Pentru ciștigarea aceluși milion de purcei, și chiar mai mult decît atît, este nevoie de asigurarea unei exploatari cît mai judicioase, care presupune în primul rînd muncă și conștiințiozitate la toate nivelurile.

Credem că o mai mare încredere în cercetarea românească se impune și aici. Avem de-a face cu rezultate certe, verificate în laboratoare și pe teren. Totuși, o oarecare incetare în luarea unei decizii se manifestă. La doi ani de la terminarea unei cercetări cu rezultate deosebite, sîntem încă la faza de întocmire a unor planuri de acțiune.

Scăderea mortalității purceilor în perioada înțărării cu 10 la sută a fost dovedită. Să mergem pe această cale cît mai repede și atîta timp cît nu se descoperă ceva care să o reducă și mai mult. Toți purceii trec prin faza de înțărare. Se pare că nu se poate altfel și, deci, aplicînd cît mai repede și la scară această metodă vom avea mai mulți porci de o sută de kilograme și mai puțin purcei morți la înțărare.

OPREA GEORGESCU ■

Noua combină de recoltat porumb, CARP 4, construită de uzinele bucu-reștene „Semănătoarea”, e, ni se spune, un copil reușit al tehnicii noastre. De fapt, ne spune combinerul Ancu I. Șchiopu de la S.M.A. Piatra, județul Teleorman, nu-i chiar un copil, s-a născut dintr-o dată mare, robust în alcătuire și lesne pricepător al răspunderilor care-l apasă. Muncește bine, cu spor, cu eforturi constante, cu rezistență la greu, nu transpiră, nu gîfîie, nu se poticnește cînd și-e mai mare dragul. Face cam 3 hectare pe zi, la o producție de peste 10 tone la hectar, și lucrul cel mai bun este că nu risipește, culege 99 la sută (culege chiar și 100 la sută!) din porumbul ce i se pune-n față. Acele puncte sensibile, producătoare de dereglări sau defecțiuni, uitate de meșterii fărari prin organismele altor mașini agricole, aici la CARP sînt puține, și nu numai el, dar toți tovarășii lui de muncă declară, ce mai, că-i o mașină de zile mari, care răspunde bine tuturor întrebărilor pe care ei, cei înclistați în luptele cu pămîntul și cu recolta, le-au adunat de ani de zile ca să i le pună. El, Ancu I. Șchiopu, abia așteptat ca s-o vadă și să se urce în șaua ei. Astă-vară, cînd a isprăvit cu griul de-aici, din Piatra, a fost trimis cu „Gloria” lui în Mureș, la griul de-acolo, cu care s-a descurcat cînd timpul începu să se-nfioare de zvon de toamnă. S-a suit în tren, a venit acasă, și pentru prima oară de cînd e „glorist”, adică de niște ani care l-au cam albit la tîmple, n-a mai stat să-și aștepte „Gloria”, s-o verifice și să-i pună echipamentele de porumb, ci a lăsat-o în seama altora, a cui o fi, el cerînd să i se dea un CARP. A făcut-o cam cu inima strînsă, că „Gloria” este scula lui de niște ani ce-i sărărară tîmpla, ea a fost pînea lui, cum să-ți dai pînea pe mina altuia, cum s-o înstrăinezi de bunăvoie? Dar a făcut-o fiindcă avea, pentru CARP, o mie și una de întrebări care nu mai răbdau, dădeau pe-afară, și care, iată, și-au primit toate răspunsuri bune. Sigur, mai sînt (dar foarte puține!) și niște întrebări cu puncte de suspensie, ce vin nedezlegate din timp și trec, la fel, peste timp. A le răspunde înseamnă să alergi către locul de unde bea apă un curcubeu. În asemenea circumstanțe, răspunsul de azi nu e altfel decît cel de ieri. Ceea ce înseamnă, zice Ancu I. Șchiopu, că arcul aceluia curcubeu de ieri caută apa zilei de mine.

Îi mărturisim, la acest punct al discuției, că nu prea înțelegem ce vrea să spună. Interlocutorul nostru suride (are un suris tineresc, care-i netezește deodată asperitățile feței întunecate, tăbăcite de soarele Burnasului) și își privește ceasul-brătară, care arde scump la încheietura neagră a mîinii. Nu prea mai are timp de vorbă, pauza de masă e pe ducă, unii dintre tovarășii lui s-au și azvîrlit în șaua combinelor. Tînărul inginer Adam Ișfănuț, directorul S.M.A.-ului, și Petre Catana, președintele Consiliului unic agroindustrial, care ne stau alături, au cu Ancu I. Șchiopu un schimb rapid de priviri și de zîmbete. Ei, desigur, l-au înțeles, ca oameni de meserie (Petre Catana a fost și el tractorist) și ca iscoditori la fel de avizi ai CARP-ului, din prima clipă cînd acesta a descins în incinta Pietrei. Vom înțelege, ni se spune, și noi, dacă ne vom urca în cabina combinei.

Urcăm. Cercetăm aparatul de bord, care strălucește, cercetăm manetele (sînt nu mai puțin de zece!), da, mărturisim, ne place, totul arată bine, totul vădește o mașină modernă, de înaltă tehnicitate, în timp ce tînărul inginer, secundînd recunoașterea noastră entuziastă cu una eliptică („da, așa e!”), ne atrage atenția că, de fapt, ceea ce vedem e doar suprafața lucrurilor, că ele, aceste lucruri, sînt mult mai complexe, că, altfel spus,

cantitatea și calitatea noului, dacă se poate zice astfel, ating la CARP o cotă majoră, împlinind mai toate speranțele combinerilor. Da, confirmă Ancu I. Șchiopu, dacă „Gloriile” au rezolvat problema griului, CARP-urile vor face la fel, după toate semnele, cu cea a porumbului. Și, zicînd aceasta, își consultă iar ceasul, privindu-ne nerăbdător.

Coborim. Combina se urnește din loc fără vacarmul metalic la care ne așteptam („adevărât, întărește tînărul inginer, e o mașină silențioasă”), intrînd în lanul de porumb cu grația, am zice chiar cu plăcerea cu care se scaldă delfinii în mare. Sîntem la ferma Fintinele a I.A.S. Piatra, e dimineață, soarele arde, e cu-

ale C.A.P.-urilor, și asta în condiții de neirigare), o creștere cu totul impresionantă indică și recoltarea mecanizată (din 5500 ha cu porumb, 4200 se culeg mecanic, deci cu 2200 mai mult ca anul trecut și cu 3750 mai mult ca în '78!) iar aceste creșteri sau progrese se pot exprima statistic, prin diagrame, grafice sau sisteme de curbe. Orice S.M.A. sau consiliu agroindustrial, orice I.A.S. sau C.A.P. care se respectă, adaugă interlocutorii noștri, lucrează azi nu cu boabe de griu sau porumb, ci cu sisteme de linii curbe. Mentalitatea statistică, în materie de toamnă, e și ea o sistemă de curbe.

Ne vom rîndul și noi, ascultîndu-i,

Porumbul, la el acasă

Călare pe CARP, într-o zi de septembrie

noscuta atmosferă de front, de campanie, cu mulți oameni care se-agită în jurul nostru, în contrast cu mersul calm și imperturbabil al CARP-urilor. Cei ce se-agită sînt în cămăși sau în salopete (sînt mecanici, șefi de formații, de loturi, pe secții), dimii sau căciuli țărănești nu se vād nicăieri. Cîmpul miroase ca întotdeauna, dar nu chiar ca întotdeauna, adică miroase a dipineață, a soare, a pămînt, a porumb, dar mai puțin a sudoare, mai mult a fier. Ne aflăm deci în plină campanie (recoltarea, aici, la Piatra, a început la 15 septembrie), ne aflăm deci în plină toamnă a roadelor, a culesului, dar într-o toamnă mecanică, industrială, ca și o hală de siderurgie sau ca și un șantier. O toamnă în care cîmpul e geometric ca o hirtie de calc, iar recolta și problemele ei, așa cum ni le prezintă cei ce ne însoțesc, apar ca niște operații statistice. Cei de pe CARP-uri culeg, așadar, niște cifre, pe care le raportează nu la cămara idilică cu arome din pasteurile pillatiene, ci la producțiile înscrise în planuri. Cifrele producției indică o creștere (anul acesta, ne spune Petre Catana, pe raza Consiliului Piatra se vor culege, conform estimărilor, peste 14.000 kg porumb la hectar în cincintele I.A.S.-urilor, vreo 10.000 în cele

într-o curbă, inundată de soarele generos al acestei toamne, iar cea dintîi constatare care ne vine în minte, pe cîmpul acesta geometric ca o hirtie de calc, dar urmînd curbura pămîntului, este că și razele de lumină nu călătoresc drept prin univers, ci după o geometrie ceva mai complicată. Ceea ce înseamnă că totul, de fapt, este un imens ocol, că, pentru a ajunge în această toamnă, la pragul căreia în sfîrșit am sosit (după multe năzuri, tachiării și capricii ale unei ierni cam dramatice, cam călărînd nu un anotimp, ci vreo două, ale unei primăveri cam reci, cam ploioase, ale unei veri cam toride, cam secetoase), ne-a trebuit un ciclu cosmic de un an. Un an în care steaua recoltei, în frămîntul cotidian al cerului, și-a tot mutat de ici-colo locul în zodiac, obligîndu-i pe oamenii porniți s-o ajungă la drumuri mai grele, la ocouri mai lungi. Acești oameni sînt țărani, în frunte cu mecanizatorii cîmpurilor, cu cei ce-au stat pe tractoare și noptile, ca să semene în scurtul răsîtimp dintre două ploii sau în lungul ocol al soarelui, cu cei ce-au fugit cu combinele de la Piatra la Mureș, într-un ocol dictat de nevoia de a cuprinde în el tot griul, de a nu-l lăsa să se piardă. Sînt oamenii care, numîndu-se Ancu I. Șchiopu, Petre Barbălată sau

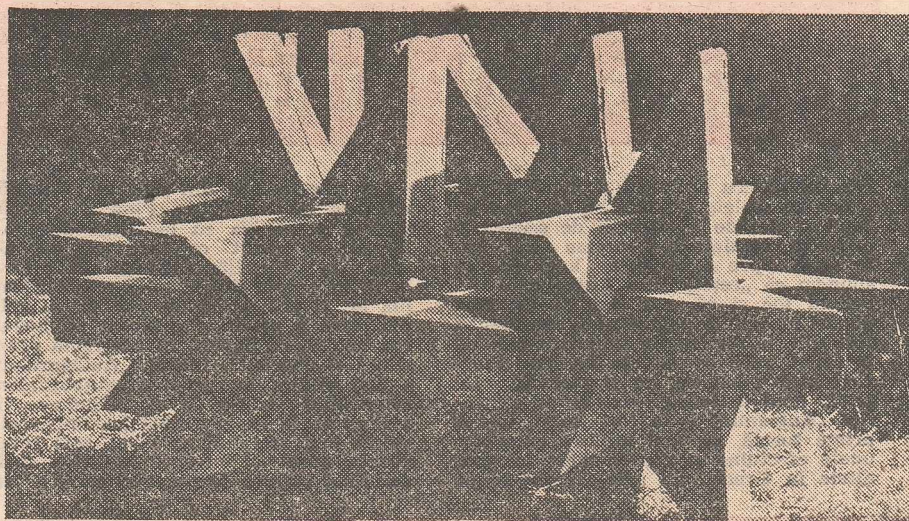
Iancu Neda, n-au ocolit niciodată truda, au ocolit numai somnul, pe care vreme de-un an l-au prins doar iepurește, între două brazde. S-a făcut la Piatra porumb frumos, deși soarele l-a tîrcolit cam de departe, s-au semănat cu folos hibridi timpurii (despre care s-a zis, și unii încă mai zic, că nu-s tocmai buni pentru ținuturile de sud), s-a concentrat porumbul pe teritorii întinse, pe sole de cite 3000 de hectare, mergi și tot mergi prin ele kilometri întregi, chiar cite 10, chiar cite 14, oferîndu-i-se mecanizării toate condițiile, dar prin asta și toate munciile. Da, e porumb frumos, mergi prin el cum ai merge printr-o pădure fără sfîrșit, încercînd senzația că te-ai ocolit pe la Mureș sau prin alte îndepărtate locuri, vor să nu depășească acum, în toamnă, cu prea mult semnul zilei de echinox.

Urcăm din nou, într-o pauză, în cabina combinei lui Ancu. Soarele a scăzut, se apropie de dunga verde și aburoasă a zării. Omul e obosit, cu o mîină se sprijină pe o manetă, cu cealaltă se apasă ușor pe piept, undeva, sub inimă. Nu, zice, n-are nimic. E doar așa, ca un junghi, a dat peste niște denivelări care l-au tot azvîrlit în sus de pe scaunul ăsta, ia uități-vă (suride cu surisu-i tineresc, arătîndu-ne din ochi scaunul plăcat cu plastic roșu), ce părere aveți de el? N-avem nici o părere, ce părere să avem?! E doar un scaun... Da, oricît ne-am uita la el, alta n-am mai vedea decît atît, că e un scaun ca toate scaunele, că este vechiul, neschimbatul scaun al tractoristului, care nu preia șocul denivelărilor, pe care nu poți să-l reglezi nicicum. Să fie asta una din acele („puține!”), cum zicea interlocutorul nostru) întrebări sau cerințe adunate de ani, nedezlegate încă de timp și de oameni? „Ei, suride mai departe Ancu, acum dv. să nu credeți că noi, mecanizatorii, am avea cine știe ce mari pretenții la scaunul ăsta. Să nu credeți că ne-ar trebui vreun fotoliu de ministru, că una-i tractoristul, alta-i ministru, nu știți cîntecul? „O duc bine tractoriștii, / Că trăiește ca miniștrii. / De-ar trăi ca tractoriștii, / Ar vedea gaia miniștrii”. Rîde, nu-și mai apasă pieptul, pe față-l tăbăcită s-au șters toate urmele oboselii, deși muncește din zori, deși muncește astfel de vreo 18 ani. E bucuros, ne spune, că are acum o mașină bună cu care problema porumbului se rezolvă. Asta e lucrul cel mai important, nu un scaun mai bun sau mai rău. Și tot mașina asta, adaugă, o să mai rezolve ceva, după credința lui. O să-i atragă spre noua tehnică a pămîntului și pe tinerii satelor, care acum fug în industrie. Lor li se pare să numai acolo, la oraș, se află tehnica nouă, calificarea înaltă. Poate că acolo cîștigul este mai bun și munca mai împlinită în multe rosturi. Mă rog, acolo lucrezi doar opt ceasuri pe zi, în hale cu temperatură industrială și cu aer condiționat (nu, CARP-ul n-are aer condiționat, dar are și el ventilație), dar de ce să crezi că un frezor sau un strungar, stăpîn pe trei-patru mașini de același tip, e mai „în tehnică” decît mecanizatorul ce trebuie să cunoască vreo 30-40 de mașini și de utilaje de toate tipurile? O să vedem noi acum, conchide Ancu I. Șchiopu, ce-o să mai spună cînd o să vadă ce este CARP-ul frate-meu ăla din Viișoara, care, știți, cînd se uită cum îi cresc copiii chitește cu mîntea lui cam așa: „Pe Ion o să-l dau la oraș, că-i merge mîntea, pe Mărin o să-l fac tractorist și-o să-l țin acasă, că nu-i prea merge!”

Și Ancu I. Șchiopu, invitîndu-mă cu un gest să cobor din mașină, o urnește din loc, ca să vinture mai departe lanurile, ca să desăvîrșească ciclul sau curba — sau spirala, ca să fim mai exacți — care duc, sigur, spre victoria bătăliei pîinii.

ILIE PURCARU ■

Fotografie de ELENA GHERA ■

Norocul

e cum și-l face omul,

iar omul este

Alexandru Ghilduș,

designer

de școală nouă

Expoziția personală de design a tânărului Alexandru Ghilduș, deschisă recent la Galeria de artă de pe strada Biserica Enei din Capitală, ne determină, iată, să constătm din nou cit de puțină sint încă cei care înțeleg și prețuiesc valoarea practică a designului. Ne obligă, paradoxal, la aceste considerații tocmai succesul real și binemeritat al artistului. Mai norocos decât alții (și vom arăta de îndată cum și de ce), Alexandru Ghilduș prezintă din foarte multe puncte de vedere un caz de excepție, sau altminteri spus, o excepție care, reconfirmând regula, ne întoarce gândurile la situația comună unor numeroși profesioniști ai genului.

Vom începe cu ceea ce este mai puțin important, amintind că însăși termenul de design este utilizat accidental, că îl folosesc mai ales cei ce-și spun ei singuri designeri. În mod oficial se acceptă termenii de „estetică industrială”, „desenator artistic”, sau creator de modele, denumiri a căror sferă noțională este departe de a cuprinde exact și total elementele de esență ale unei discipline ce-și propune mult mai mult decât de a desena artistic sau de a crea modele. Interesant de notat că nici lingviștii — cum o dovedesc și ultimele dicționare — nu s-au grăbit să adopte cuvântul într-o transcripție fonetică. Nu am fost invitați, cu alte cuvinte, să scriem și să pronunțăm dizain, așa cum, în decursul anilor, am fost sfătuiți să scriem și să pronunțăm nu tocmai exact: fotbal, marșalier, veioză etc.

Dar așteptând decizia filologului, ni se pare mult mai regretabil faptul că puținii absolvenți ai secțiilor de design din cadrul institutelor de arte plastice (nu mai mulți de 14 în fiecare an) se bucură încă de insuficientă înțelegere și solicitare din partea unor unități direct productive sau din partea unor institute de cercetare și proiectare. Astfel, mulți mai consideră — a ținut să ne mărturisească interlocutorul nostru — că pentru optimizarea condițiilor de muncă și pentru investirea obiectelor de serie și a bunurilor de folosință îndelungată este suficient aportul ergonomiei sau intervențiile creatorului de modele, ale inginerului, proiectantului și arhitectului. Într-o asemenea situație, nu e de mirare că nu puținii absolvenți ai secțiilor de design (și promitem cititorilor noștri că vom reveni cu date și cazuri concrete în

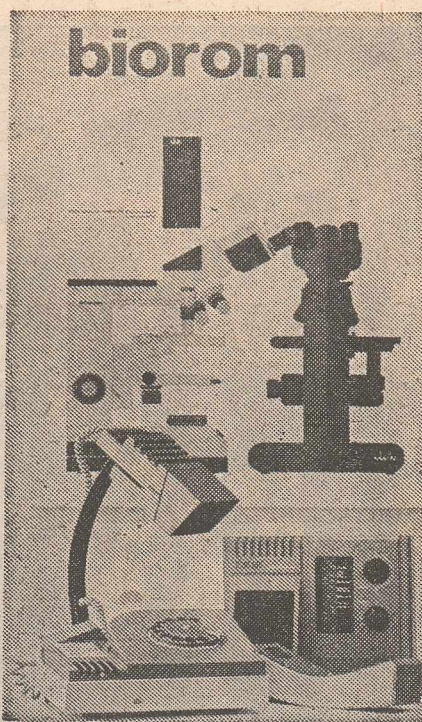
această privință) și-au schimbat meseria, abordând pictura, arta decorativă sau variate indeletniciri artizanale. Dialectica noului cunoaște și aici o luptă ireconciliabilă între rutină și inovație, între rigiditate și suplețe în gândire, între tradiție în formele ei retrograde și ceea ce tinde să devină o nouă tradiție.

Mai norocos decât alții, cum spuneam, Alexandru Ghilduș s-a bucurat, îndată după absolvire, de sprijin și colaborare activă din partea colectivului de conducere al Întreprinderii Optice Române. Aici, înființarea unui atelier special destinat lucrărilor de design și colaborarea strinsă dintre artist și specialiștii întreprinderii demonstrează pe parcursul unui singur an că, la I.O.R., a fost adoptată o nouă cale în proiectarea și executarea produselor de serie, pe măsura unor concepte moderne privind raportul între structură, formă și funcționalitate. Am notat în această privință păreriile unor specialiști ai unității, care au dovedit deopotrivă sinceritate, optimism și decență prin modul în care au înțeles să aprecieze realizările ultimului an în comparație cu tot ceea ce s-a făcut până atunci la I.O.R. în materie de design. Iată în rezumat declarațiile inginerilor Virgiliu Ionescu, șeful serviciului de proiectare, Constantin Tircă și Nicolae Țințu.

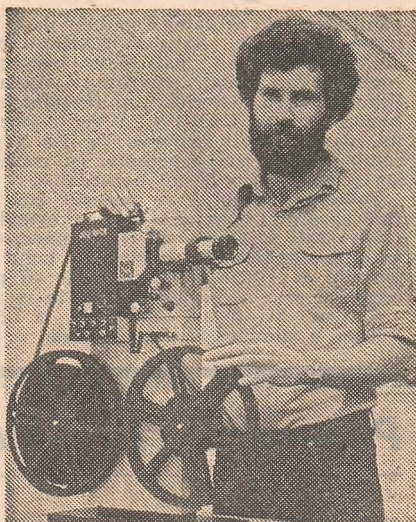
Ani la rând, ni s-a spus, activitatea de design a fost făcută de ingineri și proiectanți de la I.O.R. S-a dovedit multă bunăvoință în această privință, dar rezultatele au fost modeste. S-a vădit, astfel, odată cu înființarea unui serviciu de specialitate că prin intervenția artistului pot căpăta un interes complex, inclusiv frumusețe, chiar și aparatele destinate muncii de rutină, că frumosul rezultă chiar din structura constructivă a aparatului, că design înseamnă deopotrivă executarea unor produse mai ușoare, mai simple, a unor construcții modulare, mai ușor de manipulat și de transportat. Prin colaborarea cu Alexandru Ghilduș s-a născut o nouă familie de microscop, tipuri reprezentative din care se vor desprinde variante pentru diverse domenii de activitate. Și tot din aceeași fericită colaborare s-au născut în continuare aparatul de proiecție stabil și microscopul stereoscopic de comparație.

Ei bine, nu este nevoie de ochiul experimentat al specialistului pentru a constata ușor, în aceste cazuri, contribuția designerului. Mai ales că există și posibilitatea de a se compara produsul finit cu modelul experimental, acesta din urmă realizat numai după proiectul ingineresc. Investite cu personalitate distinctă, noile produse se detașează net de tot ceea ce s-a realizat în materie de design până de curând la I.O.R. Produsele excelează nu numai prin armonie de linii și culoare, ci beneficiază și de o mai bună funcționalitate. Este un început promițător în obținerea unor produse care să reprezinte și vizual marca fabricii, care să fie particularizate și prin aspectul lor formal. Aparatele de fotografiat japoneze — au ținut să ne spună interlocutorii noștri — amintesc în linii generale pe cele de fabricație germană, dar ele au totuși o notă specifică ușor de identificat de la prima vedere. La fel se petrece cu designul autoturismului Mercedes, caracterizat și el printr-o personalitate marcantă.

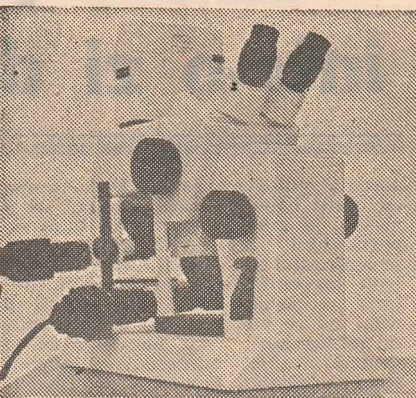
O fericită coincidență a făcut ca, odată

Telefon, lampă de birou, radioreceptor

Alexandru Ghilduș lângă aparatul de proiecție static

Microscop stereoscopic de comparație

cu înființarea serviciului de design, întreprinderea să producă și citeva aparate cu performanțe tehnice de excepție. Ne gândim în primul rând la microscopul stereoscopic și de comparație, realizat după un brevet al inginerului Liviu Iliescu. Relevant prin nouțea lui absolută, aparatul este investit nu numai cu proprietatea de a vedea obiectele în relief, ci, totodată, de a aduce în același cadru obiectul propus spre cercetare și, concomitent, și pe cel folosit pentru comparație. Iată două exemple. În primul este vorba de posibilitatea microscopului de a compara două cartușe de calibrul identic pentru a se constata dacă au fost lovite de același percutor. Cel de-al doilea se referă la faptul că microscopul poate stabili, tot prin comparație, dacă pe un act oficial ștampila a fost aplicată înainte sau după semnătură. Dar noul microscop s-a dovedit util deopotrivă în agricultură, electronică, biologie, parazitologie, muzeologie etc. Modelul experimental a fost dealfel testat în mai multe compartimente de activitate. Ca urmare, Ministerul Educației și Învățământului a solicitat întreprinderii 1 000 de bucăți, Centrul de diagnostic veterinar al M.A.I.A. a comandat 120 de bucăți, iar Oficiul pentru tehnologie și control tehnic de calitate a nutrețurilor combinate de la Băneasa a solicitat 200 de aparate. Interesant de notat că pretutindeni, modelul experimental a fost apreciat pentru calitățile lui funcționale, dar au fost aduse obiecții în legătură cu aspectul lui estetic. Prototipul, deci aparatul care va intra în curând în fabricație de serie, beneficiază de intervențiile salutare ale designerului Alexandru Ghilduș, intervenții care au conferit noului microscop o linie originală, suplețe și multiple utilizări funcționale.

Noua familie de microscop, aparatul stabil de proiecție și microscopul stereoscopic de comparație au fost și ele aduse în cadrul expoziției personale a artistului Alexandru Ghilduș. Din suita celorlalte expozate mai amintim ceasurile de birou și de perete, lampa multifuncțională și de planșetă, mobilierul modular și din carton ondulat, orga de lumini, monocasetofonul, aparatura electronică audio-vizuală, telefonul, radioreceptorul, amplificatorul stereo, sau tot atâtea bunuri de uz casnic, remodelate într-o viziune nouă, mai pline de frumusețe și prospețime, mai apropiate de ceea ce specialiștii genului numesc optimizarea condițiilor de muncă și viață, de potațare a confortului psihic în cadrul mediului ambiant.

Vizitatorii s-au dovedit extrem de generoși, acordând calificative maxime expozatelor. Ei și-au manifestat de asemenea dorința de a le vedea cit mai curând în producție de serie. Mai puțin receptivi s-au dovedit și de data aceasta tocmai cei care aveau datoria de a se cerceta și introduce, eventual, în producție, deci reprezentanții industriei, comerțului, institutelor de proiectări, instituțiilor centrale de coordonare. Din nou, deci, lipsă de interes pentru această profesiune în plină actualitate, chemată să revizuiască și să readapteze producția industrială în funcție de caracteristicile psiho-sociale ale momentului, de nevoile concrete ale omului.

LIVIU TIMBUȘ

Înainte de a face istoria unei invenții, realizată la întreprinderea „Autobuzul” din Capitală, se cade să procedăm la o scurtă introducere în temă. Să spunem că, în anumite zone ale mașinilor, ungera nu poate fi obținută prin sisteme clasice, specializate, în locurile respective, suspensii, lagăre, uși etc., apelându-se, la materiale cu proprietăți de autolubrifiere; capabile să asigure ungera prin ele însele. Unor astfel de materiale li se mai cere, pe lângă compoziția supusă scopului, o anumită structură care să le confere rezistență la șocuri, la tracțiune, la variații de temperatură și așa mai departe.

La „Autobuzul”, unitate de elită a industriei noastre constructoare de mașini, s-a folosit până nu demult, la suspensia independentă a „Romanului”, la mecanismul schimbătorului de viteze, la placa de sprijin a platformei remorci, la roletele de ghidaj ale ușilor, în alte locuri, un autolubrifiant din import, numit „Teflon”. Întreprinderea plătea pentru el, anual, 150 de mii de mărci unei firme din R.F.G., numai că suma aceasta, deși foarte mare, nu rezolva decât o parte din problemele beneficiarului. Pe de-o parte, aprovizionarea era defectuoasă, partenerul străin expediind materialul neritmic, pe de alta, „Teflonul” nu se preta la prelucrări economice, el-putând fi stăpinit numai prin așchiere, de unde pierderi importante.

Ideea invenției despre care e vorba în aceste rânduri, invenție sprijinindu-se pe brevetul 66 322, intitulat „Material compus cu proprietăți de autolubrifiere”, s-a născut, lesne de judecat, din necesitate. Existând necesitatea, reducerea importului și realizarea unor costuri scăzute,

s-a format un amplu colectiv care a adunat, în cele 8 ore ale schimburilor și în multe nopți albe, citiva tehnicieni înimoși, dispuși să caute și să găsească o soluție. Fiecare din cei 5, inginerii Florea Fistic, Jose Iacobescu, Vlad Lungu, Ion Nenciu și Stelian Grănescu, ultimul de la „Viscofil”, și-a adus partea sa de contribuție, unul venind cu masa plastică (Grănescu), altul cu execuția (Iacobescu),

malurile Egeei, „Autoamidul” s-a comportat remarcabil. Demontate după 40 de mii de kilometri, lagărele de la cardanul schimbătorului de viteze arătau ca noi, uzura lor fiind neînsemnată. Cu celelalte însă a fost bai. Probele, purtate până în Maramureș, n-au dat rezultatele scontate, materialul demonstrând o slabă rezistență la temperaturi joase, la frig.

subțierii importului și, în altă ordine de idei, reducerii consistente a pierderilor de material, „Autoamidul” putând fi prelucrat și altfel decât prin așchiere, adică și prin injecție sau vacuumare. De la an la an, firește, beneficiile aduse au crescut, ele depășind, în 1979, un milion. Asta, e demn de reținut acest aspect, într-o singură unitate, care n-a așteptat brevetarea, operația a durat 20 de luni, ci a aplicat operativ noul material. De fapt, o șabă, dar o șabă, la propriu și la figurat, de milioane!

Am discutat, mai deunăzi, cu Jose Iacobescu a cărui profesie e, fiind șeful atelierului de prototipuri, lupta pentru nou. Inventator distins, coautor al brevetelor „Compoziție pelliculogenă reactivă și anticorrosivă pentru protecția caroseriilor” și „Mastic antifonic și anticorrosiv și procedeu de obținere a acestuia”, ca și al mai multor cărți și manuale, „Acoperirea suprafețelor”, „Vopsirea în industria constructoare de mașini” etc., Iacobescu ne spunea că, extins la „Aro”, „Dacia”, „Steagul roșu”, „Tractorul”, în alte unități ale industriei de resort, „Autoamidul” ar putea aduce importante economii. Dinsul era inclinat să creadă că generalizarea întirzise din cauza faptului că materialul respectiv nu-i suficient cunoscut. Prin relațarea de față, l-am făcut, sperăm, cunoscut. Așteptăm reacția celor în măsură să decidă extinderea unui produs care, fără să însemne cine știe ce sofisticată mașinărie, poate aduce economiei naționale beneficii demne de luat în seamă. Vom reveni.

OVIDIU IOANIȚOIAIA

Cu adevărat, o șabă de milioane

cu), celălalt cu proiectul (Lungu), al patrulea cu școlile (Fistic), lui Ion Nenciu, șeful secției de construcții de șasiuri și caroserii, rămânându-i sarcina aplicării în serie. Spre a respecta adevărul, să spunem că „rețeta” n-a fost ghicită din primul foc și că, așa cum se întâmplă uneori în bătaia pentru nou, colectivul a fost silit, în mai multe rânduri, s-o ia de la capăt, recunoscându-se învins. Pierzând însă o bătaie, nu și războiul. De pildă, noul material — denumit comercial „Autoamid” — a fost testat, într-o primă formă, pe mai multe autobuze, unele efectuând probe de mers în țară, altele în Grecia. La cele circulând pe

Cei 5 s-au pus din nou pe muncă, umblind la compoziție. Până la urmă, șarjind poliamida cu bisulfura de molibden și grafit coloidal, ei au ajuns la formula ideală, transformată în brevet de invenție prin strădania lor și prin strădania conducerii unității, care a privit și privește promovarea noului, cu dovezi, ca o sarcină prioritară și onorantă. Inițial, „Autoamidul” a fost utilizat la suspensia autobuzelor, economiile aduse de el cifrându-se în primul an la exact 571 914 lei, după calculele inginerii Iuliana Dinu, șefa cabinetului tehnic al întreprinderii. Beneficii datorate, înainte de toate, eliminării sau

Din nou despre PLANTELE MEDICINALE

În loc să vindem rizomii de ferigă,
am putea deveni mari exportatori de filicină

Trăiesc de vreo cinci ani în preajma unui mic colectiv de la Institutul medicofarmaceutic din Cluj-Napoca ce duce o luptă impresionantă, măsurată în decenii, pentru a impune un adevăr știut de milenii: **Fitoterapia!** Rețrăiesc, de fiecare dată cu emoție, zbulumul omului de știință emerit Teodor Goina. O viață de om a visat farmacia ale naturii. Și a continuat să spere în împlinirea visului chiar și atunci când a venit ziua pensionării. Rămăsese profesor consultant, avea multă, foarte multă energie și bătea zilnic drumurile spre catedra și străvechile laboratoare din str. Victor Babeș nr. 8 continuând, grăbit de ani, alături de discipolii săi, oameni dăruțiți total acestei idei, să finalizeze noi cercetări. Dar timpul continua să se scurgă. A venit și vremea pensionării profesorului Radu Avram, succesorul său la conducerea catedrei. Ștăfeta a preluat-o conf. univ. dr. Pavel Petcu. Și lupta continuă. La cei 84 de ani, drumurile savantului Teodor Goina, mentorul școlii clujene de fitoterapie, sînt tot mai des supline de telefon. E adevărat, în ultimul timp câteva speranțe s-au împlinit, convertindu-se în 9 brevete de inventator. A fost o mare bucurie. Dar au reapărut ziduri greu de escaladat, adesea absurd de războinic, amplificind deznădejdea și insatisfacția că un valoros tezaur național, practic inepuizabil, oferit cu generozitate de natură, continuă să fie ignorat: **plantele medicinale!**

Discutam despre toate acestea zilele trecute cu conf. univ. dr. PAVEL PETCU de la Facultatea de farmacie din Cluj-Napoca:

— **Flacăra a mai scris despre preocupările colectivelor de la Facultatea de farmacie din Cluj-Napoca. În ultimul reportaj consemnam chiar și unele satisfacții pe care, cu stringere de inimă, azi, după scurgerea timpului, omul de știință emerit Teodor Goina le numește, totuși, platonice!**

— Sigur, brevetul de inventator e o recunoaștere a activității științifice, a priorității mondiale în cercetarea finalizată. Dar numai cu brevete, oricât de multe și

valoroase ar fi ele, nu poți veni în ajutorul oamenilor. Noi vrem să vedem roadele brevetelor noastre în farmacii. Două din cele nouă sînt pe-aproape...

— **Care anume?**

— Pentru extractul fluid de Alchemilla, cu acțiune antihemoragică uterină în trombocitopenii. S-a emis autorizația de fabricație nr. 33/1980, iar pentru aftolizol, medicament utilizat în combaterea stomatitelor aftoase, autorizația nr. 34/1980...

— **Și cine le va produce?**

— Fabrica de medicamente Terapia din Cluj-Napoca. Tehnologia a fost pusă deja la punct. Pînă la sfîrșitul anului, ați extractul de Alchemilla cit și aftolizolul vor putea fi găsite în farmacii...

— **De cînd cercetați aceste plante medicinale?**

— De cîteva decenii! Aftolizolul, de pildă, din 1953.

— **Ați cercetat ani îndelungați și rizomii de ferigă, obținînd filicină. Care e soarta ei acum, în pragul anului 1981?**

— Am lucrat, într-adevăr, enorm de mult, cheltuiînd multă energie și material experimental. Vă pot spune că am obținut pînă în prezent două variante: filicina pură și filicina pentru uz veterinar. Filicina pură, care conține derivații butirifloroglucini din rizomii de ferigă, este destinată pentru tratamentul parazitozelor umane. Ea prezintă o stabilitate biologică și fizicochimică timp de 10 ani, fără să se altereze, stabilitate cu 8 ani mai mare decît a extractului de ferigă. „Starea” filicinei pentru uz veterinar este identică cu aceea relatată în Flacăra cu 3 ani în urmă: buletinul de analiză nr. 461 din 27 septembrie 1963 (deci de acum 17 ani!!!) emis de Laboratorul de control științific al produselor biologice și medicamentoase de uz veterinar indică cu certitudine conținutul de substanță activă: 99,17%! Cu 16 ani în urmă, prin eforturi nu greu de imaginat, am pregătit 2.000 (două mii!!!) de doze pe care le-am trimis Institutului de cercetări veterinare și biopreparate Pasteur. Zadarnică muncă și zadarnică așteptare! Experimentă-

rile au continuat totuși, cu rezultate foarte bune în anumite parazitoze care iac afităe pagube în fermele avicole. Rezultatele acestea ne-au fost comunicate de Catedra de parazitologie a Facultății de medicină veterinară din București, experimentările fiind coordonate de prof. dr. doc. Alexandru Niculescu. Au urmat alte și alte demersuri și văzîndu-ne învitate eforturile, de cîteva ani am abandonat lupta, mîhnîți că exportăm în continuare rizomi de ferigă, la un preț de nimic, în loc să devenim cît mai repede unica țară din lume exportatoare de filicină pentru uz veterinar...

— **Dar citizina ce soartă are?**

— Deocamdată aceeași. Acest alcaloid, extras și izolat din salcîmul galben, are efecte stimulatorii asupra centrilor respiratorii și poate înlocui lobelina, medicament importat. Citizina este de două ori mai puțin toxică și de două ori mai activă decît lobelina! Ea poate fi folosită în combaterea fumatuului...

— **Cu 3-4 ani în urmă ați demarat și o interesantă cercetare pentru tratamentul adenomului de prostată. În ce fază se află această cercetare, mai ales că, fapt consemnat de revista Flacăra, primele rezultate au fost mai mult decît încurajatoare...**

— Sînt multe medicamente de sinteză bune pentru acest scop. Ele au însă o durată scurtă, după care boala revine. Am luat în studiu fitochimic, biochimic toxicologic, microbiologic și clinic planta-ghimpe, pentru administrarea ei sub formă de extract și decoct. Studiul clinic l-am întreprins împreună cu conf. dr. Gheorghe Petrișor, șeful clinicii urologice din Cluj-Napoca, pe un lot de peste 150 de bolnavi cu diverse afecțiuni ale căilor urinare și adenom de prostată și vechime de la 1-20 de ani, de diverse dimensiuni (de la prună la mandarină!), unele fiind asociate cu adenomită și polachiurii nocturne, uneori cu retenție intermitentă de urină sau incontinență,

hematurie, usturimi pe uretră și alte simptome...

— **Și care este rezultatul experimentărilor de pînă acum?**

— În 88% din cazuri, rezultatele au fost foarte bune, dispărînd polachiuria nocturnă, retenția urinară, incontinența urinară, cistopielita colibacilară, litiaza renală (calculi cit piperul), prostatita, iar bolnavii care înainte nu puteau urina decît numai cu sonda la purtător, după tratament urineză aproape normal. În plus, este o certitudine că acest extract din planta-ghimpe nu prezintă nici toxicitate și nu creează nici o reacție adversă...

— **Ce domenii vizează noile cercetări?**

— Concomitent cu cercetările întreprinse în colaborare cu dr. Ecaterina Andronescu și prof. consultant dr. Avram Radu asupra plantei-ghimpe, studiem unele plante medicinale cu acțiuni hepatobiliare, epitelizante, antimicrobiene și pentru tratamentul ulcerului varicos, unde ne aflăm în pragul unor efecte deosebit de promițătoare. De asemenea, ne preocupăm găsirea unor produse medicamentoase pe bază de produși naturali cu aplicație în stomatologie, cum este cazul sării hidrosolubile de clorofilă, obținută din urzică.

— **În ce fază se află „Experimentul Moneasa”?**

— Bine ați spus „experiment”! De anul trecut, prin interesul deosebit manifestat de conducerea Stațiunii balneoclimaterice Moneasa, în frunte cu directorul adjunct al O.J.T. Arad, Aurel Brad, șeful stațiunii, am trecut la pregătirea introducerii pe scară largă a tratamentului fitoterapeutic, orientîndu-ne în faza de început spre tratarea afecțiunilor hepatobiliare, colecistite neilitiazice, stări post-hepatice.

— **Și pe cînd vor începe efectiv aceste tratamente?**

— În mod precis, odată cu noul an. În parte însă chiar din luna octombrie 1980.

— **Dacă ați fi investit cu responsabilitatea rezolvării problemei plantelor medicinale ce ați întreprinde prioritar?**

— Grea întrebare! Oricum, ar trebui să pun ordine în mai buna valorificare a acestui excepțional tezaur natural. Prea mult dezinteres este în colectarea plantelor medicinale! M-ar preocupa apoi găsirea unei soluții de organizare unitară a cercetării. Apoi, m-aș strădui să fac totul pentru ca ideea prof. dr. doc. Teodor Goina, cu privire la înființarea unui Institut sau a unei Clinici de fitoterapie la Cluj-Napoca să prindă viață. O organizare corespunzătoare în acest domeniu ar rezolva multe probleme...

CONSTANTIN MUSTAȚA

Pornim de la o constatare rezultată din numeroase contacte cu diversi specialiști din agricultură, a căror formație profesională exprimă de fapt și concepția proprie asupra modului de realizare a marii agriculturi și... lipsa specializării pentru mica agricultură montană: se fac prea adesea confuzii de termeni, privind noțiunea de **pașiștea naturală** — fără o demarcație clară între ceea ce reprezintă de fapt o **fîneță** și ce reprezintă o **pășune** — la munte.

— **Dacă pașiștea naturală montană vrea să însemneze de fapt covorul vegetal furajer, trebuie foarte exact înțeles că ea se divide în două mari fracțiuni: pășunea și fînețea.**

Din neclaritatea asupra acestor noțiuni ne găsim prea adese în fața unui mod de gîndire simplist și care devine și dăunător — promovînd (în lipsă de cunoaștere, de înțelegere și de stăpînire a științei modului de producție și de existență umană la munte) ideea zonelor de munte sumare populate, văzute ca simple pășuni întinse și cu animale care să penduleze dinspre cîmpie spre munte, pentru un scurt sezon de circa 100 de zile pe an.

Să clarificăm motivele de eroare: O pășune, oricît de bine ar fi îngrijită și folosită, reprezintă cea mai extensivă și mai puțin rentabilă formă de întreținere a pămîntului montan prin zootehnie. Ori, care ar fi procedul, oricît de bune producțiile s-ar realiza, pînă la jumătate din această producție vegetală este — inevitabil — călcată de animale, strivită, îngropată sub copite de taurine, ovine, cabaline, caprine! Ar însemna să acceptăm ca aproape jumătate din capacitatea de producție carne-lapte a zonei de munte să fie irosită, trecută în renunțare!

— Să realizăm o interpretare economică a unui astfel de sistem de gîndire: rasele de taurine și de ovine din zonele de cîmpie și chiar de deal sînt lipsite de rezistența raselor de la munte față de factorii naturali inevitabili și adesea imprevizibili. O singură noapte cu frîg sau chiar cu zăpadă — și sînt deseori astfel de nopți — cu vînturi reci, ploaie sau lapoviță, în vara montană, ar însemna îmbolnăvirea și afectarea adeseori definitivă a unor mari efective de animale.

Terenul montan agricol, pășunile se găsesc situate în cea mai mare parte a lor pe accentuate unghiuri de pantă. O copită mai moale, ligamente mai slabe, musculatura neantrenată, greutatea corporale mai mari, toate aceste stări fiind efectiv proprii raselor de bovine din zonele de cîmpie și deal, presupun expunere sanitară și condiții de efort sporit, de consum energetic suplimentar, deci de canalizare a energiei vegetale nu spre sporuri de producție ci spre susținerea efortului de mișcare. Vom adăuga deseori afecțiuni podale, accidentele prin rostogolire etc.

Umiditatea mai ridicată a climei și solului regiunii de munte, trecerile bruște

de la un regim climatic la altul creează condiții propice bolilor afrigore, extinselor maladii de ordin parazitar — cu efecte dintre cele mai grave asupra sănătății și producției animale: bronhopneumoniile, fascioleza, strongilozele, necrobaciloza — în primul rînd.

Simpla dispunere a lîinii, la rasele cu lînă fină, de tip merinos sau chiar spancă, posibilitatea pătrunderii apei din ploii printre spațiile formate în lînă datorită poziției aplecate a oilor ce pășunează — pînă la piele — reprezintă o cauză a neeconomicității ridicării raselor de ovine de la cîmpie spre munte.

Carpați 2000

Terenul agricol la munte
Pășuni sau fînețe?

Un alt aspect economic este dat de **transporturi**: mii, zeci de mii de animale neadaptate ar deveni obligate să suporte prea binecunoscutul stress de transport, cu pierderi importante în greutate.

Ieșite din grajdurile fermelor mari, fără antrenament de mișcare și supuse brusc la epuizante eforturi de deplasare în pantă, la contacte cu grupe de animale provenind dintr-un alt habitat, pericolul exacerbării unor maladii mai latente, atenuate și neexprimate în condițiile proprii de întreținere și exploatare de astăzi din zona de cîmpie și deal, este efectiv.

Cheltuielile de transport cu vagoanele sau cu un mare număr de camioane, consumul de carburant reprezintă alte aspecte concrete.

— **Varianta plasării unor ferme mari în interiorul spațiului montan presupune alte efecte de tip economic, ce privesc direct rentabilitatea. Chiar reușindu-se acclimatizarea unor rase de animale mai productive, cheltuielile de producție în acest caz — în vederea asigurării nu doar a perioadei de pășunat ci a furajării și în următoarele opt luni de sezon, deci 2/3 din an — devin foarte mari, derentabilizînd de la început creșterea animalelor în sistemul fermelor mari de la munte.**

În condiția alternării formelor de utilizare a terenului agricol montan — ca pă-

șune și ca fîneță — apar noi complicații de tip economic.

Înțelegerea celui de al doilea termen, corectă lui înțelegere, **cel de fîneță**, explică această cauzalitate.

Fînețea de munte: reprezintă baza, esența posibilității de creștere în spațiul montan a unor efective importante de animale, bovine și ovine în primul rînd.

Dacă prin pășuni se asigură o nutriție a animalelor pentru circa 4 luni de zile pe an, închiderea ciclului anual, prin autofurajare montană — o **autonomie gestionară** dată de asigurarea vîrăturii și iernatului în cadrul unui aceluiași spațiu vi-

tal — devine posibilă numai prin existența fînețelor.

Investițiile de muncă și materiale pentru cazul fîneței de munte sînt uneori foarte mari. Lucrările necesare sînt complicate și diversificate, iar agricultura tradițională este adeseori aservită total sezonaliității climatice.

Există **fînețe de deal** — cele mai numeroase, foarte variate ca înclinații de unghiuri de pantă și ca producții, precum și **fînețe de poiană**, așezate pe suprafețele relativ plane, mai puțin în zona de munte, dar unde se realizează producțiile cele mai importante de finuri: mici platurii, cursurile văilor riurilor și pirafielor.

Lucrările necesare fînețelor sînt numeroase și costisitoare: mai întîi nivelările, drenările, însămînțările, supraînsămînțările, îngrădirile; apoi **îngrășarea anuală** și sistematică, strict necesară, cu îngrășămînt natural. Transportul gunoierului de la locul acumulării — grajdul — pe fînețea, mai ales pe fînețea în pantă, adeseori este cu puțință doar iarna, cu săniile. Este o principală rațiune a construcțiilor de gospodărie tradiționale pe **virfuri de pantă**, fiind cu mult mai la îndemînă transportul spre aval al îngrășămîntului!

Recoltarea finurilor: presupune în primul rînd cositul ierbil, împrăștiatul, înțorsul, urcatul pe prepeleci și uscarea fi-

nului, clăditul în căpițe și spartul căpiței și clădirea în clăi. Îngrădirea clăilor, pentru protejarea de iarnă, transportul finului la grajd, ridicarea în poduri, toate aceste operațiuni multiple sînt grele, costisitoare ca efort și ca investiții, în condiții tradiționale. Dar reprezintă hrana animalelor pentru 2/3 din an, existența umană și lapte și carne, piel, lînă — furnizate întregii societăți.

Un sezon rece, ploios în lunile iulie-august poate compromite o mare parte din finuri. Ritmul lent al recoltării, execuția manuală, perioadele scurte de timp însoțit, ploile abundente reprezintă tot atîția factori de risc. Pentru că un fin prins de ploaie în brazdă înseamnă un fin compromis.

Devine cu neputință — în condiții de economicitate — ca o unitate, o fermă mare să realizeze un număr atît de ridicat de operațiuni, spre a-și putea asigura finul pentru iernat. Iar dacă se încearcă totuși, se realizează finuri de proastă calitate, mușcăite, compromise, devenind necesară aprovizionarea cu furaje concentrate, silozuri, grosiere ș.a., din regiunile de cîmpie, deci alte cheltuieli importante, inclusiv de transport, alt consum de carburant, fiind cu neputință închiderea ciclului vară-iarnă prin autogestione. La cît se ridică în astfel de situații prețul unui kilogram de lapte și carne?

Devine poate chiar explicabilă o tendință de avansare a ideii „pășunii montane” și nu a fînețelor, fiind evident că cheltuielile pentru o „simplă pășune” sînt incomparabil mai mici. Dar acceptarea unui astfel de mod de gîndire, la general, ar însemna acceptarea unei utilizări minore a pămîntului, ar însemna în consecință reducerea cu mai bine de jumătate a actualelor efective de animale, fapt de neconceput.

— **Soluția o găsim în mica agricultură, în mica gospodărie a crescătorului de animale muntean, modernizată și rentabilizată, în transformarea zooculturii montane din tradiție în știință, în popularea munților cu gospodării ale crescătorilor de animale, stabile, echilibrate corespunzător scopului. Cu închiderea ciclului anual vară-iarnă prin autogestione, sporirea treptată a suprafețelor de fînețe în dauna celor de pășuni, raționalizarea pășunatului, mărirea perioadei de stabulație pentru taurine, menținerea și îmbunătățirea florei spontane, cu efort permanent pentru igienă și calitatea produsului lapte-carne în primul rînd.**

„Terenul agricol montan” reprezintă o noțiune care include, în ordinea importanței, trei elemente separate prin formă și tehnologie de exploatare și reunite prin aservire scopului zootehnic: **fînețea, pășunea, pămîntul arabil sau micul ogor de munte.**

Dr. RADU REY

Ciudate lucruri se mai pot petrece, când vinovat este efectul!

Lucrurile s-au petrecut simplu, complicate au fost urmările. Și foarte drastice doar pentru un singur om, omul care, de la început până la sfârșit și-a recunoscut vinovăția, fapta, greșeala. Ceea ce i-a fost probă indubitabilă, fără apel, în toate etapele sancționării: „A recunoscut!” Cei-alți, implicați direct sau indirect la comiterea ei, ca și cei care au pus foarte grăbiți, verdicte, încălcând chiar temeiuri, de legi, o duc foarte bine. Unii au fost chiar și promovați!

Imprejurările

Octombrie 1979. Sesiune de examene. La Liceul industrial nr. 1 din Iași, cu profil construcții de mașini, pentru clasa a XI-a, curs seral, nu s-au completat locurile în prima sesiune, din septembrie. Din lipsă de candidați. Să reținem, din lipsă de candidați. Se aprobă o a doua sesiune, între 1 și 5 octombrie. Inspectoratul școlar trasează, de obicei anual, directorilor de licee, sarcina să organizeze cursuri temeinice de pregătire, atrage atenția să se ocupe cu responsabilitate de candidați. Cursurile serale nu sînt, se știe, exclusiv o problemă personală, particulară a acestora. Sînt o problemă de stat, una socială și economică. Societatea noastră are nevoie de oameni ai muncii cu un nivel școlar și profesional cât mai înalt, mai complex. Cît s-au respectat aceste indicații la respectivul liceu, e de văzut. Concomitent — ce-i drept, mai voalat — se atrage atenția că e foarte important să se îndeplinească planul de școlarizare și pentru că... e vorba de catedrele dumneavoastră, tovarăși profesori, raportate la numărul de clase, de elevi, de ore. Vedeți așadar, cum corecții tezele, cu alte cuvinte, vedeți cum stați cu vigilența și regulamentele! S-o spunem pe nume, examenul cu pricina a fost o simplă formalitate. Orice anchetă făcută onest o poate constata. Regulamentul și instrucțiunile Ministerului Educației și Învățămîntului au fost respectate doar în datele lor formale, și chiar nici acestea în totul. Să reținem: 1. Comisia de examen s-a constituit ad-hoc. Există în dosarele școlii o hirtie prin care se demonstrează că a existat o Decizie, pe baza căreia profesorii au fost anunțați din timp. Ea poartă data (înscrisă cu cerneală, și nu dactilografiată ca restul textului) de 30 septembrie 1979. Profesorul de matematici Teodor Țuchel nu-și amintește să fi fost anunțat înainte de 2 octombrie, și cu atît mai puțin înainte de întii, pentru faptul că pînă la acea dată s-a aflat la practică agricolă cu elevii, în afara Iașului. N-a semnat o asemenea decizie. 2. Președintele comisiei, prof. ing. Mircea Muciță, director adjunct (azi inspector la inspectoratul școlar județean), cel care conform instrucțiunilor, ar fi trebuit, împreună cu secretara comisiei, să verifice identitatea candidaților, să deschidă și să comunice subiectele, să verifice dacă toți au asigurată secretul tezelor, dacă poartă stampila pe colțul îndoit, certificînd asta prin propria sa semnătură, iar după ridicarea lucrărilor să le numeroteze în vederea corectării și a siguranței nefalsificării lor, nici nu a fost în școală în orele examenului (după-amiaza zilei de 1 octombrie). Subiectele au fost date de directorul liceului, prof. Ion Zăbavă, tezele au fost ridicate de profesorul de matematici, Nicolae Hoge, primul corector al lor, și nu prea am aflat exact unde au rămas peste noapte, și la cine, teancul celor 67 de lucrări. A doua zi dimineață le-a corectat prof. Hoge și tot dînsul le-a numerotat. 3. Al doilea profesor-corector, Teodor Țuchel, intră în posesia lor, în jurul orelor 13, nu prin intermediul președintelui comisiei, cum ar fi fost normal, i le ordă prof. Valerica Aur, director adjunct. 4. Notele n-au fost trecute mai întii pe fișe de fiecare profesor, separat, în dreptul numărului fiecărei probe scrise și apoi să se confrunte și să se calculeze mediile. A notat mai întii prof. Hoge, direct pe teză, apoi prof. Țuchel. Lucrările nu purtau nici la data cercetării noastre (efectuate în prezența unui activist al Comitetului municipal de partid Iași) semnătura președintelui comisiei. Am înțeles, în schimb, teze foarte slabe, notate cu 4, ori 4,75, deci sub limita de admitere, corectate cu aprobarea inspectoratului școlar județean, la cererea tardivă a autorilor, dîndu-li-se nota de trecere. 5. Am înțeles, de asemenea, lucrarea elevei Casapu I. Angela, fără să fi fost închisă, luată în considerație de comisie. Se poate conchizi că și aceasta a fost introdusă ulterior? Că este falsă? Există însă alibi. În ziua de 4 octombrie (!?) eleva se adresează inspectoratului cu o cerere pentru a i se lua în considerație „deoarece am uitat să asigur secretul tezei...”. A uitat candidata, a uitat și secretara, a uitat și președintele, examinătorii, preocupăți de conținut, nu o observă... și așa, generos, inspectoratul aprobă. Sub semnătura inspectorului șef-adjunct, prof. Gr. Bernic. Cel mult, i se putea aproba repetarea tezei cu unul din subiectele de rezervă, închis și necunoscut. 6. Menționăm că, în afara candidatului Ionescu C. Vasile, implicat în „cazul profesorului Țuchel”, de care ne ocupăm aici, toți cei înscrisi au fost admiși. Simpla lor prezență în sala de examen a fost suficientă ca să fie decla-

rați reușiți. Se pot controla cataloagele, Ba mai mult, se spune — și confruntarea tuturor tezelor ar putea confirma sau infirma — că s-a scris direct pe tablă, pentru toți, rezolvarea subiectului cel mai dificil. Atunci cu ce obiectivitate, și cu ce autoritate morală s-a judecat fapta profesorului Teodor Țuchel?

Faptele

Pe 2 octombrie 1979, în jurul orelor 19, pedagogul Constantin Finaru se prezintă la profesorul Teodor Țuchel cu o teză a verișorului său, Ionescu C. Vasile, rugîndu-l s-o primească (doar ei știu cum merge la școală!), să-l ajute pe candidat ca să-i fie acceptată de comisie. Povestește că — așa cum a declarat și candidatul — verișorul său, de 26 de ani, lăcătuș mecanic la Întreprinderea mecanică Nicolina, a telefonat de numeroase ori la secretariatul liceului pentru a afla ziua și ora exactă a examenului și i s-a răspuns de fiecare dată incert. Cert este că, deși se înscrisese cu circa 2 săptămîni înainte, află abia pe 2 octombrie, de la colegii de întreprindere, că admiterea a început pe întii, că s-a dat proba de matematici. Aleargă la școală, îl întilnește (sau îl caută) pe verișorul-pedagog și îl întreabă disperat ce să facă. Acesta îl liniștește, îl asigură că aranjează el totul (cum mărturisește în scris, Ionescu C. Vasile) și-l trimite să intre la teza de fizică. Procedeează întocmai, fără să ceară aprobarea nimanui, fără să încunoștințe conducerea școlii ori comisia. Pedagogul îi spune prof. Țuchel cum că teza ar fi fost scrisă tot în timpul lucrării de fizică. Într-un fel ușor de crezut din moment ce rezolvările se cunoșteau din ajun și putea să le ia de la oricare dintre candidați. Profesorul primește teza (prima și fundamentală greșeală) atrăgînd însă, atenția că o va spune comisiei și dacă aceasta va accepta, bine. Pe la orele 19,30 se adresează celuilalt profesor-corector, și spunîndu-i despre ce e vorba, îl roagă s-o corecteze. Nu confidențial, în cancelaria profesională au fost destui martori. După o mică dispută, prof. Hoge, cum declară în scris, pe 22 februarie 1980 „...am spus s-o lase pe a doua zi”. Ca dovadă că T.Ț. a avut intenția clară să o supună discuției comisiei este faptul că nu o numerozează, ci rămîne distinctă, ușor de reperat în tocul de teze. În jurul orelor 20 pleacă din școală. Nu înainte de a preda președintelui comisiei lucrările și a preciza că mai are trei de corectat și că vor discuta a doua zi. Ce anume, nu precizează. A doua zi dimineață, 3 octombrie, au discutat, dar în alți termeni. Prin declarații scrise în fața biroului organizației de partid. După plecarea sa, colegul Hoge sesizează secretarul organizației de partid, pe prof. I. Asăndulescu, cum că prof. Țuchel a încercat să-l atragă la un fals. Este alertată întreaga conducere a liceului, și iată că acest examen de admitere devine un examen serios și se discută în termenii moralei și ai legislației.

Urmările

Profesorul Teodor Țuchel este sancționat exemplar: este îndepărtat din învățămînt. Pentru totdeauna. I s-a luat dreptul de a mai exercita profesia care pînă atunci, timp de 13 ani, i-a dat identitatea, personalitatea, sensul vieții sale. Specificăm, numai prof. Țuchel, nimeni altcineva n-a mai fost sancționat, n-a primit măcar o mustrare, o atenționare cît de cît pentru cele întimplute. Nici măcar din motive de profilaxie morală. Dar, nu numai acesta a fost singurul subiectivism, ci chiar modul cum s-a aplicat sancțiunea. Și astfel, din vinovat, profesorul devine o victimă, de la sentimentul vinovăției ajunge la chinuitoarea stare a nedreptății, la sentimentul frustrării, la obsesia psihică extremă și activitatea sa de pînă atunci, omul integru și valoros de pînă în momentul greșelii (recunoscută demn), nu valorează nimic. Colegii de conducere al școlii ia hotărîrea să-l sancționeze pe cei trei implicați direct — profesorul, pedagogul și secretara comisiei, — respectiv cu retragerea cite unei gradeții pe timp de 3 luni, și o lună. Comunică inspectoratului și roagă „să analizați cazul și să dispuneți asupra măsurilor propuse”. Inspectoratul, în simpla bază a acestei hirtii — cu nr. 1615 din 13 X — fără să-i trimită reprezentanții la fața locului pentru a analiza cu adevărat ce și cum s-au petrecut faptele, stabilește să propună Ministerului Educației și Învățămîntului îndepărtarea din învățămînt a prof. Țuchel, desfăcerea contractului de muncă al pedagogului C. Finaru și trecerea secretarei Pintilie Pansela pe alt post în afara secretariatului. Specificînd că „măsurile de la punctele 2 și 3 le va aduce la îndeplinire conducerea liceului”. (Care nu le-a adus la îndeplinire!). Judecînd în litera legii, dar tot din birou, cineva de la Direcția personal și învățămînt din Ministerul Educației și Învățămîntului, observă că dosarul nu este corect întocmit și întoarce înapoi adresa... spre completare. De ce oare, judecăm lucrurile prin hirtii și

nu prin oameni? Poate o deplasare la Iași, atunci, ar fi salvat acum pentru școală un bun profesor, și poate toți cei ce se fac vinovați de neregulile petrecute și-ar fi primit dreapta lor judecată, salvînd un lucru și mai important, un climat de corectitudine și de cinste într-o școală! Atenționat de ministere de a nu fi întreprins elementara formă a legii fundamentale a muncii noastre, și anume exact cercetarea de către o comisie obiectivă a faptelor și împrejurărilor, aceasta se întocmește rapid, și iarăși rapid se consumă totul. Pentru a se îndeplini încă o formă a forme! Inspectorul școlar Eugen Ciurariu, cel ce a condus comisia, adună lute într-un dosar al său declarațiile date pe 3.X.1979, în fața B.O.B., și care constituiau documente proprii organizației de partid din Liceul industrial nr. 1 Iași, stă de vorbă cu profesorul incriminat în pauza mare, cam în același sens, dacă își recunoaște vina sau nu? Consilierul juridic al inspectoratului, P. Slătineanu, se ocupă, între patru ochi, să ia o nouă declarație pedagogului, care își schimbă brusc punctul de vedere — susține acum că profesorul însuși i-ar fi dat să retranscrie pentru candidat, să copieze cea mai bună teză din examen, cea de nota 9. Președinta sindicatului cadrelor didactice din Iași este de acord din oficiu cu inspectorul, iar directorul școlii, deși are și își exorimă rezerve asupra procesului-verbal încheiat, chipurile, în urma cercetării, n-are înțocmire, se supune majorității și semnează. Tot atît de lute, în aceeași zi, dosarul se retrimite la București. De aici, soarta lui T.Ț. este pecetluită. Prin Ordinul Ministerului, nr. 5176/1979, este îndepărtat din învățămînt! În consecință, i se desfăce și contractul de muncă. Contestatiile înaintate instanțelor judecătorești locale n-au câștig de cauză. Se judecă aceeași felie de vină Țuchel, unilateral, rupt de context.

Paradoxurile

Nici în fața justiției, nici în fața altui for administrativ, profesional ori de disciplină nu apar măcar inculpații direcți, copătașii, în fapt, la incriminată faptă: Finaru Constantin și Pintilie Pansela. Dacă profesorul a recunoscut tot timpul, Pintilie Pansela a negat tot timpul și atunci n-a mai tras-o nimeni la răspundere. Nu e vinovată. Curioasă optică! Deși, și într-un caz și în altul, actul său a frizat norma penală. Teza incriminată, poartă stampila școlii. Profesorul susține că a aplicat-o însăși secretara, secretara spune că nu știe cum a ajuns să fie stampilată. În calitate de secretară a comisiei, survine întrebarea, nu trebuie să asigure pe deplin parafa instituției? Nu numai că n-a fost sancționată, a fost chiar promovată. Foarte repede după „evenimente”, pe 19.X., i s-a acordat transferul în interesul serviciului într-un post superior celui avut și cu răspunderi mai mari, în funcția de contabilă, la o altă unitate școlară. Paradoxul cel mai greu de lămurit îl prezintă însă situația Finaru. O inexplicabilă notă telefonică (existentă în repertoarele secretariatului liceului), comunicată nu se știe de cine și semnată, iarăși nu se știe de cine —?! — din partea inspectoratului, anulează hotărîrea transmisă prin act oficial de a i se desfăce contractul de muncă. Să nu facem nici o legătură cu numeroasele declarații scrise care i se solicită, la diferite intervale, și de către diferite foruri județene, și care nu prea seamănă între ele? Sînt și ele după cum bate vîntul! Inspectoarea generală, prof. Domnica Murgoci, află de la noi acest fapt. Se formulează în decizia tribunalului județean că Ionescu C. Vasile, candidatul, a fost instigat la fals, însă nu prea se precizează de către cine. Se subînțelege că de profesorul Țuchel, dar fapta lui Finaru cum se cheamă? Nu e principalul instigator la fals? Nu frizează norma penală? El dă declarații contradictorii în dreapta și în stînga și în final întreabă, cum a făcut-o și cu noi, „dar cu mine cum rămîne?”. Adică, să nu rămînă cumva fără buna sa bucătică de piine de pedagog. Decît în uzină, mai comod, e mai ușor, nu-i așa! În schimb, lui T.Ț. i s-a aplicat și sancțiunea hotărîrea de conducerea școlii (tirziu, prin februarie a.c.), i s-a restituit sumele reținute, iar Inspectoratul școlar județean trimite tribunalului actul nr. 550/1980 prin care li face cunoscut că „n-a fost sancționat de Inspectoratul școlar sau de unitatea școlară unde a funcționat”.

Cercetînd cazul, paradoxurile se (în lanț, ca și inadvertențele, neconcordanțele de date, dispoziții, declarații, încălcările, mai mari sau mai mici, de legi și regulamente. O anchetă extra-justițiară, așa cum ni se promite la comitetul județean de partid, și chiar justițiară, din partea forurilor superioare, le va corela și le va lămuri. Va chema în fața dreptei răspunderi pe toți cei vinovați — inclusiv pe reprezentanții liceului care, cu bună-știință, au încălcat legea concursului de admitere — și toți vor trebui să plătească. În numele Dreptății, al Omeniei, al Normelor noastre morale.

CICI IORDACHE

Ce face omul
cînd nu-l vede nimeni

Sînteți o lume de suflet

Hotelul-sanatoriu din Mangalia. August. E dimineață, o oră foarte mică, marele hol de la parterul hotelului este pustiu. Ba nu. Pe scara interioară care unește etajul I de parter coboară încet, — măsurîndu-și parcă fiecare pas și fiecare mișcare care compune un pas —, lipită de balustrada scării, o ființă. E o fată brunetă, cu un chip foarte frumos dar care în acele clipe exprină o supremă încordare, o încordare dureroasă, dramatică, pe care o citești lesne în tremurul obrazului și în privirile ochilor în care se zbate lumina unei tensiuni care aproape te cutremură. Cînd își dă seama că nu e singură, că e privită, oftează adînc, apoi întoarce capul și-l înalță nu știu cum, într-un fel grațios, fața i se înseminează pe loc și mă uit la un chip pe care nu-mi dau seama ce e. Sîntă anume le domină pe celelalte — trumusețea distinsă a trăsăturilor, bunătațea și căldura expresiei sau aerul de surpriză că a fost descoperită într-o îndeletnicire secretă, a ei și numai a ei.

— Știti, scara aceasta este și poate fi pînă la capăt scara destinului meu, răspunde fata unei întrebări nerostite, văzîndu-mă cum o urmăresc, uimit și cercetător, de lungă vreme de jos.

...Se numește Nada (în românește: rouă) El Kinj. Este o fată din Siria. Are 21 de ani. Se află la sanatoriul din Mangalia din ziua de 24 martie 1980. A venit pentru prima oară în România. Cînd a ajuns în țara noastră nu știa un cuvînt românește. („Nu știam să spun nici bună ziua!”) Acum vorbește curgător! A învățat singură limba noastră în acest sanatoriu. Cu ce prilej? Mi-l spune cu o seninătate care ar îngheța orice auditoriu.

— Exact la 25 decembrie 1977, acasă la mine, în frumosul meu oraș Lattakie, am căzut groaznic pe spate într-o terasă. Mi s-a rupt coloana vertebrală... A fost grav atinsă măduva spinării. Am ajuns paraplegică de la mijloc în jos... Nici nu-mi simțeam picioarele...

— Ce a urmat?
— Au urmat luni de disperare. Apoi șase luni de speranțe la King's College Hospital din Londra și două luni de speranțe la Sere Chev (ier din Franța, două sanatorii celebre în lume. Speranțe de a mă refăce, cît de cît. Dar progresele mele medicale au fost minime. Și a urmat iar disperarea. Intimplarea a făcut ca părinții mei să afle de acest sanatoriu din Mangalia.

— Coborîți — singură — scara...
— Da, și cînd am sosit la Mangalia nu puteam să mă mișc din cărucior! Constat înmărmurită — credeți-mă! — de fete (și medicii de aici au confirmat medical simțirile mele) că piciorul drept merge bine, are o mobilitate bună, mușchii au ajuns puternici, nervii răspund cum trebuie, iar piciorul stîng face și el progrese sesizabile de la săptămîna la săptămîna.

— Cu cinci luni în urmă împinsă într-un cărucior iar acum singură pe scară. Ce reprezintă această scară pentru dumneavoastră?

— Scara aceasta este, dacă vreți, destinul meu... O urc și o cobor zilnic — cite o oră și jumătate, două. În fond, această scară este pentru mine un permanent urcus spre visul meu. Aceste cinci luni de adevărată renaștere a miei în România m-au legat extraordinar de țara dumneavoastră, de oamenii de aici, iar visul meu este următorul: dacă mă fac bine în acest sanatoriu, și eu cred cu toată ființa mea în această perspectivă, rămîn, voi rămîne în continuare să urmez facultatea de farmacie în România! Rămîn să trăiesc și să muncesc cinci ani într-o țară minunată, printre oameni minunați, oameni care mie mi-au transformat disperarea în speranță...

— Cit de frumos o spuneți... Ce vă place mai mult la oamenii de la noi?

— Sînteți O LUME DE SUFLET. Am găsit aici o lume de suflet. Oameni calzi și buni ca piinea. Rudele mele au fost la început aici, la mine, la sanatoriu, și au plecat. Au vrut să stea permanent cu mine, dar le-am spus să-și vadă de treburi. Aici sînt singură, dar nu sînt deloc singură! Sînt între oameni dragi cărora le datoriez enorm, oameni care mă ajută zi de zi și ceas de ceas, oameni care mă iubesc. Mulțumesc, Românie!

MARIUS POPESCU

Copii ai nimănu?

„Când am luat vacanța, eu cu fratele meu Telu, care are 9 ani, am fugit de acasă. Ne-am făcut culcuș, împreună cu un alt băiat, Adrian, și el fugit, în pădurea din fața Casei Școlii. Faceam rost de ziare și reviste — ne dădea cite un om atunci când se încăreau mașinile — noi le vindeam, așa că aveam cu ce trăi.”

Și băiețelul de 12 ani, Vasile Vrinceanu, elev în clasa a VI-a a Școlii generale nr. 21 București, își continuă relatarea peripețiilor sale de vacanță cu lux de amănunte. Culcușul, aranjat pe crengi uscate, acoperite cu saci de plastic, devenise casa lor de peste noapte. În timpul zilei colindau Bucureștiul, mîncau pe unde-l prindea foamea, făceau cunoștință, din mers, cu alți băieți care aveau același statut ca și ei — cu Apostol, cu Blondul, cu Nelu, cu Nicu..., care dormeau, la rîndu-le, tot prin niște tufișuri, pe la capătul tramvaiului 30 sau prin Piața Unirii. În sfîrșit, mama lor îi descoperise după o lună de vagabondaj, și-i trimisese la țară, la bunica, unde-și petrecuseră cumînți restul vacanței.

L-am cunoscut, mai întîi, pe Telu (fratele de 9 ani), prin intermediul căruia am ajuns la Vasile. Mic și pistruiat, cu un simplu maiou drept cămașă, descult, stătea speriat în camera Militiei — circa 10 a sectorului 3 — gata să dea drumul lacrimilor care-i inecau ochii. Fusese surprins de echipa de ordine vînzînd „Pinguin” — suplimentul Almanahului literar — cu 5 lei bucata. Avea un sac cu 110 asemenea exemplare — dintre cele de probă tipografică, ce merg de obicei la maculatură și nu pe piață. Părea sincer în neajutorarea lui. O zi întreagă însă i-a trebuit maiorului Mateiu Duma de la I.G.M., care preluase cazul, să descurce minciunile micuțului Telu. De fapt, Vasile, fratele cel mare, fusese dimineața la Casa Școlii, dăduse unui om de acolo (nu-l știa numele) 25 de lei și primise în schimb coletul-maculatură cu 110 „Pinguin”. El avînd cursuri după-amiază, le dăduse lui Telu, să le vîndă. Sperau să-și adune în acest fel bani pentru o bicicletă...

Cum și în ce fel ajunseseră ei la sursa „Pinguin”-ului, urmează ca organele de cercetare să-și spună cuvîntul. O întrebare însă nu putem s-o evităm: cum este posibil ca dintre destoinicii muncitorilor de la expediție nimeni să nu-i fi descoperit pe acei inși care, pentru te miri ce, vînd reviste-maculatură unor copii? (La rîndul lor, aceștia scot bani buni pe ele, bani ai necinstei, care mai devreme sau mai tîrziu îi vor împinge pe drumul infracțiunii.) Cum de nu s-au întrebat ce caută acei copii printre mașinile cu oameni mari, ce urmăresc ei, de dau tircoale, precum niște mici hoți de buzunare? De unde această indiferență la niște muncitori ce au și ei copii, pe care-i cresc în cultul cinstei și al muncii?

Sigur, o radiografie a cazului în discuție dezvăluie alte rădăcini ale acestei stări de fapt, povestea cu revistele fiind doar o verigă, adăugată altora posibile, dovedind că, într-un fel sau altul, acești copii scăpați de sub supraveghere și-ar fi găsit, se pare, un suport al hoinărelii lor vagabonde. Majoritatea sînt copii ai unor familii dezmembrate; parte din ei au trecut și pe la casele de copii școlari. Frații Vrinceanu, 4 la număr (Vasile fiind cel mai mare), sînt toți încredințați mamei spre creștere și educare, muncitoare la Uzinele „23 August”. Tatăl lor, aflat printr-un sat, Urechești, din județul Bacău, cînd le trimite pensia la care a fost obligat de instanță, cînd nu le-o trimite.

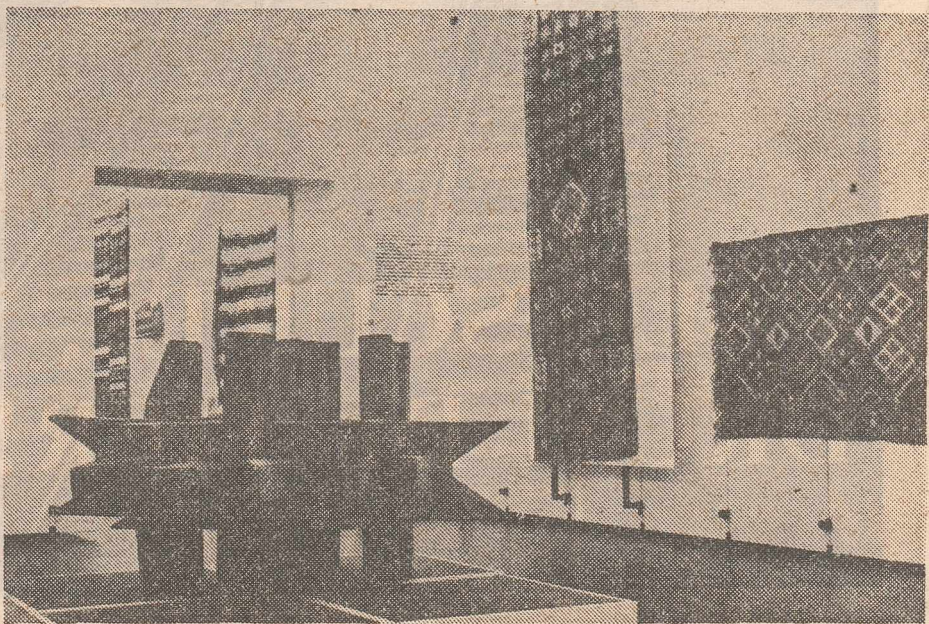
Pînă în martie '79, toți 4 fuseseră internați la Casa de copii școlari nr. 3 de pe lîngă Piața Miniș. Fuga lui Vasile și a lui Telu de la internat a determinat-o pe mamă să-și la din nou toți copiii pe lîngă ea, fiind ajutată și de întreprindere care i-a repartizat un apartament. Știa — ne mărturisește — că Vasile și Telu vînd ziare, dar fuase de bună informația dată de ei că ajută la încărcatul mașinilor, iar zările primite ar fi plata muncii lor. I-a lăsat deci să străbată Bucureștiul de la un capăt la altul, lipsiți de supraveghere, poate chiar mulțumită că băieții îi aduceau ceva bani în casă. „Acolo, la casa de copii, au învățat ei lucrurile astea necurate cu zările” — încearcă ea să se scuture de vină, cînd i se prezintă adevărata față a lucrurilor.

Cum la Casa de copii școlari nr. 3 — arătată acuzator de mamă — se află, într-adevăr, o altă cauză a drumului nefiresc urmat de copiii Vrinceanu (și alții, asemenea lor, hoinari ai Bucureștiului), ne permitem să o semnalăm noi, în speranța ameliorării ei. Lipsa de supraveghere impusă într-o asemenea instituție, în care statul nostru investește mulți bani, constituie aici deficiența de bază. Clădirea internatului se află chiar în curtea Școlii generale nr. 21, nefiind împrejmuită cu nici un gard separator, internii mișcîndu-se în voie la orice oră. Mai concret vorbind, cum să-și poți supraveghea pe cei 200 de interni cînd, la 3 zile de la începerea școlii, din cei 13 supraveghetori, cit cuprinde schema casei de copii, fuseseră încadrați doar 3? Aceștia — ni se spune — rămîn neputincioși în fața „dezastrului comportamental al copiilor internați” — sublinierea aparținînd

directorului adjunct al Școlii generale nr. 21, Constantin Dumitru, cei 200 fiind elevii amintitei școli. Ordinea și disciplina școlii sînd degradate, profesorii au luat ei în mîini repunerea lor în drepturi, dar lucrurile merg greu tocmai din cauza lipsei de supraveghere a internilor.

Împreună cu organele de miliție am luat urma și a celorlalți copii vagabonzi. Despre Apostol și „banda” lui (e vorba de Apostol Daniel, elev al Școlii generale nr. 168, clasa a VI-a, a cărui dirigintă, Luminița Staton, îl caută de la începerea cursurilor, fără a-i da de urmă, fiind fugit de acasă de niște luni bune), aflăm că le-a fost depistat culcușul, pe la capătul tramvaiului 30, cînd în curînd deci vor fi încredințați familiilor și școlii, sau caselor de copii școlari, în anumite cazuri. Să nu uităm însă! Nu-i suficient să-i aducem acasă pe... fiii rătăcitori. Școala, familia trebuie să-și spună cu adevărat cuvîntul, să le îndrume pașii, să-i supravegheze, să-i atragă prin multiplele modalități de educație pe drumul cel bun. Casele de copii școlari sînd devinînd adevărate instituții pentru care au fost create, nu sursă de viitori infractori, cum se mai întîmplă uneori. Au început școlile. Măcar acum să se stopeze calea hoinărelii fără țel (dar atît de periculoase pentru dezvoltarea lor morală) ale unor copii scăpați de sub supraveghere. Coroborate din toate direcțiile, măsurile energice ce se impun vor reuși, sîntem siguri, să niveleze calea spre cinste a acestor copii sub 14 ani. De felul cum îi vom crește și educa, este un lucru bine știut, depinde însuși climatul vieții noastre, ale cărui coordonate unice sînt cinstea, corectitudinea și omenia.

GEORGETA BLĂNARU ■

Expoziția lui Mihai Olos la MUZEUL MARAMUREȘULUI din Sighetu Marmăției, un act artistic și un moment de referință pentru arta noastră de azi

Era trecut de orele 23.00. Mihov Afanase, om la 60 de ani, își încheiase ziua de muncă pornind-o spre casă. Geanta cu ziare — pentru că asta era munca lui, vîndea ziare în zona Lacului Tei — deși ușurată simțitor, îi părea totuși grea. „Bătrînețea, ce să-i faci” — filozofa omul, bucuros la gîndul binemeritatei odihne ce urma unei zile infierbîntate.

N-a avut parte de odihnă în acea noapte. Dimpotrivă, își amintește acum de ea ca de un coșmar. Pe la Sfînta Vineri, pe unde trecea drumul lui spre casă, în dreptul fostului restaurant „5 lei” s-a pomenit lovit în față cu brutalitate, trîntit peste un gîrduleț, de către un tînăr care apoi l-a buzunărit. „Pentru un pumn de mărunțiș m-a atacat — își amintește —

Pentru un pumn de mărunțiș

pentru nici 30 de lei în monede de cîte 15 și 25 de bani, bani încasați pe zările vîndute. Și, dacă n-ar fi sărit în ajutorul meu niște oameni de pe stradă, nu știu ce s-ar fi întîmplat cu mine. Oricum, nu știți, sînt mulțumit: oamenii cinștii nu te lasă de izbeliște, cum am auzit că se mai întîmplă prin alte părți ale lumii, într-o atare situație. Cu ajutorul lor a fost prins cel care mă lovisese, Sontea Danel, și preda organelor în drept.”

Îi pare rău lui nea Afanase Mihov doar că nu a reușit să afle numele tînărului care, la strigătul său, s-a întors din drum și l-a scos din mîinile atacantului. De n-ar fi fost el, poate acesta ar fi reușit să fugă, îngreunînd prinderea lui de către oamenii legii. L-a ținut însă strîns, riscînd chiar să fie lovit, pînă au ajuns la locul faptei și alți cetățeni. Oricum, el, bătrînul vînzător de ziare, îi mulțumește. După cum nu pierde acest prilej pentru a mai mulțumi o dată lui Ilie Vătăleanu care, auzînd strigăt de ajutor, și-a părăsit musafirii și a venit grabnic să țină apăpt huliganului, și lui Mihai Tușui, care, la distanță fiind, dîndu-și seama că este atacat un om, a venit în fugă să ajute la prinderea făptașului.

Iar acesta, după cum spuneam, a fost prins. Băuse — se mărturisește el la ceasul adevărului — cu alți doi necunoscuți într-o crîsmă de la Chirigiu. După care, plecaseră împreună spre Piața Unirii. „Și unul dintre cei doi — declară Danel Sontea — mi-a arătat spre un bătrîn și mi-a cerut să mă dau la el, să-l lovesc și să-l iau banii, deoarece el știe precis că bătrînul are bani asupra sa.” Ceilalți ar fi fugit cînd au văzut că sar în ajutor oameni de pe stradă. Așa că a rămas singur, fiind prins mai întîi de un tînăr, apoi de ceilalți.

Iată un exemplu în care opinia publică a intervenit prompt. În care simpla atitudine impusă de cetățeanul de pe stradă cheamă la ordine pe cei tentați de acte antisociale. O remontanță atitudine civică doveditoare că nouă, oamenilor, nu ne este indiferent ce se întîmplă în jurul nostru, că știm să spunem „STOP” huliganilor și bețivilor prin însăși fapta noastră.

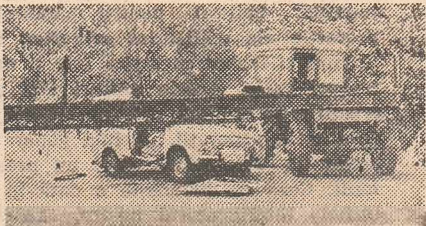
GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Cronica șoselei

Un colos barează șoseaua!

10 septembrie 1980, ora 7,30 dimineața. La punctul de lucru Tințăreni (Gorj), pendinte de Secția energoutilaj Craiova, agitație mare. Șeful șantierului se urcă grăbit în mașina care demarează imediat spre Sărdănești (comuna Ploșor) unde unul dintre tractoriștii subunității a fost angajat într-un accident grav.

Apropiindu-se de locul cu pricina observă parcă deasupra șoselei un pod metalic, așa cum sînt în unele gări pasarelele peste linii ferate, destinate pietonilor. Dar nu! Pe măsură ce mașina se apropie, se distinge cu claritate silueta unei remorci lungi de 8-9 metri destinată transporturilor speciale, care barează întreaga lățime a drumului. Sub remorcă se observă un autoturism dar, curios, Fiatului 850 îi lipsește partea superioară. Abia după ce coboară din mașină, șeful șantierului realizează ce s-a întîmplat în realitate. Neputînd opri în timp util (nu-și da seama din ce cauză), Fiatul s-a înfipt sub puternica grindă metalică a remor-

ci care a ras tot ce se găsea mai sus de suprafața capotei motorului.

Cu o seară înainte, profitînd de lipsa totală de control de la punctul de lucru, tractoristul Ion Meșină înlocuiește remorca tractorului cu una utilizată pentru elemente de construcții metalice și pleacă de la Tințăreni la Sărdănești, cale de circa 20 de kilometri, unde locuia temporar, pentru a-și transporta lemne de foc. Introduce lemnele în curte, parchează tractorul în fața casei, scoîndu-l din partea carosabilă și se culcă.

A doua zi se scoală foarte devreme cu intenția de a fi prezent pe șantier la ora de începere a programului de lucru. Era încă întuneric, cînd începe manevrarea tractorului cu lungă sa remorcă. Autovehiculul trebuia întors exact la 180°. Tocmai cînd reușise să pună tractorul pe direcția de mers, dar remorca mai bloca încă drumul, I.M. observă din depărtare farurile unui autoturism care se apropia cu repeziune de locul unde acesta manevra „trenul rutier”. Își da

seama că nu va putea elibera în timp util șoseaua, sare din tractor, se urcă pe grinda metalică a remorci și începe să agite șapca în chip de semnal, spre autovehiculul care se apropia fără să rețucă deloc viteza.

Șoferul Fiatului care gonia cu peste 80 km pe oră, utilizînd nu luminile de drum ci faza de întîlnire, nu reușește să observe periculosul obstacol. Abia cînd mașina se află la 50-60 metri de remorca care bloca drumul, ocupantele locurilor de pe fotoliul din spate al autoturismului (soția șoferului și alte două femei, rude ale pilotului) sesizează colosul metalic și se „fac mici”, ghemuindu-se în spatele scaunelor din față ale autoturismului. Un gest reflex de ferire a capului face și soacra șoferului care ocupa locul din dreapta pilotului. În acest fel, cele patru femei scapă de la moarte și suferă doar ușoare contuzii. Pilotul nu mai poate întreprinde nimic pentru evitarea extrem de violentei coliziuni.

Dumitra Dumitru, șofer profesionist la stația de salvare Segarcea, în vîrstă de 35 de ani, și fiul său Marius, de 3 ani (ținut în brațe de soacra pilotului și care în momentul producerii coliziunii dormea), au fost omorîți pe loc. Familia Dumitra plecase foarte devreme în aceeași zi din Segarcea, cu intenția de a parcurge traseul Filiași — Tg. Jiu — Petroșani — Sîmeria și să ajungă la Orăștie unde doreau să-și procure scurte gen „Alain Delon”. Do-

rînd ca pînă seara să ajungă acasă, dar ignorînd pericolele călătoriei de noapte, în cluda experienței sale de profesionist, șoferul apăsa cu nesăbuiță pe accelerație.

La producerea accidentului au concurat ambii conducători de autovehicule. Tractoristul care a folosit ilegal autovehiculul, și a creat pe șosea un obstacol extrem de periculos, făcînd întoarcerea fără a semnaliza de la distanță autovehiculul, așa cum pretindea o asemenea manevră în condiții nocturne. Șoferul autoturismului care circula cu viteză mult peste cea admisă în localități, mai ales în condiții de noapte, cînd normele elementare de prudență impun reducerea vitezei de rulare cu cel puțin 10-15%.

Micuțul Marius ar fi fost poate acum în viață dacă în loc să fie ținut în brațele ocupantei locului din față, ar fi fost așezat pe fotoliul din spate. Dealtfel, pentru gradul de uzură destul de avansat al autoturismului, acesta nu numai că rula cu viteză mult prea mare, dar era și supraincercat.

Faptul că fiecare tractorist de la unitatea amintită poate pleca oricînd, oriunde și cu orice fel de utilaj (fie chiar și cu un colos de genul celui folosit de I.M.), arată carentele grave în organizarea controlului din partea factorilor de conducere de la Energoutilaj.

B. VICTOR ■

O nouă cale ferată, nu lungă (40 km), dar de o complexitate a lucrărilor care o singularizează între construcțiile genului, e în plină edificare între Rm. Vilcea și localitatea Vilcele. Ea va așterne, între București și orașul de sub umbra Coziei, un traseu de două ori mai scurt decât cel prin Caracal și Piatra Olt, scurtând prin aceasta, spun calculele, cu circa 300 km actualele legături feroviare ale Capitalei cu Transilvania.

Lucrările, spuneam, sînt complexe, sînt de fapt fără precedent la noi, printr-o densitate a grandiosului constructiv (am putea spune, fără să șovăim la cuvînt: a monumentalului) care desfidă orice rivalitate. Chiar și traseul Orșova—Tr. Severin, cel mai spectaculos dintre drumurile de fier edificate în anii din urmă, acea „magistrală a soarelui” cătărată de-a dreptul pe cer, despiciind sau sărînd stîncile îngropate pînă la briu în fluviu, închină, ni se spune, steagul îndrăznelilor și al performanțelor tehnice în fața noii construcții. Cei 40 km dintre Vilcele și Rm. Vilcea înseamnă o densitate a lucrărilor de artă (tunele, poduri, viaducte, diguri, consolidări de versanți etc.) de vreo trei ori mai mare și o anvergură a soluțiilor novatoare, a premierelor absolute ale domeniului, neatînsă niciind și niciunde.

cale ferată, ca și o linie aeriană de înaltă tensiune sau ca și zborul unui avion, își alege, trebuie să-și aleagă, teoretic vorbind, traseul cel mai scurt, mai exact spus traseul optim, indiferent de accidentele reliefului peste care trece. Actuala tehnică și actuala capacitate tehnică a construcției și a constructorilor români de drumuri feroviare își îngăduie, la ceasul de față, suprapunerea teoriei cu practica, cel puțin în etapele lor majore, lucrarea de care ne ocupăm dovădînd-o în chip expres. Între Vilcele și Rîmnic sînt numai dealuri, masive de lut sau de piatră, albi de riuri, răzvrătiri de lavine și cremeni, numeroase văi, prăpăstii și ripe. Noua cale ferată le abordează frontal, pieptiș, neocolind nici masivele, nici abisurile, străpungîndu-le pe cele dintii, traversîndu-le cu salturi spectaculoase pe celelalte. Cei 40 km sînt, alfel spus, o aproape neîntreruptă succesiune de poduri, podețe, tunele și viaducte, panglica de metal nepreasimînd pămîntul, adică relieful de jos, ea călătorînd doar prin miezul înalt și pietros al dealurilor, cînd ferăstruiește tunele, sau prin văzduh, cînd se cațără peste poduri și viaducte. Vor fi patru tunele, toate de mari proporții, cel de la punctul numit Ghîbei fiind lung de 2.240 m, cel de la Ploștina de 2.500 (cu 900 mai mulți decât cel de la Obcina Mestecănișului, inaugurat nu demult și cotate, la inaugurare, drept cel mai lung dintre tunelele construite în România în ultimele patru decenii). Podurile vor însuma 6 km (cele mai mari se vor arca peste apele Argeșului și ale Oltului, cel de la Olt urmînd a avea cinci deschideri, unele de peste 60 de metri). Viaductele vor fi nouă, dominate de cel de la Topolog, care va lega doi versanți printr-o punte aeriană lungă de 1,3 km, cu 45 de deschideri, suspendată la 54 de metri deasupra văii, traversînd pe sub cer un sat, Ciofrîngeni de Argeș, un curs de apă și o pădure. Patru noi și moderne gări, la Vilcele (unde acum este doar o haltă), la Tutana, la Schitu Matei și la Simnic (unde acum nu-i nimic, unde trenul va poposi pentru prima oară), și, în final, o nouă gară la Rîmnic, care va deveni principala gară a municipiului, vor întregi o lucrare care, dincolo de rosturile economice, se constituie, față, ca un prodigios monument de arhitectură a noului, cel mai impunător în branșă din țară și unul dintre cele mai interesante ale continentului. O lucrare concepută integral la noi, care se va executa exclusiv cu forțele noastre și care va fi, în mod cert, înfăptuită fără cusur, avînd ca garanție celelalte mari lucrări de acest fel, datorate aceluiași oameni.

Lucrarea este încă la început. Trenul va fluiera pe aici abia la sfîrșitul lui '83. Ceea ce se face deocamdată e, cel puțin aparent, cel puțin vizual, o operă de destrucție. Se răvășește un întreg peisaj, se ruinează o structură placidă fixată în erc, buldozere și excavatoare de mare capacitate dislocă pămînt, bolovani și stînci, mută ape, cară aluviuni împietrite și, pe dealurile din jur, golesc coastele de păduri. La Ciofrîngeni, unde s-a stabilit comandamentul constructorilor (al Șantierului 83 tunele-viaducte Rm. Vilcea-Vilcele), satul trăiește emoția uriașului viaduct sub care se va pîti. Ca să-l atingă, i-ar trebui o construcție de înălțimea „Intercontinentalului” bucu-reștean. Nu va avea, desigur, astfel de

edificii, chiar dacă, în viitorul apropiat, va realiza ca oraș (căci va deveni un oraș, datorită căii ferate și amenajărilor constructive polarizate sau determinate de ea) niște prefaceri pe verticală greu de imaginat pînă mai ieri. Deja, destinate constructorilor, care nu le vor lua cu ei, cînd vor pleca, ci le vor lăsa seden-tarilor, adică oamenilor din Ciofrîngeni Argeșului, au început să se construiască aici primele blocuri de locuințe.

Șantierul general al șantierului e instalat într-o baracă, ca într-un bivouac de campanie. Atmosferă de comandament, du-te-vino de oameni, telefoane zbrînzînd încontinuu, rapoarte și ordine care se încrucșează în aer și, firește, un șef al șantierului teribil de ocupat, un bărbat încă destul de tînăr, de fapt fără

se poate citi... pînă și cu lupa!) O bă-tălie în care, pentru cristalizarea proiectului tehnic și a proiectelor execuției, s-au consumat, ni se spune, mii, zeci de mii de ore de energie intelectuală, angajînd numeroși cercetători, proiectanți și specialiști ai tehnicii. Un accent apăsător s-a pus pe conceperea unor tehnologii și utilaje de performanță, înglobînd cele mai noi cuceriri în materie. Structura viaductelor, de pildă, va fi din grinzi pretensionate de beton armat, cu deschideri de peste 30 de metri, grinzi urlașe, grele de cite 80 de tone (un unicat în construcțiile noastre feroviare!), puse în operă de lansatoare de mare capacitate, din cea mai nouă generație, proiectate și construite pentru acest șantier. Străpungerea tunelelor se va face cu scuturi mecanizate, aceste utilaje-robot (fie-ne, ca profani, îngăduit să le numim astfel, con-

viaduct, n-are voie să se insinueze nici cea mai infimă bulă de aer, nici măcar de un milimetru cub, fiindcă o astfel de buturugă mică ar da peste cap gigantul. „În munca noastră nu încap rateuri, con-tinuă cel ce ne însoțește. Nu încap auto-critica, fiindcă greșeala care o provoacă este exclusă de la început, prin înseși legile elementare ale muncii. Noi, aici, nu facem lucrări de nota 9 sau 10, ci numai de 11”. „Toți oamenii șantierului sînt oameni de nota 11?” „Da, toți”. „Chiar și cei tineri?” „Chiar și ei”.

„Nucleul de bază” al colectivului îl alcătuiesc, firește, cei cu veche experiență, cei ca maestrul principal Gheorghe Avram, venit aici din mai 1979, de la „primul țărșu”, ca maestrul Ion Gruița, „șantierist” de vreo trei decenii, ca mine-nerul șef de echipă Eugen Mihalache, cu ultimii lauri ai muncii culeși pe șantierul Orșova—Tr. Severin. Lingă ei sînt și tineri, mulți tineri, chiar și șeful lotului viaducte, deci al lucrărilor de extremă răspundere, este un tînăr, inginerul Dorin Oniță, abia ieșit din stagiatură dar afirmat prin cunoștințe solide și prin talent în treburile organizării. Au apărut, iată, lingă specialiștii veniți de aiurea, și oameni de-ai locului, încă nededați la lucrări de o astfel de anvergură, dar suplinind prin osîrdie și prin pasiune cu gîntițele care azi le lipsesc. Dar uneori, chiar deseori, aduc și ei, nu în traista țărului, ci în servieta specialistului, experiențe și cunoștințe de mare preț. Un loc fruntaș în întrecerea meșterilor constructorilor îl deține „brigada Vocheștilor”, numită așa fiindcă șapte din cei paisprezece membri ai săi, în frunte cu șeful, Mihai Vochescu, sînt toți „Vochești”, sînt frați, veri, unchi și nepoți, veniți aici din Grădiștea Vilcei. Cei paisprezece sînt dulgheri, maeștri ai cofrajelor glisante, deci niște „oameni de nota 11”, niște specialiști, nedatorîndu-le celor care alcătuiesc „nucleul de bază” respectul adulter al învățelului, sau datorîndu-le respect doar în măsura în care și ceilalți le răspund la fel. Și le răspund.

Reacția, la această nouă construcție, se desfășoară în condiții aparte, care stabilesc între oameni raporturi de un anume fel. Ei, acești oameni, sînt aici niște izolați, muncesc și trăiesc în pustietate, sînt mai departe de orașe decât erau pe șantierul Orșova—Tr. Severin sau pe altele, drept pentru care, aici, creația o prezidează, poate mai mult ca în alte locuri, cooperarea, camaraderia, stima reciprocă, solidaritatea deplină, răspunderea fierbîntă a fiecărui pentru destinul și reușita tuturor. Am astfel de model de etică și de climat am întîlnit, desigur, și pe alte șantiere, dar ni s-a părut, contemplînd munca celor ai locului, că ei are aici un ec aparte. Întrajutorarea constructorilor este un fapt curent, minerul care încă n-a pătuns în adîncul masivului își suflecă minciile pentru construcția drumului de acces spre acest masiv, laborantul-specialist în betoane pune mina și la turnări, cînd cerințele celor din urmă se dovedesc stringente. Bătălia e aspră, pretențiile ei sînt mari, termenele presează, natura care trebuie defronată din rosturile-i arhaice are ostilitatea primordială a locurilor de care nimeni nu s-a atîns vreodată. Dealuri, coline, ape, văi, măguri, lavine, prăpăstii, ripe trebuie remodelate, redesenat, integrate unui tipar sever, strict ca și un canon, care nu-și poate îngădui nici o abatere, nici cea mai palidă derogare de la exigențele scrise în planuri. Fronturile de lucru sînt sau foarte vaste, făcînd dificile organizarea și cuprinderea muncii, a problemelor ei, sau incredibil de mici, de restrînse, sufocînd oameni, mașini și ritmuri. Calea ferată va zbura pe culmi, la mari înălțimi, unde terasamentele trebuie tăiate cu dinamita, dar cu grija ca pietrele detonate să nu afecteze văile ce se cască jos, pline și ele de forfota șantierului, drept pentru care balastul trebuie transportat cu maxime precauții, în camioane ce poartă parcă inscripția „Atențiune, copii!” Dar se muncește intens, cu rezultate majore, în toate locurile, la toate cotele, pe pămînt, sub pămînt sau deasupra, la construcția căilor de acces, la introducerea scuturilor mecanizate în beznă masivelor, la pilele podurilor și viaductelor. Se muncește răzbit cît e ziua de lungă, se muncește și noaptea, sub luminile reflectoarelor și ale farurilor mașinilor, care anticipează luminile ce vor comenta, în nopțile viitorului, zborul trenurilor electrice pe calea ferată suspendată pe cer.

O impunătoare arhitectură a noului, o construcție-monument de gîndire tehnică și de artă, își anunță, spectaculos, începuturile.

ILIE PURCARU

Fotografie de ION PREDOȘANU

CALE SCURTA, DRUM DE FIER!

vîrstă, cu ochi ascuțiți, cu trăsături puternic marcate (adunînd în culele lor, după cite aveam să aflăm, întimplările, eforturile și ostenețele a două decenii trăite pe mari șantiere de construcții feroviare), care, în cămașă, cu minciile suflecate, ne întînde o mină fermă, dar și moale, chestionîndu-ne, pe tonul celui obișnuit să conducă, deci să aibă primul cuvînt, asupra „impresilor” pe care, ca să ajungem aici, le-am adunat străbătînd șantierul. Ce „impresii” să fi putut aduna dintr-o construcție aflată abia la început? Inginerul Nicolae Procop ne reteză. Nu, zice, ceea ce vedem nu e un început, este de fapt o culme, o etapă matură, avansată a unei construcții care s-a declanșat de mult. Ea a debutat la planșetă, în Institutul de proiectări căi ferate și în centrala de resort a Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor (Centrala de construcții căi ferate, antreprenorul general al lucrării), unde s-a dus poate cea mai grea bătălie, o bătălie abstractă, o bătălie a minții, preluđu la înfruntarea materială cu apele, cu dealurile, cu văile, cu problemele unice ale unei construcții unice. (Ca mărturie, inginerul desfășoară în fața noastră metri întregi de hîrtie de calc, adevărate covoare decorate capricios cu scheme, releveuri, hărți, din care întreaga operă

travenind poate tehnicii, dar marcînd mai exact o sugestie) ce se înșurubează în masivul de lut sau de piatră excavînd, încărcînd materialul excavat în vagoneti, montînd bolțarii pentru mantalele de protecție ale edificiului subteran, făcînd prompt și făcînd cu cap o mie și una de treburi grele. Aceste scuturi sînt și ele creații de ultimă oră, aparținînd celei de-a treia generații. „Prima generație” a lucrat la Mestecăniș, deci nu prea demult. Ceea ce dovedește o dată în plus, încheie interlocutorul nostru, capacitatea tehnicii românești a domeniului de a se innoi în timp record.

După această „punere în pagină” a problemelor de esență ale construcției, străbatem, însoțiți de inginerul Procop, un șantier în care totul, în panoramele largi ca și în detaliu, poartă amprenta noului, de la tehnică la tehnologii, de la utilaje la profesionalismul înalt al celor ce le conduc. Toate construcțiile locului, tunelele, podurile sau viaductele, stau, cum spuneam, sub semnul monumentalului, dar munca oamenilor, prin măiestrie și prin finețe, trimite, zice inginerul Procop, sugestii spre cea a bijutierului. În structura miilor de tone de beton armat și pretensionat, care țîn încordat un

Întreprinderea de autocamioane

Uzina unui oraș, orașul unei uzine

BRAȘOV

Le-am întilnit peste tot. Și fie că se numeau Steagul roșu, Carpați, Bucegi, Roman, Dac — fie că purtau simple sigle precedate ori succedate de cifre indicând tipuri, variante, destinații, clase, puteri și specificații — pentru noi ele au semnificat totdeauna **AUTOCAMIOANELE ROMĂNEȘTI.**

Fără ele nu ne-am fi putut nicicând dezmoști din capcanele glodului. Fără ele economia românească n-ar fi urcat pe cele mai înalte culmi în această țară pe care răposatele regimuri ar fi vrut-o veșnic eminamente agrară, ceea ce ar fi echivalat însă cu veșnic eminamente falimentară. Fără ele nu pot fi înțelese nici planurile anuale, nici cincinalele. Au intrat atit de adinc în viața și conștiința noastră incit fără ele aproape că nu ne mai putem imagina spațiile carpațo-dunărene. Mutatis mutandis — fără ele n-am fi pus pe roți socialismul nostru. Fără ele nu ne-am fi plasat nicicând printre primii zece mari producători de autocamioane de pe Terra, nici ..am fi îndrăznit să ne angajăm în competiții cu firme desemnind tradiții și ambiții numite Mercedes, Unic, Saviem, Bedford... Dovadă? Iată ce scria o revistă de specialitate (Za volantem): „Uzinele de autocamioane Brașov sint inezstrate cu mașini moderne, cu instalații de producție și transport, astfel că suportă la cea mai mare exigență comparația cu cei mai de frunte producători europeni de autovehicule. Folosirea metodelor progresiste de conducere și de organizare științifică a producției reflectă o mare fermitate în îndeplinirea sarcinilor și o productivitate a muncii neobișnuite în industria de automobile din statele socialiste (inclusiv Cehoslovacia)“. Dovadă? Apreciatele demonstrații de pe esplanadele expoziționale ale unor centre precum Salon, Poznan, Brno, Viena, Bogota, Damasc, Congo, Beijing, Cairo, Zagreb, Dar es Salaam, Budapesta, Peru, Alger... Și cine nu știe cit de nemaipomenit de greu este să-ți atragi elogiile concurenței!

Și toate acestea în numai 26 de ani. Pentru că, iată, pe prima pagină a „Scintei“ de vineri, 3 septembrie 1984, sub titlul «O importantă realizare a industriei noastre socialiste», apărea fotografia primului SR-101. Imaginea venea să infirme

niște zvonuri veninoase și să confirme o realitate care, în fapt, se consumase încă de la 1 Mai al aceluiași an. Atunci, în București, cu prilejul demonstrației oamenilor muncii, prin fața tribunei oficiale trecuseră primele o sută de autocamioane românești. Se raporta astfel prin graiul faptelor că sarcinile trasate de către Plenara C.C. al P.C.R. din 19—20 august 1953 fusese îndeplinită integral și magistral. „Au fost și înși care le-au cerut șoferilor noștri să ridice capotele, ca să se convingă și ei că motoarele sint execu-

(strung de copiat), motoare Deutz de 6—8 CP, linii automate construite din mașini agregat...

Aceiași oameni au făcut autocamionul SR-101. Nu tocmai ușor. Barele le-au «bubuit liber», la forjă. Tablele le-au îndoit cu ciocanul de mină, pe butuci de lemn. Montajul l-au făcut pe capre metalice. Cu toate astea — vă amintiți? — SR-101 a fost deosebit de rezistent și ușor de condus în exploatare, adică exact pe potriva nivelelor profesional și tehnic ale șoferilor pe care-i aveam pe atunci. Apoi

necesita o manoperă de 50 ore/buc.). Este rezultatul bune organizări și al tehniciții înalte. 40 la sută dintre utilajele care formează capacitatea de producție sint realizate în întreprindere, prin autototare. Deci sint concepute, executate, puse în funcțiune și exploatare de către același deosebit de dotat și angajat colectiv muncitoresc. Dacă acum s-ar lucra cu productivitatea muncii din 1953, ar fi necesari — pentru realizarea celor 37 000 de autocamioane, exclusiv diesel, din planul lui 1980 — nu mai puțini de 250 000 de oameni. Se lucrează însă — și se lucrează bine, toți indicatorii de producție pe opt luni au fost îndepliniți și depășiți — cu 26 000! (Sint grupați în 18 meserii de bază; media de vîrstă este 27,5 ani; 8 300 posturi de lucru sint acoperite de femei; retribuția medie este de 2800 de lei.) Uzina își iubește oamenii după cum reciproca este la fel de adevărată. Doritorilor li se oferă zilnic, la preț de 5,50 lei, trei feluri de mîncare, la cantina centrală ori la cele 24 de microcantine din întreprindere. Tinerii beneficiază de mai mult de 5 000 de locuri în cămine (11 blocuri pentru băieți, 2 pentru fete, camere de maximum 4 persoane). Mai mult de jumătate dintre familiile uzinei locuiesc în cele 40 000 de apartamente(!) ridicate incipind cu 1949 în cartierul Steagul roșu (care a ajuns deja la 6 sectoare, după ce cu al 5-lea s-a încercat o subdivizare — 5A, 5B, 5C). Anual, peste 3 000 de oameni sint trimiși de sindicat în stațiuni de odihnă și tratament. Grija pentru ridicarea calificării este la fel de evidentă. Pe lîngă întreprindere funcționează o școală profesională și una de maiștri, un liceu industrial și chiar Catedra de tehnologia construcțiilor de mașini a Universității brașovene. Oamenii uzinei — care sint aceiași cu oamenii cartierului dimensionat și modelat ca un oraș în oraș — formează marea familie a familiilor autocamionului românesc. Destinele lor se împletesc și se oglindesc reciproc, iar împreună se împletesc și se oglindesc reciproc cu destinele țării.

MIRCEA BUNEA ■

Familia Staicu

tate de către noi. Și deși li s-au arătat, unii tot n-au crezut că brașovenii ar fi fost capabili de asemenea performanțe“, îmi povestește acum Constantin Rățoi, secretarul Comitetului de partid de la I.A.Bv. (La polul opus s-au manifestat exuberanții: la Cimpina, pe drumul de întoarcere de la defilare, fiecare dintre cele o sută de cabine și de caroserii au fost literalmente scufundate sub flori!) „Neîncrezătorii“ uitaseră adevărul devenit axiomă pentru toți cei care știu cit de cit ce înseamnă uzina brașoveană nu numai ca dotare tehnică, cit mai ales ca dotare uman-profesională. Anume? Că tot maiștrilor, muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor de la I.A.Bv. le-a revenit sarcina — de care s-au achitat cu cîinste — de a semna următoarele PREMIERE ALE INDUSTRIEI ROMĂNEȘTI CONSTRUCȚIONARE DE MAȘINI: producția de rulmenți, turnarea de boghiuri și cuple pentru vagoane, sape cu role, transmisii intermediare, carotiere și capete de carotiere, macarale, cutii de viteze pentru trolii, instalații complete de pompaș, mașini-unelte ca MU-1 (mașină de găurit și alezat), MU-2 (strung paralel), MU-10

motorul SR-120 și șasiul SR-101 au fost folosite și pentru satisfacerea altor nevoi imediate ale economiei: autobasculante, autocisterne, autobuze TV, iar o parte dintre ansamble au intrat în componența primelor troleibuze românești. Din 1962, odată cu crearea motorului de 140 CP de pură concepție românească, a început marșul triumfal al autocamionelor brașovene. Tonajele au crescut de la 2,5 pînă la 6 tone; SR-132 și SR-114 aveau deja două diferențiale. Anii au trecut, iar I.A.Bv. realizează acum tot necesarul de mașini pentru țară în gama 2,5—20 tone. (Tot aici s-au realizat și prototipurile autocamionelor de 25, 50 și 100 de tone, dar producția acestora a fost transferată la Mîrșa, lîngă Sibiu; se află în probe tehnologice motorul de 280 CP, cel mai mare produs în România și destinat autocamionelor.) Pentru cele 20 000 de piese ale unui autocamion, întreprinderea brașoveană cooperează cu alte 200 de unități productive. Ritmurile de dezvoltare ale uzinei — anual, 13 la sută — au asigurat dublarea producției în mai puțin de 7 ani. În septembrie 1980, la fiecare 9 minute, de pe banda de montaj coboară un autocamion (SR-101

DAN DAVID

Scrisoarea Tatălui meu către Tatăl lui

Te așteptam ca pomii, ca iarba, ca Noi, cerul și Pămîntul. Tată te așteptam ca Soarele. Și pomii și iarba și cerul și pămîntul te așteaptă-n graiul lor, în dragostea lor, în înțelepciunea lor firească. Singuri aici, cu femeia mea muncim pogoanele de fineață. Pe fruntea mea se pot ceti documentele muncii, manuscrite de nădușală, trudă și omenie. Cutele frunții mari ca niște dealuri miros a iarbă, a pămînt transpirat pe care ninge lin LUMINA.

În satul nostru, în BERTEA noastră cea de toate zilele și nopțile te așteptăm

Tată!
Butoiașul cu rachiu te înviora Dimineața. Cînd te sculai și-era drag să tragi o gilmoacă de rachiu. Sărutai pămîntul, Pivnița, Butoiașul și inhămaii caii la căruță pentru drumurile lungi ce le făceai la pădure. Butoiașul e plin cu har tare, viață și rachiu. Te așteaptă în pivnița singur. Pereții Pivniței, tavanul, dușumeaua, Liniștea și calmul lucrurilor așteaptă respirarea dumitale, surisul rece, fantoma, demnitătea cu pulsul ei abrupt, urias. În Pivnița domnește Tristețea. Domnește Singurătatea. Să fii sănătos și să vii acasă!

Caii (darul de nuntă de la Tatăl dumitale, Bunicul meu, femeile și nădușala postumă să-l ierte!) caii, ziceam, bat cu copitele-n caldarim. Și plîng caii, Tată, plîng în lipsa dumitale. Ai tras eu țesala pe ei, ai tainit liber și OMENEȘTE cu CAII. Ce singuri sint Caii, Tată!
Și mereu mai puțini sint Caii, Tată!
Să fii sănătos și să vii acasă!
Peste disciplina nopții, fioroasă se vede stafia sufletului tău, LUNA, Tată,
LUNA mare și liberă care te așteaptă. (Și noaptea plînge. Și

poruncile ei de tăcere nu s-au terminat, tind spre uniformizare naturală, numai ochii dumitale au electrocutat Noaptea și noi ne speriam de Stele prin poveștile tale din vechime.) Tată, ochii și s-au mutat în Stele? Sau sint halucinațiile mele de dor și de singurătate? Sau nopțile și cerul și pămîntul și Toate, Tată, Toate așteaptă un semn de Viață de la dumitale. Comunicarea între vieți și suferințe și lumină. Să fii sănătos și să vii acasă.

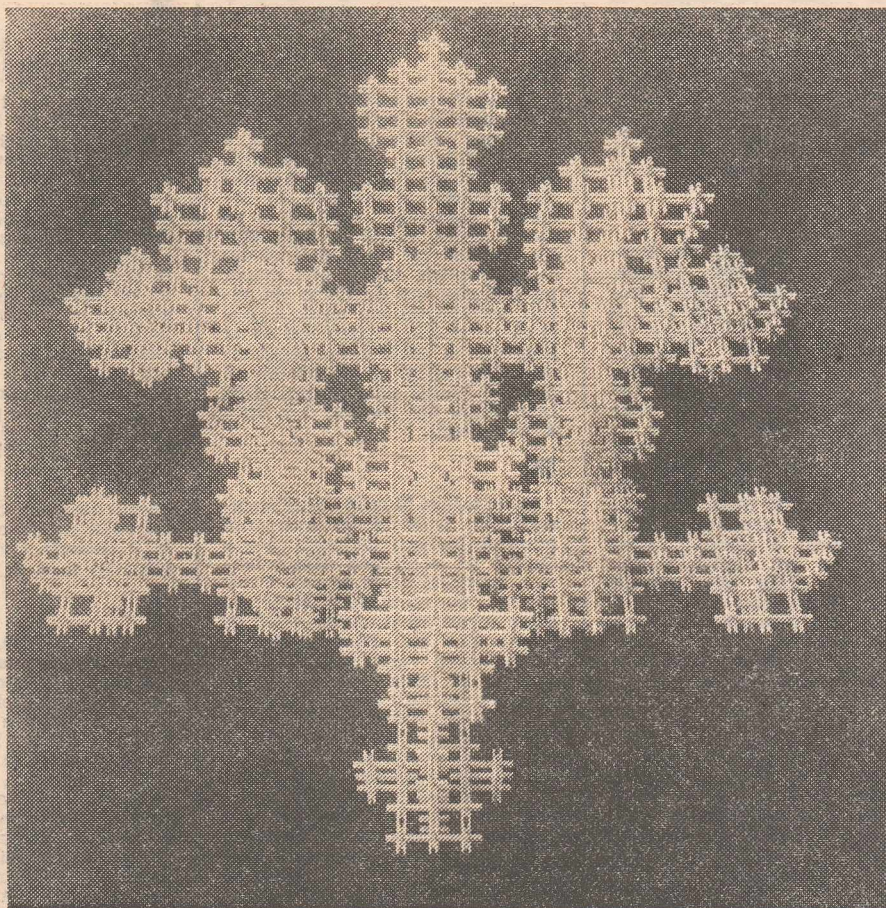
Nea Filip Belciug, vecinul a răsturnat căruța cu fin pe Cotrojeni și-n răgazul ăla de muncă și nădușală mi-a vorbit despre nenorocitul de război cu turcii de la 1877. Ne gîndeam la dumneata, Tată, taineam triști despre cestălal război (Luptă sau război sau apocalipsă la care-ai plecat cu fruntea sus, cu Fruntea dumitale mare cit Viitorul, Fruntea dumitale carele inflorea printre noi ca un Ideal furios și Atotputernic. Tot curajul cu ierburile lui luți se arăta pe Fruntea dumitale, toată școala vieții și a Curajului. Lumea n-are nici un sens fără Risc, Jertfă, Sacrificiu, Curaj, mai ales fără neîntrerupta revoluție a conștiinței de sine.) Să fii sănătos și să vii acasă.

Seara ne ducem în Cărpiniș la Gheorghe Chiriță, în odăița lui. E singur, mai singur ca singurătatea. Eu și cu femeia mea și cu copiii noștri ne ducem seara în Singurătatea lui. Cîntă la vioară. Ne spune balade frumoase despre haiducie, război și Libertate. Întrebă de dumneata, Tată, dacă ai mai fost acasă, dacă ai mai scris, cînd se termină războiul. I-am spus că ne-ai scris, că și-e dor de

noi, că te așteptăm cu îmbrățișarea noastră rece și Omenească de țărani simpli, de țărani rămași singuri, fără Tatăl lor drag. (Țărani frumoși, uriași, muncii și drepti ca Brazil. Vesnici ca riul. Neclintii ca munții unde ne ducem cu oile și vitele Vara.) Să fii sănătos și să vii acasă!
Nenea Gheorghe Badea, bătrîn și el, singur și el acolo cu femeia lui, cu bătrînețile, cu muncile, cu casa lui din pădure, cîntă la Flaut

seară de seară de din iarnă pînă-n vară. Cîntă... și paseri și oameni și toate vietățile pămîntului se-nfioară. E singur. Și satul e singur. Toți suntem Singuri. Toți așteptăm eroii să vină din război acasă, să vină la femeile, la copiii lor.

(Fragmente din poemul „2050 de ani de optimism“)

MIHAI OLOS — Proiectul unui oraș universal

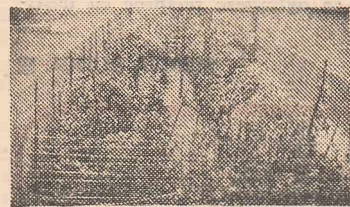

Sint șeful unei echipe de construcții la A.E.I.P.I. Gălbinași (Ilfov). Potrivit actelor depuse la serviciul personal am primit până în luna aprilie retribuția conform încadrării. Pe luna mai a.c. am fost retribuit la bază pe motivul că la respectivul serviciu nu se mai află cartea mea de muncă. M-am adresat de nenumărate ori celor în drept trimițând și trei adeverințe în copie, care nu au fost luate în considerare. Cine se face vinovat de lipsa cărții mele de muncă? Unde poate fi? Nu există, oare, și la serviciul acesta de personal niște reguli stricte de păstrarea documentelor? Poate prin dumneavoastră voi afla răspunsul și mai ales găsiți documentul meu. (Rafael Mitu — comuna Popești-Leordeni)

Două răspunsuri de la Procuratura Generală: La adresa dv. referitoare la scrisoarea petiționarilor Dumitru Ștefan și Dumitru Eugenia din București, șos. Iancului nr. 53, bloc 102 B, sc. C, etaj 1, ap. 87, sector 2, vă comunicăm faptul că hotărârile pronunțate în cauză fiind netemeinice și nelegale, împotriva lor s-a declarat recurs extraordinar și s-a înaintat Tribunalului Suprem.

La adresa dv. referitoare la scrisoarea petiționarilor Dușu Lenuța, Dușu Petrică, Cițu Aurica, Dușu Marin, Matea Constanța, Dușu Victor și Dumitru Aneta, din comuna Jalu Mare, satul Preajba, județul Dolj, vă facem cunoscut că din examinarea cauzei la care s-au referit petiționarilor s-a constatat că hotărârile instanțelor de judecată sint greșite, motiv pentru care cu adresa nr. 7539/3012/1980 s-a declarat recurs extraordinar la Tribunalul Suprem.

Legumicultorul de la bloc, așa este numit de către vecinii Alexandru Coșmeleacă din Alexandria, str. Carpați nr. 11, bloc 225, scara B, etaj I, ap. 26,

care, pe o suprafață de 60 m pătrați, în jurul blocului, a înșămânțat și cultivat roșii în straturi supraetajate, ardei, castraveți etc., iar pe laturile exterioare sint plantate flori. Tot aici există două bănci construite de el pentru copiii blocului.

Comitetul sectorului 2 București al P.C.R.: Ca răspuns la scrisoarea numitului MARIN CONSTANTIN privitoare la imobilul din Intr. Pop de Băsești nr. 7, vă informăm următoarele: Lucrările achitate de petiționar au fost executate de S.G.L. 2-din str. Traian nr. 234 în totalitate și corespund atât din punct de vedere cantitativ cit și calitativ.

Cooperativa Agricolă de Producție „Ivanda”, satul Ivanda, com. Giulvăz, jud. Timiș: Referitor la articolul publicat în FLACĂRA din 21.VIII.1980 la pag. 10 sub titlul: „Ivanda: Hala de îmbuteliere transformată în grajd”, vă facem cunoscut următoarele: Cele relatate corespund adevărului și ne constituie un ajutor prețios, deoarece în acest an conducerea C.A.P.-ului a hotărât punerea în exploatare a apei (este prevăzută și în planul de producție). Înaintăm alăturat o copie a adresei noastre nr. 993/1.IX.1980, prin care sperăm că într-un termen foarte scurt putem raporta că am început folosirea apei tămăduitoare din Ivanda. Dacă vom avea necazuri pe parcurs, vom cere ajutorul dv.

În ultimul timp în orașul Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud, cei care fac băuturile răcoritoare (Fabrica de sucuri, I.J.L.F. etc.), scot pe piață tot felul de ape tămădite, care mai de care, dar la prețuri foarte bune. Calitatea sucurilor este proastă, nici gust plăcut, nici miros plăcut și nici reci. Cele mai bune au rămas tot „cuicurile”, dar nu se prea găsesc, în locul lor au apărut la același preț, 1,75 lei, un suc de

mere, care are miros de mușcal, este tulbure, gust și miros prost și nu este măcar carbo-gazos ca apa minerală. Au apărut și alte sucuri ca: Bem-Bem, Codruț, și altele cu gusturi destul de dubioase, la care populația consumatoare a reacționat prompt, a criticat, dar a rămas cu critica și sucurile proaste continuă să răscolească buzunarele oamenilor. Vinzătorii dau din umeri și spun că și ei au semnalat proasta calitate, dar nu au ce face altceva... Atunci, altceva nu se găsește să facă ce trebuie? (Alior Aldea — Bistrița, Str. Căliman nr. 8)

Comitetul sectorului 2 București al P.C.R.: Ca răspuns la scrisoarea numitului GOLDFARB HANZ, prin care solicită atribuirea unui apartament cu 2 camere, în caz de demolare a imobilului din Calea Moșilor nr. 242, sector 2, vă informăm următoarele: Comitetul Executiv al Consiliului popular al sectorului 2 i-a aprobat atribuirea, ap. 1 (2 camere) din blocul 43 A, str. Călușarilor nr. 4, sect. 3, pe care l-a acceptat, emițându-se comunicarea nr. 49458 din 16.08.1980.

M.I.C.M. Intreprinderea de Mașini Grele București: La scrisoarea tov. Ivașcu Aurică adresată revistei „Flacăra” prin care arată că nu are în prezent unde să locuiască și nici unde să lucreze, vă comunicăm următoarele: Analizându-se scrisoarea cu factorii de răspundere din I.M.G.B. și secția mecano-sudură, rezultă că la data de 28.04.1979 Ivașcu Aurică s-a încadrat la I.M.G.B. secția mecano-sudură în funcția de electrician, unde lucrează și în prezent. În activitatea profesională de la încadrare și până în prezent nu a reușit să se încadreze în programul normal de lucru al atelierului, consumând în mod repetat băuturi alcoolice în timpul programului și de multe ori ajungând în stare avansată de ebrietate. De asemenea, luna de lună are cite 2-3 zile absențe nemotivate de la program. Față de colegi și de șeful său direcți are o atitudine necuviincioasă, insultându-l și aducându-le cuvinte jignitoare. În concluzie tov. Ivașcu Aurică este certat cu disciplina și nu se bucură de stima și încrederea colectivului din care face parte. Deocamdată nu i s-a desfășurat contractul de muncă și nici nu a fost dat afară din locuință.

Consiliul sindicatelor din sectorul 4 — București: La scrisoarea adresată revistei „Flacăra” de către Constantin Vinătoru în care solicită a fi sprijinit în a urma școala de mașini, vă comunicăm următoarele: Din analiza efectuată la Intreprinderea de prefabricate Progresul s-a aprobat întocmirea dosarului pentru a urma cursurile școlii de mașini sesiunea 1980-1981.

Se împlinesc astăzi 8 luni de când sesizam revista „Flacăra” de lipsa alimentării cu apă a satului Găgeni, com. Păulești, jud. Prahova. Flacăra nr. 6 (1 287) din 7.02.1980 a publicat în rezumat suferința majoră și așa spune chiar vitală a locuitorilor de aici, dar nu numai că nu s-a întreprins nimic, nici măcar nu s-a răspuns de către cei vizati, într-un fel sau altul. Aș dori să nu se uite că oamenii nu au apă, dar o plătesc cu regularitate. Vă rugăm să ne ajutați să obținem totuși un răspuns. (Ing. Ioan Ivan, str. Șoimuș 1-7, sect. 4, București).

Procuratura Municipiului București: În legătură cu scrisoarea numitei Ionescu Olimpia care a sesizat că cetățeană Mihut Rarița, în vîrstă de 83 de ani, a fost înșelată cu suma de 1 700 lei de către încadrății de depozitului de lemne din str. Electronici nr. 2. În urma verificărilor efectuate, în cursul lunii august 1980 s-a restituit păgubăsei suma de 1 500 lei, diferența de 200 lei reprezentînd c/valoarea cărbunilor aduși acesteia. După efectuarea de cercetări administrative de către conducerea Intreprinderii Combustibilului, au fost sancționați disciplinar cei vinovați, respectiv conducătorul auto Istrate Gheorghe și încercătorul Popescu Gheorghe. De asemenea, s-a format și dosarul penal nr. 3947/II/1980 al Procuraturii sectorului 2 privind infracțiunea de înșelăciune în dauna avutului obștesc, fiind sesizate

organele Militiei sectorului 2 în vederea efectuării de cercetări penale.

Intreprinderea de salubritate București: La scrisoarea semnată de Hârșan Elvira, apărută în revista „Flacăra” din 4 sept. 1980 la rubrica „Flacăra la dispoziția dumneavoastră”, vă facem cunoscut că cererea va fi soluționată până la data de 20 sept. 1980. Întîrzierea rezolvării solicitării s-a datorat faptului că I.S.B. nu dispune de un număr de pubele în măsură să satisfacă operativ solicitările populației Capitalei și nicidecum a firmărilor făcute la adresa unor retribuții ai întreprinderii. Vă aducem la cunoștință pe această cale că pentru înlocuirea pubelelor deteriorate nu se percep taxe (pentru reparare sau transport).

Comitetul județean Bihor al U.T.C.: În legătură cu scrisoarea adresată redacției dv. de către tovarășa Vancsa Irina-Ecaterina, vă informăm că problema ridicată a fost rezolvată. Începînd cu data de 1 septembrie 1980 a fost încadrată la Combinatul de prelucrare a lemnului Oradea, unde urmează cursul de calificare în meseria de tâmplar, cu o durată de 9 luni, putîndu-și urma cursurile la seral în clasa a XII-a.

Din răspunsul primit de la M.I. — Militia municipiului Pitești: Urmare articolului „O nuntă cu... capete sparte” apărut în „Flacăra” nr. 32 din 7 august 1980 vă comunicăm măsurile care au fost luate împotriva celor două grupe de huliganii care au tulburat grav odihna și liniștea consumatorilor existenți la datele respective în restaurantul „Doi cocoși” din municipiul Pitești. Au fost condamnați RUPEA DUMITRU zis NEGRITA și PIEPTEA ION la cite 4 luni închisoare; PIEPTEA TUDOREL și PIEPTEA TOMA, la cite 3 luni și, respectiv, 2 luni închisoare contravențională, iar Dincă Ion, cu o participare mai secundară și avînd și o înfirmitate la o mîină, a fost sancționat cu 1 000 lei amendă. Frații FLORIN și PETRE BLEGU pentru faptele comise la același restaurant au fost sancționați de către organele de miliție cu cite 2 000 lei amendă fiecare. A fost numit alt responsabil în locul lui Boguleanu Corneliu și urmează să fie luată și măsura desființării spațiului de deservire din fața unității unde se opreau diverși indivizi și consumau băuturile alcoolice aduse din magazinul alimentar din apropiere. De asemeni și la acest local au fost reînființate echipete de ordine, care au fost instruite de organele de miliție și funcționează sub directă conducere și îndrumare a noului șef de unitate.

În ultimii ani, în Arad s-a construit un nou și frumos cartier de locuințe în zona Aurel Vlaicu. În acest cartier, cum este și firesc, locuiesc mii de oameni ai muncii, copii, pensionari care se bucură de condițiile minunate de locuit create de statul nostru. Această bucurie este însă stîrbită de lipsa de responsabilitate a edililor municipiului. Despre ce este vorba: În apropiere, la circa 700 de metri de blocuri, se află groapa de gunoale a municipiului care în fiecare seară și noapte, în acest cîmp al liniștii, cum este numit, ard gunoalele poluîndu-ne nu numai apartamentele, dar și sufletele. Această problemă a fost ridicată în urmă cu citeva luni și de alți locuitori ai acestei zone — în ziarul local, fără nici un rezultat. De necrezut, nu se poate găsi un alt loc pentru depozitarea și arderea gunoaiilor? (Lenuța Gyuricza, str. Stupilor nr. 1, bl. A 42, ap. 9, Arad)

C.P.M.E. — D.G.D.A.L. Intreprinderea pentru construirea și vinzarea locuințelor. La scrisoarea Asociației de locatari a blocului 110 din șos. Iancului nr. 5, prin care solicită efectuarea lucrărilor de remedieri, precum și punerea la dispoziție a proiectului de execuție a blocului, vă informăm că delegații ai I.C.V.L., Grupului de șantier nr. 3, I.I.M.I. și asociației de locatari s-au întrunit în ziua de 20 august a.c. la bloc unde au constatat lucrările de remedieri necesare și au stabilit ca termen final de execuție data de 30 octombrie 1980. S-a adus la cunoștința asociației de locatari

că proiectul se consultă la sediul I.C.V.L. pînă la recepția finală.

În anul 1978 am absolvit Liceul industrial nr. 20 — operator industrializarea lemnului — curs seral. În același an am plecat să-mi satisfac stagiul militar. După terminare, în martie 1980, m-am adresat liceului să-mi elibereze diploma de bacalaureat, pentru că doream să particip la concursul de admitere în învățămîntul superior la aceeași specialitate, dar diploma nu era încă gata după 2 ani de zile de la absolvire. În perioada martie-iulie am bătut porțile liceului, dar degeaba. Motivul neeliberării: diploma mea (ca și altele) nu a fost semnată, pentru că directorul a fost transferat, iar noul director mi-a dat numai promisiuni. Concurusul l-am pierdut, dar diploma îmi este necesară și la locul de muncă pentru o promovare într-o nouă categorie. Cu ce să mă justific că mi-am terminat liceul? Mă poate crede cineva că eu sint absolvent din 1978 și nu am diploma nici în 1980? (Ion Păduraru — str. Episcop Vulcan nr. 26, București)

I.C.R.A.L. „HERĂSTRAU”. Urmare scrisorii numitului Margin Valeriu, din București, șos. Străulești nr. 1 — barăci — prin care solicită repararea barăcile de la adresa de mal sus, vă comunicăm următoarele: I.C.R.A.L. „Herăstrău” a suplimentat fondurile pentru repararea invelitorilor, astfel ca să poată fi create condițiile unei exploatare normale a unităților locative respective. Avînd în vedere starea acestora, durata de serviciu depășită pentru acest tip de construcții, potrivit prevederilor legale fondurile alocate sint limitate. Au fost date dispoziții șantierului I.C.R.A.L. „Herăstrău” să înceapă lucrările de reparare începînd pînă la 30 sept. 1980, cînd urmează să fie recepționate lucrările cu participarea asociației de locatari.

Intreprinderea de armături Zalău. Căminul de nefamiliști. Referitor la scrisoarea adresată revistei „Flacăra” de către un grup de locatari de la căminul de nefamiliști al I.A.I.F.O. Zalău, apărută în această revistă din data de 28.08.1980 s-a constatat că cele relatate de locatari corespund realității. Pentru remedierea lipsurilor constatate, s-au luat următoarele măsuri: s-a instalat o pompă cu care s-a scos apa de la subsolul căminului de nefamiliști al întreprinderii; se face dezinfecția de două ori pe lună împotriva fințarilor. La ora actuală locatarii sint mulțumiți de condițiile de locuit ce li sint asigurate în căminul de nefamiliști al întreprinderii.

Consiliul popular al sect. 1 București. La scrisoarea adresată dv. de către Zamfir Georgeta din București, str. G-ral Vlădoianu nr. 32, sector 1, om al muncii la Intreprinderea „Precizia” București, prin care solicită schimbarea locului de muncă, vă comunicăm că solicitarea petentei a fost soluționată favorabil prin mutarea sa la atelierul de montaj apometre.

Oficiul Național de Turism „Litoral”. Intreprinderea de hoteluri și restaurante Mangalia. Ca răspuns la scrisoarea tov. Nicolae Popescu, publicată în numărul 35/1980, prin care semnalează unele deficiențe constatate la unitatea Mezo-termale Venus, vă informăm următoarele: Rentabilitatea scăzută a unității cit și numărul redus al solicitanților acestei unități nu ne permit încadrarea unor lucrători pentru vestiare. Pentru suplînirea acestui neajuns în incinta salonului au fost montate stelațe metalice pentru agățarea hainelor. Celelalte aspecte semnalate sint reale și au fost luate măsuri pentru repararea instalațiilor aferente unității, urmînd ca pentru anul viitor cele necorespunzătoare să fie înlocuite.

● „FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Consiliul popular al sectorului 1 București: Urmare la scrisoarea adresată revistei Flacăra de Hincu Anton din București, str. Soltuzului 52, sectorul 2, prin care se sesizează unele aspecte negative din depozitul de combustibil nr. 11/201, vă comunicăm următoarele: Din verificările efectuate la depozit s-a constatat că aspectele sesizate se confirmă, fapt pentru care șefa de depozit a fost sancționată conform codului muncii art. 100 lit. d. De asemenea, cazul a fost preluat cu întregul colectiv de oameni ai muncii din depozit.

La 16 aprilie 1980, prin comitetul Asociației de locatari al blocului 4 din strada Mierlei 4 solicităm sprijinul revistei „Flacăra” pentru remedierea unor defecțiuni la unele apartamente, defecțiuni care le făceau de nelocuit. Ca urmare a intervenției dv., semnalul a fost recepționat de Grupul 4 șantier, care a intervenit prin șantierul nr. 1, condus de arhitectul Rizoli Eustațiu, și au trimis la fața locului o echipă condusă de maistrul Nicolae Ion. În scurt timp au fost remediate neajunsurile, fiind executate lucrări de bună calitate, iar apartamentele pot fi locuite în condiții normale. Tuturor acestor harnici muncitori le mulțumim. (Eugen Boldur, ap. 108, în numele și al celorlalți locatari).

Pagină realizată de MARGA NEDELEA

Poșta redacției

SOCIAL

Petrică Zacciu — București: Circumstanțe atenuante pentru mărturie mincinoasă? Ați mințit sau nu? ● Florica Drăgoi — București: Nevinovăția piritului reiese chiar din textul reclamației: „Prima oară am vrut, dar pe urmă n-am mai vrut” ● Elisabeta Sirbu — Focșani: Recunoașteți că ați greșit alungîndu-l; de ce nu vă iartă? Poate v-a și iertat; întrebarea e de ce nu se întoarce? Gîndiți-vă! ● Ioan Sechestrel — Tulcea: Nu există probe? Nu vă grăbiți! ● Violeta Sistuc — Tulcea: Ați pierdut dreptul de contestație ● Ilie Ciobotaru — Galați: Procura nu vă dă dreptul să semnați în fals ● Zamfir Găleșteanu — Galați: Faptul că v-am cerut copii după hotărârile judecătorești nu înseamnă că impliciți v-am dat dreptate ● Zorica Pandele — Galați: „Nu e el chiar atît de nobil” nu e un argument și cu atît mai puțin o probă ● Valentin Vadim — București: Procedura e greoaie? Gîndiți-vă că ați fi fost dv. victima ● Nicoleta Puica — București: Ca și dv. știm că se lucrează la un nou cod penal; nu cunoaștem modificările ● Mircea Victor Socrate — București: Conform Legii 3/79 s-a luat măsura de ocrotire prin încredințarea minorului bunicii materni ● Toma Maria — Constanța: Temerile dv. nu s-au adeverit: soerăm să nu gresim ● Viorel Barbu — Iași: Părerea noastră este că organul de miliție a procedat corect stînd de vorbă și cu piritul ● Vasilica Oancea — București: Recursul a fost admis și cauza a fost trimisă spre rejudecare; este evident că sentința nu e definitivă ● Sandu Ion — București: Cumpănarea efectuîndu-se prin Consignația nu se poate proba că respectivul a cunoscut proveniența bunurilor ● Ion Paraschivescu — București: Sint două lucruri distincte: banii au fost într-adevăr muncii; necunoașterea legii nu este o scuză, nici măcar o circumstanță atenuantă ● Greco Bădiță — București: Nu cred să existe o astfel de statistică; oricum, nu nouă trebuie să vă adresați ● Victor Pielaru — București: Sigur că putea să nu vi se întîmple; pericolul social însă e socotit nu în funcție de ghinionul pe care l-ați avut ● Paul Grigorescu — București: Citiți cu atenție Decretul 218; noi gîndim altfel.

NICOLAE CRISTACHE

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Artist român, din Maramureș...

„Oricită bucurie sau dureri / Ne-așteaptă, fără capăt e cărarea / Si miine pentru om nu-i ce-a fost ieri / E veșnică pe lume doar schimbarea“. Astfel cugetă poetul și astfel ar trebui să gândim la toate noile programe și motivații de artă modernă, la acele programe și născociri, mai ales, ce reclamă veșnicia, pierzind din vedere că toată sămânța lucrului cu durată a mai fost semănată cindva, că nici o noutate nu poate spera la durată, dacă nu-și află un trecut și un înțeles în creația populară, în tezaurul de idei și simțire al părinților și străbunilor. Artiștii de azi, silii fiind de graba vremii să schimbe, să producă artă cu mult accent personal și de-o concepție nouă sint obligați să devină și teoreticienii ei. Sculptorul și pictorul, bunăoară, nu sint numai niște creatori de obiecte și imagini, ci și buni autori de texte explicative. Adesea, teoria e mai interesantă decit creația plastică propriuzisă. Artele își amestecă rosturile, în multe cazuri nu se știe prea limpede ce este cutare plastician: pictor ori poet, sculptor ori arhitect, estet ilustrindu-și gândul cu niște acțiuni și obiecte interesind arta plastică ori creator de obiecte și acțiuni cu înțeles plastic dar stăpinit de patima filosofiei. Cindva, în vechime, marii artiști știau să fie mari în mai multe arte și meserii de artă pentru că urmăreau aceasta, pentru că, mai bine zis, îi ducea la aceasta nevoia umanistă de a edifica mari idei. Să băgăm de seamă că între contemporani există pictori și sculptori cărora nu le putem zice altfel decit pictori și sculptori, dar și artiști cu o prezență bogată și complexă, de substanță renescentistă, pe care îi numim, pur și simplu, artiști. Un artist este Mihai Olos, pictor și sculptor, poet și arhitect, cîntăreț de cîntec maramureșean și, în tot ce face, un om al Maramureșului, iubindu-și cu strășnicie ținutul, exprimînd în arta lui gîndire românească din Maramureș. Mihai Olos are patruzeci de ani și este un creator deosebit de activ. Expoziția lui, din anul 1968, din București, a fost susținută cu elcgie deosebite de Petru Comarnescu și a însemnat totodată recunoașterea unui talent cu un neobișnuit patos autohton. Altfel spus, Mihai Olos nu face o artă cu rime și sugestii din creația populară a nordului de țară, ci o artă slăvind cu toată fibra sa geniul creator al țăranelui, universalitatea filosofiei lui. Într-o expoziție pe care i-a organizat-o nu de mult Muzeul de etnografie și folclor din Sighețu Marmăției, sculpturile și picturile lui Mihai Olos au stat în rînd cu creația populară. Este, după știința noastră, o înțimplare unică în lume: un artist scoltit, un om foarte umblat pe planetă, prețuit și acasă și pe aiurea ca un artist nu nu-

mai original, dar și creator de direcție în gîndirea plastică a ultimelor decenii, un român invitat să țină conferințe și cursuri asupra arhitecturii și sculpturii în lemn transilvănene în importante universități europene are ca suprem orgoliu al ființei lui de faur să fie iubit și înțeles mai înții de-ai lui, acasă, să fie recunoscut, mai presus de toate recunoașterile altora și al altor țări și ținuturi, în Maramureș, să se poată vorbi de el ca artist maramureșean, nu cu fala ce se dă citeodată unor valori strict regionale, ci, de-i va fi dat să izbutescă asta, cu firescul ce-l manifestăm atunci cînd spunem, bunăoară,

Atelier
MIHAI OLOS

artist venețian sau florentin sau lombard, în discuțiile despre italieni.

Mihai Olos trăiește și-și împlinește rostul de artist la Baia Mare, prețuit de municipalitate, așa cum ar fi frumos să-și prețuiască și să-și sprijine și alte orașe artistii. Aici își crește pruncii și-și clădește opera, de aici, din Baia Mare și din Maramureș i se nasc inițiativele și proiectele cu deschideri spre lumea largă. Studiind devotat arhitectura în lemn țărănească, Mihai Olos a desprins din tehnica imbinărilor, din meșteșugul de mii de ani al unor oameni care știu totul despre lemn, învățătura unei sculpturi prin asamblare și, din ea, o seamă de învățături despre viață, despre cum trebuie să trăiască oamenii în frăție, sprijinindu-se unul pe celălalt, devenind mai puternici unul prin celălalt, legați să înfrunte timpul și greul, înmulțind bucuria și împărțind durerea. Toate sculpturile în lemn ale lui Mihai Olos sint construite fără clei și cuie. Amănuntul, nouă, românilor, ni se pare fără prea mare importanță, ne este un lucru prea familiar ca să ne mai străduim să-i știm și valoarea. Străinilor, însă tehnica sculpturii lui Mihai Olos li s-a înfățișat ca esență a unei spiritualități

naționale. Orice arhitectură în lemn este, pină la urmă, o chestiune de imbinare a componentelor. Cine are înțelepciunea să cerceteze sistematic tehnica populară a imbinării lemnului fără clei și cuie va avea revelația unui geniu al simplității și eficienței. O matematică a marilor efecte în temeiul unui efort minim, o știință a eternității cu argumentul unui meșteșug venind din afundul vremurilor, dintotdeauna. Athena Tacha Spear, criticul de artă american care a scris cu atita pătrundere despre „Păsările lui Brăncuși“ (într-o carte de referință în bibliografia brăncușiană) referă despre băimărean cu aceste cuvinte: „Pentru Olos, nodul are o semnificație aproape tainică, precum ar fi simbolul unității, un principiu universal. L-a folosit în mii de variații — în picturi, ca formă bidimensională, evocînd diferite grade ale tridimensionalității; în sculpturi din materiale diferite, cu deformări și combinări. Ba chiar crede că acest nod există, ca un fel de împiedicare momentană sau inflexiune bruscă a vocii, în unele melodii populare românești“. Iată cum se discută asupra aceleiași chestiuni într-o cronică la expoziția pe care, ca urmare a invitației ce i-o adresează municipalitatea din Giessen, artistul o organizează la Burgmannenhaus, în R.F. Germania: „În această construcție cu material viu Olos vede un principiu tot atit de tradițional din patria sa cît și un principiu universal valabil în viață. La deschiderea expoziției a dat imediat și o probă imbinînd degetele vizitatorilor după același principiu în timp ce cînta un cîntec maramureșean. Imbinările... reiau în mod direct modele din arta românească a țesutului și a broderiei“. Un alt critic, mergînd mai adînc în miezul problemei și raportînd sculpturile la proiectul său de „Oraș universal“ ce așază, de fapt, sub o singură idee toate eforturile artistului observă că lucrările „aduc aminte uneori de formele structurale ale atomului; ele pot fi însă interpretate și ca legături între toate domeniile naturii cît și ca simboluri ale solidarității sociale“.

Este semnificativ că, în oficiul de ambasadă ce-l fac operele de artă trimise în afara granițelor țării, iese în evidență un anume tip de spiritualitate, că opera își spune patria. Mihai Olos a văzut pentru prima oară un oraș pe cînd avea treisprezece ani. El pleca din Ariniș, satul natal și locul de suflet al vieții sale, ca să vadă orașul Baia Mare. „Distinsului meu profesor Dumitru V. Neagoe, care și astăzi profesază în Ariniș — va spune Mihai

(Continuare în pagina 19)

TUDOR OCTAVIAN ■

Ateismul materialismului dialectic și umanismul

Petru Berar, conf. univ. dr. la Academia „Ștefan Gheorghiu“, cunoscut ca unul dintre cei mai avizați cercetători ai fenomenului religios, a dat luminii tiparului lucrarea „Umanism și ateism“.

Structurată în cinci capitole (Karl Marx — filosof și sociolog al religiei; Educația materialist-științifică a tineretului; Sociologia religiei și sectarismul religios contemporan; Fenomenul religios în discuția marxistilor francezi; Ideea contemporană de ateism și dificultățile fideismului), cartea pe care o prezentăm reușește, printr-o argumentare bogată și elevată din punct de vedere teoretic, să dovedească superioritatea abordării materialist-dialectice a religiei.

Partea cea mai întinsă a lucrării este consacrată analizei contribuției lui Marx la studiul religiei din perspectiva interdisciplinarității dialectice. Cr. tocmai perspectiva dialectic-integratoare i-a permis lui Marx să dezvăluie, în mod magistral, natura profund socială a fenomenului religios, geneza lui în procesul spontan al dezvoltării societății. Mai mult, această perspectivă se dovedește a fi fecundă și în analiza contemporană. Țin să remarc, în mod deosebit, faptul că autorul reușește să redea noutate unor texte fundamentale peste care se adunase, în multe tratări, colbul sufocant al dogmatismului.

Autorul arată că noutatea perspectivei teoretico-metodologice asupra religiei ca fenomen social, „avînd ca punct de pornire însăși revoluționarea înțelegerii socialului și a condiției umane, concordă pe deplin, teoretic, cu direcțiile moderne din cercetarea socială, iar practic — cu idealurile revoluționare ale socialismului. Prin surprinderea în focarul analizei științifice a atributelor religiei ca fenomen social, Marx nu a barat teoretic drumul cercetării și al altor moduri esențiale de manifestare ale religiei sau a altor laturi constitutive ale acesteia“.

Polemizînd în mod subtil cu diverse orientări în cercetarea fenomenului religios, autorul desprinde concluzia confirmată de datele empirice: „Considerînd religia ca un fenomen social-istoric, materialismul istoric îi neagă acesteia sursele de constituență structurală, nelimitată, a condiției umane“. Din faptul că religia nu însoțește în mod fatal esența umană, dialecticienii materialişti trec la critica fundamentelor ei obiective prin formarea unei conștiințe revoluționare. Al doilea capitol — Educația materialist-științifică a tineretului — face o analiză a sarcinilor formulate în documentele programatice ale P.C.R., în lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu privind formarea omului nou, a unei conștiințe științifice, materialiste. Tot aici sint analizate raporturile dintre ateism și umanism. Pe bînă dreptate se arată, împotriva opiniilor vulgarizatoare, dogmatice, educația ateistă trebuie văzută ca „o perfecționare interioară a personalității, ca act de cultură... În fond, idealurile umaniste ale educației omului nou, comunist, nu se identifică cu simpla inoculare în conștiința maselor a preceptelor ateiste, cum greșit se mai consideră uneori. În realitate, scopul final al umanismului comunist este mult superior: formarea aceluia tip de om pentru care a dispărut atit nevoia religiei cît și a preocupărilor legate de existența acesteia“.

Capitolul „Sociologia religiei și sectarismul religios contemporan“ ne dezvăluie contradicțiile insolubile cu care sint confruntate religiile, contradicții care se dovedesc cu atit mai acute cu cît se ascut contradicțiile capitalismului contemporan. Intemeiat pe o bibliografie corespunzătoare, autorul reușește să ne dezvăluie multiplele cauze ale sectelor religioase și să ne dea o imagine a principalelor secte precum și a doctrinelor acestora.

Polemizînd, în penultimul capitol, cu Michèle Bertrand care admite că trăsătura definitorie a religiei ar fi aceea că ea constituie o formă a imaginarului social, autorul răspunde printr-o întrebare: să poată scăpa oare de orice influențe ale istoriei, mai ales ale devenirii sociale, acest imaginar social, generator de religie?

Iată concluzia autorului: „Refuzînd să discute efectiv cea mai importantă formă de ateism contemporan — ateismul marxist (cum, dealtfel, trece cu vederea și ateismul existențialistilor!), Etienne Gilson demonstrează încăpățînarea neotomismului de a discerne ceea ce este contemporan în problema raportului: om-religie“.

„Umanism și ateism“ se înscrie ca una din contribuțiile de prestigiu la elucidarea fenomenului religios de pe pozițiile materialismului dialectic.

*) Umanism și ateism“, Editura științifică și enciclopedică, București 1980.

ION STROIE ■

Dreptul la replică

Cine dezinformează și de ce?

În interviul publicat în nr. 33 al „Flacărei” spuneam cite ceva despre aventurile filmelor și cineaștilor în labirintul birocratiei cinematografice. Regret că răspunsul a fost semnat de tov. Vasile Răchită — un vechi și cinstit slujitor al filmului românesc — și nu voi face în nici un caz greșala de a-mi închipui că-i aparține și redactarea. Cei realmente vino-văți practică cu un egal aplomb și lipsă de scrupule tehnica dezinformării atât față de șefii lor ierarhici cât și față de opinia publică.

1. Filmul „Tatăl risipitor” a fost trimis la Festivalul de la Santarem... „specializat în filme agricole și de tematică rurală” precizează, cu aparentă scrupulozitate față de detalii și nuanțe, răspunsul. N-ar fi, în principiu, nimic jenant pentru mine să particip la un festival cu un asemenea profil. Dacă... ar fi așa. Pentru că, în realitate, festivalul respectiv este compus din două competiții: una, principală, numită „Festivalul internațional de cinema de la Santarem” (pentru lung metraje) și alta, paralelă, destinată scurt metrajelor documentare și tehnice numită „Festivalul internațional de filme agricole și de tematică rurală”.

Chiar din primul articol al Regulamentului oficial al competiției se arată că „Festivalul internațional de cinema de la Santarem integrează (s.n.) și Festivalul de filme agricole și de tematică rurală”. Să vedem acum cine sînt „cineaștilor agronomi” care, începînd cu primele ediții, au socotit că este cazul să-și prezinte filmele în fața comisiei de selecție de la Santarem.

Întar: Ingmar Bergman (Suedia) cu „Soapte și strigăte”, Bernardo Bertolucci (Italia) cu „Conformistul”, Jacques Tati (Franța) cu „Trafic”, R. W. Fassbinder (R.F.G.) cu „Joc periculos”, Roberto Santos (Brazilia) cu „Acuma-i de văzut Augusto Matraga”, Peter Bogdanovich (S.U.A.) cu „Daisy Miller”, Metodi Andonov (Bulgaria) cu „Cornul de capră” etc. Filme... agricole deci ?!

2. Autorii scrisorii la care ne referim afirmă, fără să clipească și negru pe alb, că, după mai bine de un an, „organizatorii festivalului au hotărît să modifice decizia juriului”. Mare e grădina lui Dumnezeu ! Îți vine să exclami citind așa ceva. Și mare e și dorința să vezi cu ochii documentul care atestă asemenea minune procedurală și de formulare...

Sau diploma aceea inițială și medalia care ar fi fost „de bronz”? Pînă în momentul de față, deși au trecut cinci ani, nici eu ca regizor și nici altcineva nu le-am avut în fața ochilor. Singurul „document” pe care se întemeiază scrisoarea

Centralei este, nici mai mult, nici mai puțin, decît „raportul”... delegatului ei. Dar un asemenea raport e bun pentru justificarea deplasării și decontarea biletelor de avion. Unde sînt pliantele și broșurile tipărite de organizatori? S-au „rătăcit” sau au fost „uite” și ele? Autorii faptelor (și ai răspunsului) nu le-au arătat și nu le-au invocat niciodată pentru simplul motiv că i-ar contrazice. Ele anunțau de la bun început adevărata tinută a festivalului și distincția maximă „MARELE PREMIU — Trofeul de aur” acordat filmului „Tatăl risipitor”. (Fapt de care am luat cunoștință numai după ce m-am adresat eu, în scris, organizatorilor competiției.)

Trecînd peste absurdul sau ridicolul declarației că organizatorii unui festival ca acesta „revizuiască” după mai bine de un an (!) hotărîrea juriului, e cazul să aducem la cunoștința cititorului că Festivalul de la Santarem nici măcar nu are prevăzută posibilitatea de a se acorda filmelor de lung metraj vreo „medalie” de argint sau de bronz.

La competiția principală, cea a filmelor artistice de lung metraj, regulamentul prevede că juriul atribuie următoarele premii: **Trei Mari Premii, plus Premiul orașului Santarem filmelor care relevă în cea mai mare măsură valorile umane.**

3. În celelalte puncte ale ordonului răspuns se recunoaște că plantul cu greseli grave, destinat publicității internaționale a filmului „Rug și flacără”, nu a fost difuzat tocmai datorită inexactităților din text. Se omite însă a se spune că această a avut loc numai după sesizarea și protestul meu, că nu le-am descoperit existența decît în coletul pregătit pentru Veneția (unde altfel ar fi plecat așa) etc.

Tot așa stau lucrurile și cu data cînd a fost identificat și ridicat filmul de la aeroportul din Veneția. Conform regulamentului, filmele trebuiau să ajungă acolo pînă la 10 iulie 1980, iar între această dată și 1 august se desfășurau lucrările comisiei de selecție. Filmul a fost trimis de aici pe 17 iulie. La data de 30 iulie, organizatorii festivalului ne telegrafiau că filmul „Rug și flacără” nu a sosit și ne alertau textual, cu maximă bunăvoință: „It risks to be too late” (riscă să fie prea tîrziu). Ajuns în posesia destinatarului la 5 august.

Oare răspunsul Secretariatului Bienalei (din 19 august) că „în ciuda interesului stîrnit” filmul n-a mai putut să fie inclus în program, să nu aibă nici o legătură cu lunga întîrziere? O viziune, în extremis, după încheierea oficială a lucrărilor comisiei de selecție n-a mai putut însemna practic nimic. Nu numai pentru că există o latură gospodărească a întocmirii programului și tipăriturilor unui festival, dar

acolo se trimisese provizoriu, în virtutea unei clauze de excepție, versiunea românească a filmului (cu dialogurile în anexă dactilografiate și fără imprimarea subtitrurilor pe peliculă — operațiune care era obligatorie în cazul includerii filmului în program). Cînd s-ar mai fi făcut copia subtitrată în laboratorul de la București și cînd ajungea? După închiderea festivalului?

„Replica” recunoaște, vrînd-nevrînd, că pînă și traducerea în italiană a dialogurilor a trebuit s-o asigure regizorul, dar fraza este în așa fel întoarsă ca să se înțeleagă că din cauza mea s-ar fi întîrziat expedierea. Da, traducerea am asigurat-o eu în două zile, suportînd și cheltuielile (deși nu era de datoria regizorului), deoarece se făcea din asta încă un pretext de „imposibilitate” plecării (pe lingă toate celelalte amintite în interviu).

Dar eu mă refeream, cu exemple, și la alte probleme importante privind difuzarea și publicitatea filmului românesc peste hotare pe care răspunsul le eludează complet. Este adevărat că producțiile noastre intrate în selecția unor festivaluri prestigioase (Oberhausen, Leipzig, Cracovia, Annecy etc.) au mers neînsoțite de nici o fotografie și de nici o tipăritură publicitară? Iar atunci cînd se fac, dincolo de neglijențele semnalate, de ce întregul tiraj destinat nu unui singur festival ci, în general, propagandei externe a unui film românesc (exemplu concret „Rug și flacără”) se reduce doar la... 250 de pliante? Pentru o nuntă în cartier orice particular tipărește cam tot atîtea invitații.

Mai spuneam că nu s-a făcut nici o publicitate (nici de către critici) unor realizări atunci cînd au existat. Și există. Am dat titluri și cifre. Este adevărat? Dacă nu este așa, de ce nu sînt contrazis? Iar dacă informațiile mele sînt exacte, de ce nu socotește și altcineva că spectatori ai dreptul să cunoască o contribuție meritorie, de ansamblu, a cinematografiei noastre? Pentru că această instituție nu este un parazit, nu solicită nici un leu de la bugetul statului, ci este o organizație culturală care se autofinanțează. Cineaștii și Centrala lor se pot mîndri cu faptul că, din activitatea studiourilor noastre, din vinzarea filmelor românești de lung și scurt metraj, se asigură o sumă în lei-valută, superioară celei necesare achiziționării tuturor filmelor străine pentru difuzarea internă. Este cu atît mai inadmisibilă existența unor procedee ca acelea care au constituit obiectul acestor clarificări.

ADRIAN PETRINGENARU ■

Orizonturi mioritice transilvane

Un ziarist din Arad, Emil Șimăndan, a avut inspirația să discute cu mai mulți poeți țărani (Cornelia Bulzan, Vasile Dăncu, Emilia Iercoșan, Ana Muntean, George Pocșoară, Elena Roșca, Elena Vodă) și pictori naivi (Ion Niță Nicodin, Rodica Nicodin, Petru Mihut, Petru Roman) și să le consemneze gîndurile într-o carte ce se parcurge cu mult interes: **Orizonturi mioritice transilvane.** Că tocmai unui gazetar din această localitate i-a venit o astfel de idee, nu e de mirare, Aradul fiind recunoscut ca un puternic centru de îndrumare a activității scriitorilor țărani, cărora le-a și găzduit două întâlniri cu larg ecou pe tot cuprînsul țării.

Convorbirile din carte încep de obicei cu cîteva întrebări de rutină, legate de biografia artistului respectiv, pentru ca apoi să se atingă probleme ale meșteșugului poetic sau plastic sau să întreprindă incursiuni în conștiința interlocutorilor în legătură cu modul în care aceștia își înțeleg epoca. Răspunsurile sînt întotdeauna pline de bun-simț, fără nici o morgă. Știința reporterului a fost aceea de a-și lăsa partenerii de discuție să se exprime nestînjeniți; se istorisesc întîmplări personale sau ale altora, se spun poezii sau se arată cum au fost ele compuse, se relatează istoria unor tablouri sau e scrutată realitatea contemporană, se mărturisesc fierpîntea dragoste de țară. Treptat-treptat, din spusele acestor semeni ai noștri li se conturează destinele de țărani care, după ceasurile de trudă, își găsesc răgazul să zăbovească asupra paginilor albe și să-și aștearnă pe ele gîndurile.

Dar cartea lui Emil Șimăndan are o construcție mai complexă, aspirînd să trateze subiectul ales — cel al creatorilor populari — sub fațete multiple. De aceea autorul se adresează și unor specialiști (profesorul Teodor Uiuu, inimos îndrumător cultural din Arad, Ioan Meifoiu, șef de sector la Institutul de cercetări etnologice și dialectologice din București, Vasile Savonea, șeful secției de artă plastică de amatori de la Institutul de cercetări etnologice și dialectologice din București, Radu Octavian Maier, autorul cărții **Arhitectura țărănească și elementele ei decorative din vestul țării**). Și în aceste discuții autorul se dovedește la fel de pasionat și bine informat în chestiunile abordate.

Cu **Orizonturi mioritice transilvane**, Emil Șimăndan ne-a oferit o carte-document de o autenticitate fără puțință de tăgadă. Pilda lui ar trebui urmată și de alții, de pe alte meleaguri ale țării, pentru a lăsa urmașilor o mărturie veridică asupra acestor oameni din popor, aduse la lumină de contextul generos al Festivalului național „Cîntarea României”.

A. GEORGE ■

Omul de cultură

(Urmare din pagina 1)

există deosebiri între activitatea unui oțelar și a unui vinzător de aprozar.

Stăruind asupra acestei părți din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, am constatat că ea nu poate fi cercetată în sine, în afara problematicei care a dat și dă conținut și pregnanță întregii cuvîntări, în afara fundalului social și politic al societății românești contemporane. Indemnul rostit de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a lupta „pentru consolidarea victoriilor obținute”, privește și literatura, deși se referă în principal la economie. Este important de reținut și de relevat acest sens major, deoarece indemnurile și obiectiile referitoare direct la cultură și la literatură au fost rostite în raport cu acest fundal viu și dinamic, în raport cu o dezvoltare fără precedent a întregii societăți românești, și a literaturii, deci, literatura română contemporană fiind parte integrantă a revoluției socialiste din țara noastră, cunoscînd, în ciuda contestărilor venite din afară sau mai dinăuntru, succese incontestabile, care au fost și sînt la îndemîna oricui, despre care se poate spune orice, numai că nu ar exista nu se poate spune (deși se mai spune și asta citeodată, nerusîndu-se unora fiind fără margini și fără limită).

Fac aceste delimitări și precizări fiindcă au existat și există și printre noi, printre scriitorii (numea scriitoricească e diversă, dacă nu chiar amestecată, ca orice lume vie și dinamică), oameni care se sperie și se neliniștesc foarte repede. Nu sînt mulți, e adevărat, și nici nu sînt dintre cei mai activi și mai buni (dacă n-ar exista plaga combinațiilor anticulturale și anti-literare ar fi rămas demult „de căruță”, s-ar fi făcut una cu colbul drumului), dar sînt, sperieturile și neliniștile lor atîngînd întotdeauna punctul culminant în perioadele cînd se pun în fața noastră, a tuturor, probleme noi și sarcini noi. Îi și aud pe unii văietîndu-se, tîlmăcînd și rătălmăcînd ceea ce s-a spus foarte exact și foarte limpede în cuvîntare, prorocînd îngustări tematice („s-a terminat cu diversita-

tea de stiluri, s-a isprăvit cu modernitatea, va trebui să scriem cu toții numai despre țărani și despre muncitori” etc., etc.), în vreme ce alții, de pe alte meridiane, mai puțin speriați dar tot atît de neliniștiți, ne vor plînge din nou de milă, spunînd, pentru a nu știu cîta oară, că am ajuns la sapă de lemn, că nu se mai face cultură în România, nu se mai scrie și nu se mai citește nimic, iar scriitorii români contemporani sînt niște bieți oportuniști (nu toți, desigur), nu sînt alături de popor etc., etc.

Între timp, în paralel cu aceste acompanieri inevitabile, care au avut și au un accentuat caracter ideologic, nefiînd, așadar, simple și nevinovate „jocuri de copii”, literatura română contemporană își va vedea de propriul ei drum, răspunzînd în acest mod indemnurilor și sfaturilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, cum a făcut-o dealtfel și în 1965, în 1968, în 1971, cum o va face și de acum încolo. Și asta nu din complezență, nu de formă și nici în treacă, nu pentru că ar fi rodul și slujnica unor împrejurări trecătoare, ci pentru că ea, această literatură nouă și viguroasă, prin care s-a realizat și se realizează sin-teza celor mai glorioase tradiții naționale, a trecut și trece printr-o perioadă de mare avînt creator (care nu e al declarațiilor, e, în primul rînd, al cărților scrise și tipărite), situîndu-se față de partea poporului, fără a-și pierde însă specificitatea, devenînd, din contră, mai conștientă decît altădată de propria sa valoare, de posibilitățile ce i s-au creat, în noile împrejurări sociale și politice ale țării. Vor mai exista, desigur, greutăți și dificultăți, obtuzitatea și intoleranța nu se vor da la o parte, imediat și pentru totdeauna. Chiar acolo, în sală, chiar în timp ce se vorbea de rolul și de sarcinile mari ce revin literaturii și culturii socialiste, alături de mine se discuta altfel despre aceste probleme, săvîrșîndu-se de data aceasta altfel de rătălmăciri, mărunțitoare și vulgarizatoare. Un tovarăș îi spunea vecinului său „de scaun” (și coleg de muncă, probabil) că scriitorii nu-și fac datoria, scriu cărți negativiste, prin care sînt „pescuite numai greșelile din realitate”, ei

scriu numai pentru bani etc., etc. Celălalt îl aproba și îl completa, iar eu îi ascultam și făceam, gîndindu-mă că era o opinie și aceasta, era și este și acesta un mod de a aborda problemele complexe ale creației artistice. Mi-am amintit astfel, dar nu atunci, mai tîrziu (atunci i-am lăsat în plata Domnului pe cei doi „teoreticieni”), de o împrejurare recentă, în care un scriitor contemporan era calificat drept „antisocialist” și „antirevoluționar” de către un „ideolog” năclăit de osînză și imbecit de conservatorism. „Ideologul” se referea la o carte de proză despre care se poate spune orice (că e bună sau foarte bună, că e rău scrisă sau prost construită), numai că e antisocialistă nu se poate spune. Se poate spune, adică, și așa ceva, fără posibilitatea practică de a veni și cu argumente, „discu-tînd” și rezolvînd lucrurile (definitiv) prin calificative, prin etichetări cit mai ferme, prin denigrări cit mai categorice, toate avînd, chipurile, o serioasă „bază politică”, bizuindu-se, de fapt, pe o falsă exigență ideologică. O carte nu devine numaidecît „dușmănoasă” și „periculoasă” pentru că nu i-a plăcut lui X sau Y, mai ales că ea a fost primită cu înțelegere și cu entuziasm de către Z și V. E normal să existe preferințe deosebite, așa cum e normal și inevitabil ca lui X sau Y să nu le fie pe plac o anumită carte și un anumit fel de literatură, în care se văd pe ei înșiși în ipostaze nedorite, de care nu ar vrea să-și amintească nici în vis. Dar pentru asta nu e de vină literatura, o carte anume, așa cum nu e de vină oglinda pentru felul cum arată chipul ce se scaldă în apele ei limpezi dar și nemiloase.

Am amintit de aceste împrejurări nu pentru a respinge eventuale critici și eventuale obiectii, ci pentru a despărți, dimpotrivă, critica de denigrare, exigența partinică de obtuzitatea boantă și oarbă, pledînd astfel, deschis dar fără infatuare, pentru un statut de cînstă și de cînstire al scriitorului, care nu face parte din nici o elită, ceea ce nu înseamnă că trebuie să fie bătut mereu de vînturile sumbre ale intoleranței și ale incompetenței, care au fost și sînt anticulturale și antisocialiste, prin însuși conținutul lor. Despre literatură, aș mai spune eu, nu trebuie să se vorbească, nici măcar în treacă, cum se vorbește de obicei despre spanac și despre țelină: cit costă și cu cit se vinde.

Iubirea de frumos

Bibliotheca orientalis

Avem în bibliotecile noastre zece cărți excepționale, toate socotite evenimente editoriale, la apariția lor, și publicate de Editura științifică și enciclopedică într-o serie **Bibliotheca orientalis**, editată de un mare cărturar și iubitor al cărții cum rar am întâlnit, pe nume Idel Segal.

Omulețului cu ochi albaștri rupți dintr-un arhaic cer orientat, atașat trup și suflet acestei culturi, aș dori să-i aduc un elogiu știindu-l

de aproape un deceniu veșnic cu o servieta enormă plină de corecturi și texte în diferite limbi vechi pe care le cunoaște și le iubește având despre fiecare ceva nou de spus, bucurându-se de o nouă ediție a Vedelor sau Imnelor egiptene apărută de curând în nu știu ce țară, inițiat fiind în lumea textelor asiro-babiloniene ca și eline căci l-a editat și pe Platon, în lumea arabă sau hindusă, în cea ebraică sau aramaică. Unul dintre oamenii de-o modestie proverbială și o bunănotă a inimii ce ni l-a făcut grabnic frate în toată puterea cuvintului. Vreau să-i atrin la fereastra unde-i doarme fetița de doi anișori și jumătate această lacrimă a bucuriei de a-l ști aici la noi cititor de cultură și civilizație în vederea edificării binelui și frumosului, a înfrățirii tuturor oamenilor în duhul dragostei nepieritoare atât de specifică și poporului nostru.

IOAN ALEXANDRU ■

Peste citeva zile

în librării

o nouă carte

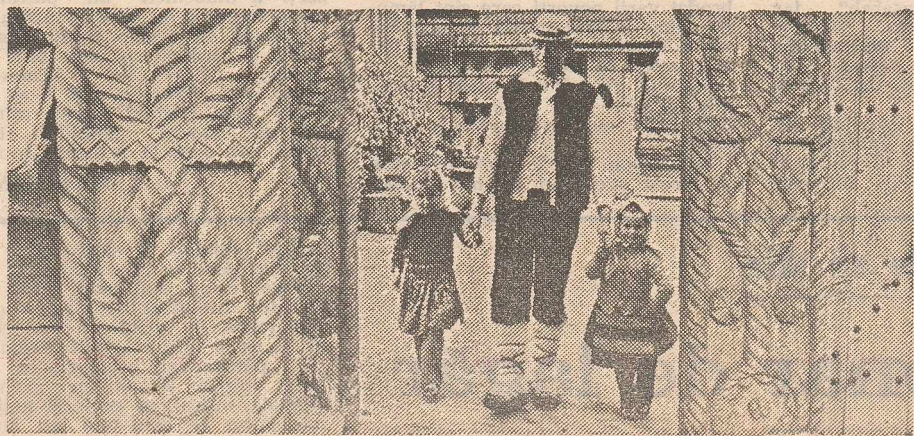
de

OCTAVIAN PALER

Caminante a fost mai întâi, în perioada când revista noastră a publicat fragmente din el, „jurnal mexican”. Acum, în volum, a devenit „jurnal și contrajurnal”. Contrajurnalul, ne avertizează autorul, este pe rând ecou sau replică; el a fost scris mai târziu, după călătoria în Mexic, uneori din nevoia de a aprofunda un gând, alteori din impulsul de a corecta prima impresie.

Nici în partea sa de jurnal Caminante nu este ceea ce se cheamă obișnuit un „jurnal de călătorie” (și nu întâmplător, probabil, Octavian Paler polemizează într-un capitol al noului său volum cu categoria „cărților de călătorie”). Este, ca și Drumurile prin memorie, dar într-o măsură mult mai mare, o confesiune al cărei obiect scrierilor îl divulgă de altfel de la început: „Fără voia mea, jurnalul pe care l-am ținut în Mexic a devenit pe parcurs povestea unei scindări: a sufletului mexican și a sufletului celui care se descoperea uimit în această scindare”. Așadar, o carte în care Octavian Paler continuă dezbaterile interioare din Mitologii subiective, Apărarea lui Galilei și Scrisori imaginare.

Cronica literară

LEONID DIMOV: Texte

Întâlnirea cu versurile lui Leonid Dimov este un eveniment de neuitat, fie că e vorba de volume somptuoase, precum acelea alcătuite împreună cu graficianul Florin Pucă, fie că ele se prezintă sub înfățișarea modestă și discretă a acestei cărți de curând apărută în colecția „Cele mai frumoase poezii” (ed. „Albatros”, cu o inspirată prefață a lui Mircea Iorgulescu). Orice nouă lectură a poeziei sale exercită aceeași vrajă asupra cititorului. Lirica lui este povestea unor lungi excursii într-un tărâm al frumuseții invincibile: „Fii gata. Străzile deșarte / Se împreună-n tainic rut. / Ne vom urca peste o clipă / Într-un vehicul nevăzut” (Voiaj). Poetul folosește mijloace de seducție rafinate pentru a-i subjuga pe cei care îi parcurg „textele”. Aceștia sînt invitați cu un protocol savant să descindă într-un teritoriu fabulos, care reprezintă proprietatea de neconfundat a autorului: „Ca seria în

fund să fie calmă / Sunt scoase ușile din loc în loc. / Adună-ți umerii cei reci sub palmă, / Rămii alături, să privim din toc” (Poemul odăilor). O fantezie debordantă pune la dispoziția vizitatorilor miracole la tot pasul pentru a le face călătoria cât mai plăcută, să nu existe nici un moment de plictiseală. Pe traseu sînt răspindite decoruri strălucitoare care să incinte privirea, oamenii sînt înveșmînțați atrăgător, la popasuri se montează rapid spectacole cu nare pompă sau se pornesc carnavaluri și bilciuri. În poezia lui Leonid Dimov iumea apare ca un bazar multicolor și gălăgios unde domnește o fericire perpetuă. S-ar părea că pe un tărâm a naufragiat corabia unor pirați care au prădat în toate Țările de Jos pămîntului aflate în diverse stadii de civilizație. Cu o incintă de copii poetul deschide sîpetele cu comori și se uimește de ceea ce vede și alcătuește rîngi inventare pe care ni le comunică. Lucruri vechi și altele din epoca modernă coexistă într-un talmeș-balmeș pe care poetul rivnește să-l ordoneze prin enumerare. Fiecare obiect descoperit îi provoacă nu numai exclamații de bucurie dar îl și îndeamnă să-i compună o istorie imaginară. Leonid Dimov transfigurează și cel mai umil lucru și îl înconjoară cu o aură ce-l face distinct de celelalte: „O! dușumeaua-n vișiniu vopsită, / Din coridorul în amurg etern, / C-un fiice firidă mai boltită / Capcane negre scoase din infern...” (Rondelul dușumelei vișinii). O simplă odaie se metamorfozează într-un vast regat care merită să fie străbătut cu atenție fiindcă pretutindeni se zăresc însemnele unei puteri misterioase. Din elementele obișnuite aflate în preajma noastră poetul construiește viziunile impresionante ale unor meleaguri necunoscute pînă acum. Contactul cu ele se face fără nici o teamă. Versurile lui Leonid Dimov celebrează astfel de noi apariții în ordinea firii și nu înregistrează decît rareori neliniștile creatorului lor. Pentru el scrisul pare să fie o pavăză împotriva ororilor care au zburcitat acest veac. În schimbul unor scene infricoșătoare, de coșmar, el ne propune să contemplăm cu delicia feerile cele mai nevinovate. Tocmai din pricina fastului pe care îl descrie cu atîta voluptate în permanență se ajunge la monotonie și saturație. Veșnica stare de beatitudine în fața minunilor existenței devine obositoare. E ca și cum cineva ar fi silit să trăiască numai într-o seră în care e ocrotit de intemperii și unde nu răzbate niciodată tumulul de afară. De o mare originalitate în contextul poeziei noastre contemporane, lirica lui Leonid Dimov se caracterizează, printre altele, și prin refuzul său de a consemna contradicțiile timpului în care trăim. Ea întocmește doar jurnalul unor peripeții lipsite de pericol dintr-un spațiu al iluziei unde atrocitățile sînt excluse și unde e decretat extazul obligatoriu.

„Visurile” poetului au coerență și se feresc să devină o colecție de bizarietăți neliniștitoare. Ca și în pinzele lui Chagall unde personajele pot să zboare, ornicele să aibă aripi, fără a stîrni nici o panică, la fel se petrece și în poemele lui Leonid Dimov. Autorul se supraveghează cu strictețe pentru a rămîne logic atunci cînd își elaborează poemele și niciodată n-o să-l surprindem lăsînd cuvintelor o deplină libertate astfel încît să se organizeze la voia întâmplării. Rigoarea cu care ne sînt aduse la cunoștință ținuturile inchipuite de poet reprezintă o garanție a încrederii ce trebuie să le-o acorde oricine le solicită protecția.

Farmecul deosebit al poeziei lui Leonid Dimov provine și din tonul jovial cu care autorul își narează de cele mai multe ori plămîmirile. Un interlocutor simpatic ni se adresează familiar, cu nonșalanță și ne arată că pe ceva firesc un univers plin de surprize. Umorul delicat subliniază o oarecare detașare de propriile lui creații socotite totuși dependente de realitatea pe care din dorința de a o îmblîzi și conține să capete alte aspecte și o supune unor legi ale neverosimilului și imprevizibilului. Rămîne de văzut cît de invulnerabil e refugiu pe care îl asigură aceste „visuri în vuetul vremii”. Valoarea lor este însă, fără îndoială, nu numai estetica. Strălucirea lirică a lui Leonid Dimov reprezintă o compensație de preț acorată tuturor celor care rivnesc să uite de dezastrele ce amenință necontenit ființa umană.

GEORGE ARION ■

Insemnări de lectură

O excelentă monografie

La Editura „Eminescu” a apărut cea de a treia carte postumă (după Studii și articole despre Eminescu, 1968 și Structură și continuitate, 1970) semnată de regretatul profesor și istoric literar G. C. Nicolescu (1911-1967) și intitulată **Duiliu Zamfirescu**. În felul acesta, fapt destul de rar, scrierile postume ale unui exeget literar devin mai numeroase și am spune mai consistente decît cele antume: **Ideologia literară a poporanismului**, **Vlața lui Alexandri** (1962) și **Curentul literar de la Contemporanul** (1966); căci N. Bălcescu (1945) și M. Kogălniceanu (1946) sînt simple broșuri de popularizare a celor doi patruzeciopiști. Actuala carte a lui G. C. Nicolescu este, fără îndoială, cea mai reprezentativă pentru nivelul cercetărilor sale prin capacitatea, mai rar întâlnită în alte volume, de formulare a unor aprecieri estetice temeinice, nu numai prin argumentele istorico-literare furni-

zate ci și prin gustul, echilibrul și, nu o dată, subtilitatea lor, dezvăluindu-ne, în cel pe care-l știam preocupat pînă la mînie de faptele istorico-literare, un fin degustător de literatură, vibrînd la întîlnirea cu valorile artistice veritabile și neaderînd la textul neizbutit sau neinspirat. Cartea despre Duiliu Zamfirescu, autor pe care și-l alesese inițial ca subiect de doctorat (schimbat cu studiul despre poporanism) ni se relevă astăzi, la circa patru decenii de la inițierea ei, o monografie completă, doctă, sistematică și scrisă cu o remarcabilă acuratețe, deși autorul ei, prin decelul pretimpuriu și întempestiv nu reușise să-și încheie textul precum ar fi dorit.

Ca și celelalte cărți ale eruditului cercetător, monografia despre autorul **Vieții la țară** este sistematică, elaborată cu metoda cercetărilor universitare, împărțită în capitole fundamentale, în funcție de domeniul tratat: **Formațiunea spirituală, Poezia, Proza, Teatrul, Ideologia literară, Configurația generală, Cronologia vieții, Bibliografie, Note și comentarii**. E de prisos a spune că în cadrul fiecărui capitol se folosește, îndeosebi, criteriul cronologic, urmărindu-se evoluția, eventual învoluția scriitorului studiat. Vom men-

ționa, ca o abatere de la construcția „clasică” a monografiilor, faptul că **Ideologia literară** se constituie într-un „capitol final”, și nu unul de început, ceea ce credem că este potrivit pentru că, în fond, convingerile despre literatură nu apar la un moment dat, urmînd a fi ilustrate în operă, dimpotrivă, se manifestă pe întregul parcurs creator, în funcție de lecturi, de raporturile cu literatura vremii, și mai ales în funcție de propria experiență literară care putea să-i infirmе anumite credințe sau opinii. Calea aleasă de G. C. Nicolescu în studierea celui care a scris **Metafizica cuvintelor și estetica literară** ne apare perfect adecvată tocmai ținînd seama de evoluția sa, uneori contradictorie și capricioasă, imprevizibilă la început de carieră.

Ceea ce mi se pare demn de relevat și pilduitor în această carte despre un scriitor clasic este, aș spune, circumspecția judecăților de valoare, dar nu în sensul absenței fermității critice, ci în sensul grijii permanente de a nu emite aprecieri nefondate, de a nu mări și în același timp a nu diminua operele luate în dezbateri. Calea folosită este, deopotrivă, inductivă sau deductivă, dar exegetul convoacă toate argumentele ce-i stau la îndemînă spre

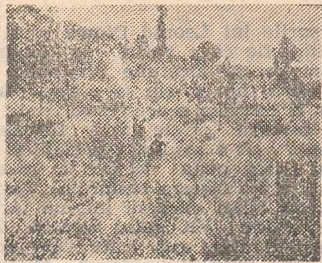
a nu comite injustiții. Se discută fondul și limbajul textelor, semnificația ideologică și artistică a mesajului, reușita conflictului, verosimilitatea fabulației, adevărul psihologic, varietatea tipologică, logica comportării, durabilitatea arhitectonică, originalitatea tonului și formei, capacitatea inventivității artistice; se fac apoi tot timpul raportări oportune, convingătoare, la opere, din aceeași familie spirituală, ale literaturii române sau europene, avîndu-se în vedere mai ales autorii a căror prezență, în conștiința celui studiat, se poate proba cu claritate. Om al documentului, G. C. Nicolescu s-a ferit totdeauna să emită aprecieri spectaculoase dar neîntemeiate, atât de frecvente la diletanții disciplinei. Înrudirea sa cu Demostene Russo, semnalată de Ioan Adam (care alcătuește, ca introducere, un cald și exact „portret în mișcare”) se verifică. Tipărînd nu numai cea mai elocventă carte a carierei lui G. C. Nicolescu dar, avem convingerea, cea mai bună carte despre Duiliu Zamfirescu, Editura „Eminescu” își dovedește, încă o dată, temeinicia opțiunilor sale.

POMILIU MARCEA ■

Un muzeu in labirint

Impresionismul sau tentația clipei (I)
Natură și peisaj

Renoir: Drum urcând în ierburi

Natura înseamnă iarbă, copaci, păsări, ape imobile sau curgătoare, aco-perite de nuferi sau de jocurile luminii, dar uneori se poate dispensa de toate acestea. Deșertul nu e tot natură? Și în ce mai poate decădea deșertul decât într-un alt deșert? Dacă iarba putrezește, dacă arborii se golesc de frunze, dacă riurile seacă, deșertul rămâne el însuși, într-o încremenire care nu

poate fi ruptă decât prin fertilitate. Natura își poate schimba înfățișările, ca Proteu, dar nu dispăre cu totul decât atunci când o barieră artificială se ridică între noi și natură.

Spun „între noi și natură”, nu „între noi și peisaj” deoarece „între noi și natură” poate însemna, într-un sens mai larg, și „între noi și noi”. În definitiv, natura nu înseamnă numai copaci, iarbă și riuri și nu înseamnă nici numai deșert. A judeca după criteriul „citiți arbori atita natură” constituie un abuz și în același timp o renunțare. Vântul, care e natură când adie deasupra unei pajiști, nu mai e natură când atinge zidul clădirii în care locuiește? Soarele care strălucește pe suprafața unui riu nu mai e natură când incendiază picăturile de ploaie rămase pe tabla casei? Aparent, lucrurile se impun de la sine. Tot ce e construit de om nu e natură. Dar o livadă nu e și ea „construită”? Dar o oază? Dar o albie de riu corectată? Cumva, orice semn al trecerii noastre face natura impură? Adevărata natură nu este decât aceea din care a fost expulzată pină și amintirea omului? Un picior omnesc, chiar descult, necinstește natura și o transformă în natură relativă? Dar cită natură „absolută” există?

Cred că trebuie să distingem natura de peisaj. Natura nu începe dincolo de noi, ci înăuntrul nostru. Și ne îndepărtăm de natură nu îndepărtându-ne de păduri, ci de adevărul nostru cel mai adânc. Exilul de natură și un exil în artificial. Aceasta are, cred, o importanță hotărâtoare pentru o talmăci bine atit mitul „reîntoarcerii la natură” cit și locul impresionismului în pictură. Înțeleg chemarea lui Rousseau în sensul că am uitat ce era natură în noi, nu în sensul că trebuie să ne întoarcem undeva într-o pădure, să îmbrăcăm o blană de lup și să trăim, din cules și vînat, într-o colibă. Din perspectiva cuiva care apreciază natura după „imacularea” ei, o colibă este tot atit de artificială ca și un zgirle-nori; o imixtiune în spontaneitatea naturii, diferența fiind o chestiune numai de proporții. Pentru cineva care vrea să aplice consecvent judecata natura = pădure, omul trebuie să-și dărime și coliba și să doarmă pe iarbă, în nisip sau sub o stîncă. El trebuie să-și dea jos și blana de lup și să stea gol. Trebuie să arunce sulita sau arcul și să stringă de git animalul pe care vrea să-l răpună.

Întoarcerea la natură nu înseamnă, bineînțeles, întoarcerea la sălbăticie. Problema e ca omul să găsească natura din el, să dărime nu coliba sau zgirle-norii, ci ceea ce e artificial, ceea ce l-a îndepărtat de „natural” în sensul că i-a schimonosît și i-a uscat sufletul. Paradisul pierdut nu e o grădină cu iarbă moale și caldă, ci o stare de inocență. Omul a visat din cînd în cînd un paradis dinainte de greșeli, dinainte de vină, nostalgia lui fiind, de fapt, o remușcare confuză, iar întoarcerea la natură o dorință de reîntoarcere în firesc, în sinceritate nemistificată. Punînd în opoziție, în conflict, natura și societatea, am renunțat singuri la o soluție. La răscrucea acestei opoziții, un drum pleacă spre barbaria solitară și altul spre un exil supra-populat. Ce să alegi? Nu ne-ar rămîne decit o nostalgie incurabilă sau să ne convingem că o plimbare într-un parc, un picnic, o excursie era tot ceea ce lipsea. Căci la fel de naivă ca povestea bunului sălbatec mi se pare furia exodurilor duminicale cînd confundă igiena salutară a plămînilor cu „întoarcerea la natură” și transformă weekendul în filosofie. Pădurea nu e în acest caz decit un alt decor pentru rutina de toate zilele. Trîntiți în iarbă sau plimbîndu-ne, tăcem și avem senzația că refacem contactul cu natura. În realitate, oamenii tac uneori la fel cum vorbesc. Lipsește zgomotul, dar liniștea spune același lucru.

Cînd impresionistii și-au scos șevaletele în aer liber ei au scos pictura la iarbă verde. Au ieșit ca orășenii în parcuri sau în locurile de vilegiatură încredințați, la început cel puțin, că e destul să schimbe oglinda cu luciul apei pentru a vedea altceva. Acest exod din ateliere aduce, indiscutabil, un val sănătos de aer proaspăt (deși se exagerează poate, limitativ, rolul naturii în estetica impresionistă; și tocmai unul dintre pictorii implicați în scandalul impresionist, Degas, nu un adversar, dorea să se creeze un corp de jandarmi care să-l alunge pe peisagiști înapoi în ateliere). Nu impresionistii au descoperit lumina, dar „banda lui Monet” vrea s-o jefuiască de toate secretele.

Aici însă e și un început de iluzie. Fascinat de focul de artificii al clipei, pictorul impresionist nu mai pare dispus să-și pună probleme complicate. Il încintă sărbătoarea, dansul colorilor; în consecință, nu crede că există mister mai mare decit acela dezlăsat spontan și nu există adevăr mai durabil decit acela care fuge printre aparențe. Vitalitatea oarbă a unei păduri ne poate face uneori să gîndim că firul de iarbă cel mai umil și gingania cea mai neînsemnată trăiesc ca niște zei (în măsura în care a trăi ca un zeu înseamnă o trăi fără îndoeli, există un singur ne-zeu, omul) și că deci natura mișună de zei pe care îi strivim din neatenție sub tălpi. Ceva asemănător se întîmplă în peisajele pictorului impresionist, cu toate că singurul zeu care domnește constant în ele este unul care moare de cum s-a născut. Clipa.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Alexandru-Sadi Ionescu

Publicului larg, ca și imensei majorități a tinerilor intelectuali de azi, numele lui Alexandru-Sadi Ionescu nu le va spune nimic, cum n-a spus nici generației mele, exceptînd, atunci ca și acum, numai pe aceia preocupați de trecut, de cele ce au fost, siliiți din necesități profesionale sau din curiozități personale, să pună întrebări dusului timp, ca să adinească probleme sau să-și limpezească dubii, să-și cristalizeze adevăruri, să urmărească evoluția ideilor, eventual și dezvoltarea noastră socială, — în genere, istoriografi care și-au propus ori își propun să lumineze în nu importă ce zone și în ce sectoare, cite o lucrare, unde s-au stîns de mult toate feștilele.

Dintre cei de altădată, sîntem din ce în ce mai puțini care să-l știm; din cei noi, doar împătîmiții de miresmele istoriei; și vreau, dedicîndu-i rîndurile de față, să-l readuc în amintire cu strădanile și munca sa fără preget, cu înfăptuirile și meritele ce i se cuvin recunoscute și subliniate. Și arăt, de la început, că n-a fost altceva decit un sirguincios și exemplar bibliotecar și un înzestrat și riguros bibliograf, al cărui foc sacru pentru carte și document îl va întui în el Ion Bianu, stringătorul și păstrătorul, cu evlavie și fanaticism, al tezaurului de la Academia.

Știa, incontestabil, Ion Bianu, să-și aleagă oamenii care-i trebuia și n-a greșit cu nici unul, de la Alexandru Pop la Axente Petruțiu, de la Nerva Hodoș la Cezar Colescu-Vartic, de la Septimiu Sever Secula la Ștefan Orașanu, de la Al.-Sadi Ionescu și Octavian Lugoșianu la Alexandru Dordea și Ilarie Chendi, de la N. Zaharia și Ștefan Pop, la Iuliu Tuducescu, Al. T. Dumitrescu și Victor Lazăr, ca să nu-i menționez decit pe aceia foarte vechi care l-au secondat în directivele și eforturile, ca și în veghea și tendințele lui de modernizare, trînsînd făgașul unei nobile tradiții ce se păstrează la prestigioasa instituție de cultură.

Al.-Sadi Ionescu s-a născut în 1873 în Franța, unde tatăl său, medic veterinar, tînăr căsătorit, venit la studii de specializare, se afla împreună cu soția. A absolvit clasele secundare la Liceul din București „Matei Basarab”, iar Facultatea de litere și filozofie cu teza de licență: **Bibliografia critică a călătoriilor făcute în Principatele Române de la 1700 la 1859.**

A lucrat o vreme, începînd din 1899, la Ministerul de Externe, de unde demisionează ca să plece în Franța și Belgia să-și îmbogă-

țească știința biblioteconomiei cu toate ramurile ei, trece apoi în Anglia, în Italia și în Germania, cercetînd importanțele bibliotecii și rînduiala lor și din nou poposește în Belgia la Bruxelles, de unde va aduce — el cel dintîi — în țară, sistemul „clasificării zecimale” inventat de americanul Melvil Dewey care ființează astăzi în întreaga lume.

Fiirește că orice drum nou se străbate cu dificultăți. După trei ani de învățatură, de experiențe și de cumulări în cunoaștere, revine la București și în 1902 e angajat bibliotecar la Academia, unde primește sarcina să organizeze secția periodicelor, care va intra în vigoare, după o muncă titanică, abia în 1908, cum șapte ani mai tîrziu, adică în 1915, va extinde aceeași metodă a „clasificării zecimale” și în catalogarea fondului de carte. Lui trebuie să-i fim îndatorati, atunci cînd vînd să consultăm o lucrare, că o avem din depozit în sălile de lectură ale Academiei, fără să zăbovim în prelungi așteptări. Dar dincolo de stăpînirea problemelor de biblioteconomie, el a fost și un pasionat bibliograf. Prea multe lucrări tipărite nu ne-a dat, dar una ne-a rămas, în colaborare cu Nerva Hodoș, și ea este esențială: **Publicațiunile periodice românești** (ziare, gazete, reviste) tomul I, din catalogul alfabetic de la 1820 pînă în 1906, care numără peste opt sute de pagini, ieșit de sub teacurile tiparului în 1913, cu o remarcabilă introducere semnată de Ion Bianu, iar al doilea tom, continuînd pe primul apare după 56 de ani, în 1969, îngrijit de Gheorghe Baiculescu, Georgeta Răduică și Neonila Onofrei.

Mai cunosc din ce a publicat, notele biografice și bibliografice din volumul omagial închinat lui Ion Bianu în 1916, cu titlul „Tovarăși de muncă dispăruți”, în care sînt prezentați — un model al genului — opt bibliotecari ai Academiei, decedați și, de asemenea, cele 160 de pagini tipărite, din ceea ce ar fi trebuit să fie opera lui capitală: **Bibliografia călătoriilor străine în ținuturile românești**, și pe care le-am cercetat la secția „Cartea rară” a Academiei. Uneori, lucrarea o întîlnim citată. Știam că, de fapt, ea nu există. Există însă ca să zic așa, parțial și în jurul ei s-au brodat varii povești care sînt lămurite abia în anii noștri de profesorul și bibliograful Ioan Lupu, adică mai precis în 1967, în „Cartea centenarului” scoasă sub egida Academiei R.S.R. cu ocazia împlinirii unui secol de la întemeierea instituției.

Ioan Lupu, care l-a fost învățăcel și care-l evocă în tandre gînduri,

spune în legătură cu această operă următoarele: „Extinzînd cuprinsul inițial al lucrării pentru perioada 1246—1858, el o prezintă în anul 1915 sau 1916 spre tipărire, dar o întîmplare nefericită face ca tipografia unde se imprima să fie mistuită de incendiu, așa încît din bibliografia tipărită nu au rămas decit primele 160 de pagini în 2—3 exemplare, dintre care unul se păstrează la secția „Cartea rară” de la Biblioteca Academiei. O soartă tragică urmărește această valoroasă lucrare și mai tîrziu. Manuscrisul ei, pe care autorul îl perfecționase neconținut și-l imprumutase — cu bunăvoință și generozitate ce-l caracterizau — tuturor aceluia care i-l cereau, s-a aflat la moartea lui în niște mîini, fără îndoială împii și nerecunoscătoare, căci de atunci a dispărut și cu toate cercetările întreprinse nu a mai putut fi găsit”.

Așadar, un dublu negru destin inversunat împotriva unei cărți. În ce privește manuscrisele lăsate și bogatul lui fișier care rotunjesc imaginea lui Al.-Sadi Ionescu și îi definesc preocupările de fiece zi, eminentul profesor și istoriograf Dan Simonescu le semnaleză într-o admirabilă prezentare pe care o face în 1941 în „Hrisovul”, buletinul anual al Școlii de Arhivistică îngrijit de Aurelian Sacerdoțeanu.

Al.-Sadi Ionescu moare la 20 septembrie 1926 în vîrstă de 53 de ani. N-am mai avut cînd să-l cunosc. Îl știu însă foarte bine din relațiile istoricului literar și bibliografului Gheorghe Adamescu care îi era prieten statornic și cu care am avut pe o întîndere de ani apropiate legături.

Era un rob al muncii și al datoriei. Așa îl conserv în memorie de la Gheorghe Adamescu. Nu venea nimeni înaintea lui la Academia și nimeni nu pleca după el. Era inteligent, cultivat, vorbind curent franceza, engleza și germana, spiritual, generos, sprijinînd elementele tinere care îmbrățișau cariera de bibliotecar și care-l numeau „Babacu”, fericit să-i inițieze în meserie, care nu te cheamă dacă n-ai harul și dragostea ei și obișnuia să spună că aici nu e loc nici pentru chiulangii, nici pentru incompetență — această formă evoluată a parazitismului. Știința lui n-o păstra pentru el, ci o dăruia tuturor și, astfel, a fost pe rînd solicitat să organizeze biblioteca Institutului Economic Român, a Ministerului de Agricultură și Domenii, a Ateneului Român și a Ministerului de Externe. Și coincidența a făcut să-și încheie societățile pămîntesti în biroul lui de la Academia, acolo unde între fișe și cărți a mucenicit un pătrar de veac, fulgerat de pînda atacului cînevrism, în vreme ce discuta cu bunul și credinciosul său amic, profesorul Gheorghe Adamescu, proiecte și năzuințe, care n-au mai știut găsi drumul unui atit de omnesc, mereu nădăjduit și de atitea ori ostil și refuzat „miine”.

L. KALUSTIAN

Tinerii trebuie să știe

Dicționar de lagăr

Aufstand (II)

La începutul lui octombrie 1944, cînd se împlinea a patra lună a existenței sale, cel de-al 12-lea detașament special alcătuit din 860 de Häftling-i era pregătit să nu se lase exterminat. Era gata să se împotrivască, să se revolte. Semnalul trebuia să-l dea grupul care lucra la crematoriul nr. 1, pentru ca asaltul să înceapă concomitent la toate cele patru crematorii și, înfruntîndu-l pe SS-îști, Sonder-îștii să încerce imposibilul: să-și taie drum prin gardurile de sîrmă ghimpată printre SS-îști și haitele de ciini-lupi, în direcția Vistulei.

Declanșarea revoltei se stabilize pentru noaptea de 6 spre 7 octombrie. Dar SS-îștii fie că au aflat ceva, fie că au simțit doar o anumită încordare, în ziua de 8, la prînz au trecut la lichidarea Sonderkommando-ului, dar nu deodată, cum obișnuiau, ci pe grupuri. Au început cu cei de la crematoriul nr. 3.

70 de SS-îști au sărit brusc din camioane în incinta crematoriului și au ordonat alinierea pentru apel. Sonder-îștii au rămas nemîșcați, fiecare pe locul în care se afla. Era pentru prima oară de la înființarea lagărului Birkenau, că ordinul unui SS-ist nu se executa. Șeful detașamentului de SS-îști, asasin

cu vechi state, cunosător al psihologiei Häftling-ilor, nu și-a pierdut cumpătul. A decis brusc să-și strige pentru incolonare individual, după numerele tatuate pe braț. A început cu deportații din Ungaria. Aceștia sosiseră în lagăr abia de citeva luni, erau mai puțin căliți, speriați de tot ce se întîmpla în jur. Au ieșit și s-au aliniat, unul cite unul, toți o sută. Incadrați de SS-îști au fost imediat duși și închiși într-o baracă din lagărul D. Au urmat la rînd deținuții de naționalitate greacă. Mai greu, mai dezordonat decit primii, dar au intrat totuși în front.

S-a strigat, apoi, primul polonez. Nici o mișcare, doar un vuit de murmur și exclamații. Șeful zbîrlor n-a avut timp să-și exprime indignarea căci a fost doborît împreună cu alți șase, de o sticlă incendiară care a explodat la picioarele lui. SS-îștii au deschis focul; Häftling-ii s-au retras în crematoriu și lupta a început. SS-îștii au lichidat din citeva rafale pe deținuții greci aflați în front și au încercat să pătrundă în clădirea crematoriului. Häftling-ii ripostau energic cînd o puternică explozie a aruncat în aer clădirea.

Surprînși de răpăitul rafalelor, de explozie, cei de la crematoriul nr. 1 s-au oprit din activitate. SS-istul care supraveghea lucrul la cuptoare izbi cu cravașa un Häftling, urlînd să nu se încetinească ritmul. A fost înjunghiat pe loc și aruncat într-unul din cuptoare. SS-istul din

capătul celălalt al sălii, venit în pas alergător la fața locului, a fost aruncat peste camaradul său în flăcările aceluiași cuptor. În clipa următoare, în incinta crematoriului nr. 1, ca și în a celorlalte crematorii, pătrundeau batalioanele SS. Trei mii de SS-îști cu grenade, pistoale, mitraliere grele și nelipsitele haite de ciini-lupi au încunjurat cele patru crematorii.

Pierzînd principalul element de șoc pe care conțau — surpriza —, Sonder-îștii nu mai aveau în ce să sperie. Totuși, ei s-au bătut cu disperare și eroism, cu un rar curaj ce nu era alimentat de șansa izbînzii, ci de răscolitoarea dorință de a fi primii care mor în incinta crematoriilor apărîndu-și demnitatea.

Dintre Sonder-îști numai 12 au reușit să răzbată dincolo de Birkenau. Au fost prinși repede și executați. Cei care n-au căzut în lupta directă, au fost scoși din lagăr și lichidați cu aruncătoare de flăcări. Din cei 860 de Häftling-i au scăpat de exterminare doar șapte care erau indispensabili activității căpitanului SS dr. Mengele printre care și medicul său legist la crematoriile din Birkenau, dr. Nyiszli Miklós din Oradea, pe ale cărui memorii ne-am bazat în relatarea desfășurării revoltei. Au fost uciși 70 de SS-îști.

După reconstituirea altora, un număr restrîns de Häftling-i (douăzeci și șapte) ar fi reușit să se îndepărteze de lagăr, să supraviețuiască. Cert este un singur lucru: cel de-al treisprezecelea și ultimul Sonderkommando și-a început activitatea arzînd în cuptoare cadavrele celor care, la lumina flăcărilor crematoriilor, au înscris una din cele mai dramatice și eroice pagini din istoria apărării demnității umane.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

Dialog posibil despre

„Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte“ (IV)

Dacă Faust își vinde sufletul diavolului ca să poată striga clipei să se oprească și astfel să guste nemurirea, eroul nostru nu-și vinde niciodată sufletul vreunui duh necurat care să-l ajute să cucerească eternitatea (el doar cu ajutorul calului său împlineste totul ! Cal pe care, mirtoagă fiind, l-a ales dintre muritoarele dobitoace, oferindu-i drept răsplătă — că imprevizibil, prin lupte, au ajuns în tărîmul nemuririi — chiar nemurirea ! Fiindcă pătredul va rămîne veșnic în țara nemuririi și se va bucura de tinerete fără bătrînețe și de viață fără de moarte. Calul se va bucura deci de eternitatea la care Făt-Frumos renunță, pentru a cunoaște moartea), nu-și vinde sufletul, deci, ca s-o cunoască, însă cunoscînd-o, pleacă mai departe, liber, păstrîndu-și libertatea de a muri...

Toate rugăciunile celor trei femei, precum și ale calului, n-au fost în stare să-i potolească dorul părinților, care-l usca pe de-a-ntrégul. În cele mai de pe urmă, calul îi zise :

— Dacă nu vrei să mă ascuți, stăpîne ! I doar el îl ascultase mereu !), orice și se întimplă, să știi că numai tu ești de vină (s.n.).

Da, desigur, el își asumă și această vină, de a face ce-i cere inima sa, să zicem destinul său, libertatea sa... Libertate pe care n-o poate ocoti, înșela ; este, am putea spune, tiranică, implacabilă, și-l mină spre cunoașterea pînă la capăt a destinului său...

— Am să-ți spui o vorbă, îi mai zice calul, și dacă vei primi tocmeala mea, te duc înapoi.

— Primesc, zise el, eu toată mulțumirea, spune-o ! (s.n.).

— Cum vom ajunge la palatul tatălui tău, să te las jos și eu să mă întorc, vei voi să rămîi măcar un ceas (s.n.).

— Așa să fie (s.n.), zise el.

Se pregătiră de plecare, se îmbrățișară cu femeile, și după ce-și luară ziua bună unul de la altul, Făt-Frumos porni, lăsîndu-le suspiniad și cu lăcrămile în ochi. Și pe cei din împărăția tatălui său îi lăsase cu lacrimile în ochi. Numai de voința lui depinsese atunci să plece în necunoscut, să caute viața fără de moarte, numai de el depinde acum să părăsească tărîmul cucerit și să se îndrepte spre originile sale și spre sfîrșitul său.

Mai trebuie încă notat că ajungînd în locurile unde era moșia Scorpiei, nu găsi decît orașe, pădurile se schimbaseră în cîmpii și oamenii înțilniți nu știau despre scriptoroiacă decît că bunii lor au ziseră de la străbunii lor despre ea. Iată o dovadă că și părinții lui putuseră muri, și palaturile lor putuseră să se năruie — și totuși el nu renunță la drum !

— Cum se poate una ca asta ? zicea el, n-ai alaltăieri am trecut pe aici, și spunea tot ce știa.

Locuitorii rideau de dînsul, ca de unul ce aiurează sau visează deștept, iară el, supărat, plecă înainte, fără a băga de seamă că părul și barba îi albise.

Supărat că ei spuneau că străbunii lor le povestiseră despre Scorpie și acele timpuri și lupte ca de niște fleacuri ? Că tot ce văzuse el fuseseră asemenea fleacuri (s.n.) ? Ori mai degrabă supărat — avînd certitudinea acum că zinele nu-l mințiseră. Și mai ales avînd certitudinea că într-adevăr fuseseră în țara unde exista tinerete fără bătrînețe și viață fără de moarte ? Supărat că timpul nu era peste tot egal, că aici curgea altfel, muritor și el ca și Scorpia și pădurile ce trăiseră în el, și în țara eternă nemuritor, ca și zinele și pădurile și florile și lighioanele ce trăiau acolo. Supărat atît de tare pentru această inegalitate, de nu-și vedea barba albă, ne întrebăm ; ori și-o vedea și se făcea că n-o vede, acum fiindu-i indiferent de îmbătrînește sau ba, acum avînd certitudinea, cu tristețe, dar certitudinea, de-abia acum, în ființa sa, că într-adevăr descoperise tărîmul unde viața era fără moarte și tineretea fără bătrînețe !... Își împlinise chemarea, e sigur el de-abia acum, cînd vede că pe pămînturile Scorpiei și mai la vale, ale Gheonoaiei, toate sînt muritoare. Descoperirea acestei lumi muritoare îi dă siguranța că el descoperise nemurirea. Descoperînd că trecuseră ani nenumărați, și nu citeva zile de cînd trecuse el prin moșia Gheonoaiei și a Scorpiei... Deci nu fuseseră nici o vrajă a zinelor, nici o minciună la mijloc, într-adevăr cunoscuse viața fără de moarte ! Și totuși certitudinea ultimă și fundamentală va fi propria sa moarte ! Acum vede, cu supărare, cum îl crește barba albă : pleacă de la briu, simțînd că îi cam tremurau picioarele. Simte deci apropiindu-se de el clipa adevărului de pe urmă, dar ajungînd la palaturile în care se născuse (cum se dete jos de pe cal și acesta îi zise :

— Rămîi sănătos, stăpîne, eu mă întorc de unde am plecat. Dacă poțtești să mergi și dumneata, încalecă îndată și aidem !), nu ascultă de rugămîntea calului, rămîne.

Privește palaturile dărîmate și cu burueni crescute pe dinsele ; ofta și, cu lacrimi în ochi, căta să-și aducă aminte de cît erau odată de luminate aste palaturi și cum și-a petrecut copilăria în ele — ce dovadă mai elocventă despre curge-re timpului și despre condiția trecătoare a împărățiilor și oamenilor și despre acel tărîm etern care nu era destinat să fie al oamenilor ! Nimic nu mai rămîne din ce a fost odată, constată el trecînd din cămară în cămară, trecînd prin grajdul în care găsise calul, pogorînd în pivniță, nimic nu rezistă timpului, constată el căutînd într-o parte și în alta, cu barba albă pînă la genunchi, ridicîndu-și pleoa-

pele ochilor cu miinile, și abia umblînd (s.n.). Găsi doar un tron odorogit : îl deschise, dară în el nimic nu găsi ; ridică capacul chichiței și un glas hodorogit îi zise :

— Bine ai venit, că de mai întirziai, și eu mă prăpădeam.

O palmă îi trase Moartea lui (s.n.), care se uscase de se făcuse cîrlig, și căzu mort, și îndată se făcu țărînă.

Și astfel destinul său de om se incheie, desăvîrșindu-se, în țărînă.

Trebuie să mai notăm că raiul nu-i același lucru cu țara zinelor, deși viața fără de moarte și tineretea fără bătrînețe par să fie specifice ambelor acestor geografii. În „Crăiasa Zinelor“, țara Împăratului Verde, care se mărginea cu împărăția zinelor, e despărțită de aceasta de o graniță, de o apă mare ca Dunărea ori poate și mai mare. La curțile zinelor, acestea se jucau într-o grădină frumoasă de nici raiul doară nu poate fi mai frumos decît grădina aceea (s.n.). Aici timpul are un curs ciudat : anul era din trei zile. Dealtfel, timpul uneori ține de priceperea și puterea celor ce trăiesc în el : omul în general nu-l stăpînește (și nici Făt-Frumos), dar uneori, ca în „Crîncu, vinătorul codrului“, feciorul acesta vinător poate să-l oprească, legîndu-l pe Decuseară cu miinile la spate și apoi cu spatele de un lemn, legîndu-l apoi și pe Miez-de-noapte etc. Uneori timpul e un mecanism ce poate fi reglat și potrivit după plăcerea celui ce are putere asupra sa, ca asupra unui ceasornic de mină. Baba Catinca din „Cătana împăratului“, vrăjitoarea bună Catinca descoperă într-un strat cu flori un copil părăsit pe care-l crește și-l unge c-o alifie fermecată, pe la doisprezece ani, alifie ce-l va scuti să fie rînit vreodată de suliță, săgeată ori de sabie... Florea ajunge cătană la împărat la douăzeci de ani, și la treizeci și cinci vine acasă... Și găsește o codană cu lipici în casă : baba își făcuse și ei un puui de bine, se întinerise. Cunoșteau, după cum se vede, vrăjitoarele cele bune din străvechime un leac și pentru bătrînețe, și-l foloseau și ele, da numai o dată (s.n.). Și în țara nemuririi și în rai, timpul deci are ca să zicem așa un orar special. Unul doarme două-trei ceasuri, și cînd colo el a dormit o sută de ani ! Singurul care are posibilitatea să vadă ce se petrece în lumea oamenilor și în lumea cealaltă, care poate fi a zinelor, raiul, iadul, e Ochilă. În „Drăgan Cenușă“, Ochilă, cu doi ochi doarme și cu unul se uită. Și el vede și pe lumea asta și pe cealaltă lume. Dar Făt-Frumos nu are trei ochi să vadă ce să alegă în aceeași clipă dintre cele lumi diferite care e cea mai potrivită clipei, el e om cu judecată omenească și trebuie să se supuie condiției sale. El a descoperit „Tineretea...“, n-a fost în rai,

nu s-a întors deci în pămîntul pierdut din care căzuseră oamenii. În raiul biblic nici nu știu dacă sînt cai, în orice caz în raiul din „Lupul cu cap de fier“, caiul stă la marginea pămîntului sfînt, că doară priu rai nimeni nu umblă cu cai (s.n.). Făt-Frumos intră călare în patria zinelor nemuritoare și acolo calul va rămîne mai apoi pentru vecie.

Recapitulînd unele dintre ideile pe care le-am propus în descifrarea biografiei eroului nostru, să notăm că el nu pare și nu este un înțelept și un gospodar pus pe chiverniseală atunci cînd se naște și cînd pleacă să-și atingă fagăduiala fagăduită cînd era încă în carnea împărătesei. Nici Drăgan Cenușă, care va dori și el spre sfîrșitul vieții sale, după nemăsurate aventuri, să ajungă acolo unde este viața fără de sfîrșire nu e un filosof, din contră, el, copil fiind, pare un căzut din car. un bilbit sau un Păcală fecior, imposibil de spus cit e de prostovan și cit nu. Făt-Frumos pleacă la cincisprezece ani în marea sa călătorie. Pentru a se iniția, nu pentru a face rost de ceva ca Todoraș Purcărășu, din basmul cu același nume, care pleacă și-i aduce împăratului bătrîn un măr din mărul ce era în fața palatului (și împăratul îmbrucînd din el, îndată întineri ca un copil de-o zi). Făt-Frumos ajunge acolo unde se afla Tineretea fără bătrînețe. Iată cum e descrisă împărăția zinelor în „Crăiasa zinelor“ : e departe și acolo nu moare nimeni. Zina zinelor e de cînd lumea de bătrînă și tot nu îmbătrînește, și de nu se va mărita, nu îmbătrînește în veci, că numai măriindu-se își pierde puterea de zînă și începe a îmbătrîni. Oamenii pămîntului însă, care merg acolo nu se mai întorc, toți se prefac în dobitoace (Ulise știe, călătorul, cum tovarășii săi au fost transformați de Circe în porci), ori în stăni de piatră. Voinicii care au încercat să pețescă pe crăiasa zinelor bine n-au umblat, zinele i-au fermecat, deoarece de s-ar mărita cumva crăiasa lor, atunci împărăția lor trebuie să se stingă, căci e urșită de Dumnezeu, atîta să trăiască, pînă vor fi toate fete fecioare, și călcînd numai una cuvîntul ursitoare, împărăția să se prăpădească, ele să piară deodată, iar cea măritată să se facă om pămîntean, supusă năcazurilor acestei vieți (s.n.). Sigur că scenele și motivele dintr-un basm nu pot fi folosite drept argumente pentru anumite întimplări sau motive din alt basm. Totuși vom păcătu, călcînd această eventuală regulă și spunînd că Făt-Frumos al nostru nu s-a însurat cu una dintre cele trei zine, cum am mai arătat, el s-a însoțit cu cea subțirică, dar nuntă nicăieri nu se arată că ar fi fost... Deci ele nu se aflau, stînd cu el, în situația de a se stinge, cu împărăția lor cu tot... Și scopul lui Făt-Frumos nici nu este de a-și lua de soție o zînă, prin viclesug, ca feciorul împăratului din „Crăiasa zinelor“. Și cînd el se hotărăște să plece spre ai săi, zina cu care se însoțise nici o clipă nu se gîndește măcar să-l însoțească, să se facă pămînteană și să împartă cu el necazurile acestei vieți...

(Va urma)

D. R. POPESCU

Artist român, din Maramureș...

(Urmare din pagina 15)

Olos —... îi datorez foarte mult, ceea ce înseamnă și va însemna destinul meu de artist. De la el am deprins vocația descoperirilor... atunci scriam-mai mult poezii și pictam, dar eu nu fac diferențe între genurile de artă... îmi plac oamenii care cîntă, consider că acei cărora le place cîntecul dovedesc bunătate, mai multă omenie — acestea toate fiind însăși viața“.

„Artă — spune un estetician contemporan — este tot ceea ce artistul consideră a fi artă“. Iată, în aceste cuvinte, fundamentarea libertății în absolut. N-ar mai fi de făcut decît precizarea că e necesar și ca oamenii să fie realmente interesați de „tot ceea ce artistul consideră a fi artă“ pentru ca absolutul libertății să nu mai fie atît de absolut. Mihai Olos a avut mai multe acțiuni ce interesează biografia lui de artist și care, nefiind circumscrise unor genuri tradiționale, privesc foarte direct rostul artistului în societate. În decembrie anul trecut, el, artistul plastic, a ieșit în stradă și a măturat griul risipit pe asfalt, în fața atelierului, de mașinile ce-l transportau spre moară. „Odată cu aurul galben — spune Mihai Olos — am măturat chiar și aur adevărat care, din pricina aceleiași intolerabile neglijențe, se spulbera din camioanele ce transportau, neacoperite, pulberea prețioasă între diferite puncte de prelucrare. Era un protest împotriva poluării. Poluarea nu este, cu alte cuvinte, decît o risipă iresponsabilă de bunuri. Bunuri care, prin deturnarea lor, devin dăunătoare sănătății și frumuseții vieții“.

Sigur, conținutul și forma artei practicate de Mihai Olos ne dovedesc că artistul are mari puteri în a impune, cu multă legitimitate, un tip de acțiune umană ca

fapt de artă. Dar, cu amintirea copilăriei la Ariniș, cu imaginile și obișnuințele morale ale unui timp ce l-a făcut, de fapt, artist, se înțelege că puterile sale au o orientare clară, că existența artistului în societate nu se petrece oricum, într-un absolut fără nici o patrie. Știînd de unde vine vigoarea și din ce i ce împlinesc credințele de artist, putem conchide că Mihai Olos nu trudește decît pentru a stăruie veșniciei Arinișului natal, veșniciei lumii care l-a născut. Profesorul Ludwig Schmidts de la Universitatea din Giessen, ca unul care are, cu prilejul expoziției, puțința să așeze în plan european efortul creator al maramureșeanului, se simte îndemnat să sublinieze tocmai programul intim al artei acestuia : „Mihai Olos nu este doar un sculptor al lemnului ci și un cîntăreț al lemnului. La vernisajul expoziției sale, Mihai Olos a cîntat un cîntec despre pădure. În cîntec se găsește tot ceea ce îl leagă pe român de pădure... Și altceva se poate afla din cîntecul lui Mihai Olos : limba cîntecului este ea însăși poezie... Pentru noi, europenii din vest, Mihai Olos, așa cum stă aici, cu barba și cu haina de blană, care în românește se cheamă cojoc, nu este un străin. Îl cunoaștem de acum două mii de ani, fiindcă efigia lui se găsește în multe exemple pe Columna lui Traian la Roma. Și Decebal, regele dacilor, arăta la fel. După știința mea nu există alt popor în Europa care să-și fi rămas atît de fidel“.

Cîntecele, poeziile, picturile și sculpturile lui Mihai Olos sînt o pildă de fidelitate față de un crez artistic și uman. Aceasta e cheia întregii creații, și dacă am însumat aici mai cu seamă opiniile unor străini față cu problematica ei este pentru că avem astfel și o măsură a confruntării noastre cu lumea în situații esențiale ale spiritului.

BOX: Să vedem mai întâi, birna și apoi, dacă e cazul, paiul!

S-a disputat în Capitală, timp de o săptămână, ultimul act al naționalelor de box, la capătul căruia Sali, Gheorghisor, Cipere, Cerceel, Ioana, Dragomir, Vladimir, Ouatu, Silaghi, Cirlan și Cernat au primit, în ordinea categoriilor, centurile de campioni. Centuri, din păcate, fără strălucire, asta pentru că naționalele din acest an au fost — reluind vorbele secretarului federal, colonelul Dumitru Ciobotaru — mai slabe ca oricând. Lucrurile au stat întocmai. Nivelul meciurilor a fost precar, pe alocuri lamentabil, mare parte din pugiliștii invitați la finale nejustificând prezența lor în București! Chiar dacă superioară, tehnic și spectacular, ziua de duminică n-a putut salva o manifestare lipsită de har, fapt pe care l-a detectat și publicul. Altădată îmbulzindu-se la porțile Palatului sportului și culturii, amatorii de box au lăsat, până și duminică, neașteptat de multe locuri libere în jurul ringului, rezerva spectatorilor însemnând o foarte limpede judecată de valoare. Mulți, prea mulți boxeri au urcat între corzi lipsiți fiind de cunoștințe tehnice, uneori elementare. Așa stind lucrurile, „nobilă artă” s-a transformat, de nenumărate ori, în bătaie în toată legea, amintind de filmul „7 păcate”, procedeele tehnice rămânând mereu în suferință, ceea ce a condus la o sumedenie de abandonuri și, mai grav, de răni. În finală, de pildă, Sali, Șeitan, Dragomir, Sandu, Câpriceanu, Ciobotaru și Silaghi — dacă nu și alții — au pășit în ring cu arcadele sparte, alte accidente, cazul lui Cucu, arătându-se și mai neliniștitoare.

Dacă federația are partea ei de vină, și are, după cum vom vedea, finalele au fost compromise, înainte de toate, datorită cluburilor, antrenorilor lor, mereu mulțumii în vremea din urmă cu jumătățile — dacă nu cu sferturile — de măsură! Campionatele de anul acesta au probat că la cluburi se muncește superficial și după ureche, afirmație cu atât mai alarmantă cu cât ea se referă și la câteva din secțiile de box cu tradiție, cu dotare, cu pretenții, Steaua, Metalul, Rapid, Galați aflându-se în această situație. Federația are obligația să analizeze prestația cluburilor și, de la caz la caz, să dicteze sancțiuni drastice, căci cum își pot justifica, de exemplu, activitatea cei 6 antrenori de la clubul Steaua? Greu de crezut că numai prin titlul lui Cernat?!

După cum se știe, mai mulți foști componenți ai lotului olimpic, Pirjol, Budu-

Una din puținele lumini ale naționalelor s-a numit Cristian Gheorghisor. Complet necunoscut până acum, slătineanul a devenit campion la categoria muscă, arătând o tehnică bună și o pregătire fizică fără cusur. Lui și antrenorului Leonida Ionescu, sincere felicitări.

Fotografie de LIVIU MĂNECAN

șan, Sirba ș.a., n-au fost admiși la naționale, ei fiind suspendați până la sfârșitul anului, ca urmare a comportării necorespunzătoare la Moscova. Spre surprinderea unanimă, intransigența federației s-a oprit la cei 3 (Cuțov e suspendat pentru indisciplina, ni s-a spus), în vreme ce alți pugiliști, la fel de slabi în ringul olimpic, Livadaru, Șchiopu, Daniel ș.a., au fost invitați să-și apere șansa la finale. Cum și-au apărât-o, se cunoaște, toți pierzând, Radu Daniel ieșind din cursa pentru medalii în mod rușinos, el plătind tribut superficialității și îngîmfării tolerate de club. Dar nu asta-i problema. Ceea ce părea sau putea să fie un criteriu de judecată, prezența la naționale în funcție de comportarea la Moscova, a devenit o decizie greu de acceptat. Ea a făcut loc interpretărilor de tot felul, generând critici întemeiate și creșterea precedentelor dăunătoare.

La venirea sa la cirna federației, Du-

mitru Ciobotaru a acordat revistei „Flacăra” un interviu în care — ne permitem să-i reamintim — susținea necesitatea participării pugiliștilor la zone, indiferent de categoria lor de clasificare. Secretarul federal socotea, la data aceea, obligatorii astfel de verificări, numai că — surprinzător — angajamentul acela, „toată lumea la zone”, n-a fost respectat, federația cedând presiunii cluburilor puternice. Și anul acesta, membrii feluritelor loturi au fost scutiți de zone, ei apărând direct sub acoperișul Palatului sportului și culturii, mai odihniți și mai puțin uzați decât adversarii lor. Nu numai că li s-a creat astfel un regim preferențial, dar maniera aceasta de a-i cocoloși n-a adus, cu dovezi, decât deserviciile boxului românesc, incapabil să mă cîntărească exact valoarea competitorilor. După finale, de pildă, Dumitru Ciobotaru ne mărturisea că, lupțind fără vlagă și fără orizont, Radu Daniel s-a autoexclus din lotul național, alți boxeri urmînd să candideze pentru locul lui. Nu cumva — înaintăm o ipoteză — acei „alți boxeri” meritau să meargă la Olimpiadă înaintea stelistului? De unde să știe federația să răspundă dacă, de ani și ani, ei protejează pe Radu Daniel, pe alții ca el, punindu-l să boxeze numai în confruntări internaționale și odihnindu-l la lot? Ca să nu mai spunem că nu totdeauna componenții loturilor reprezentative au justificat, prin seriozitate și sudoare, condițiile de pregătire ce li s-au pus la dispoziție, adesea cu o generozitate lipsită de sens. Aceștia ar fi un aspect al chestiunii. În aceeași idee, federația, C.N.E.F.S. au datoria să găsească soluții pentru o mai dreaptă recompensare a pugiliștilor, sportul acesta fiind cum e, iar idemnitățile fiind cum sînt, neținînd cont de gradul de expunere a practicantilor, boxul fiind o disciplină dură, de mare angajament fizic și nervos.

Imediat după Olimpiadă, o serie de specialiști din prajma federației s-au străduit să pună eșecurile de la Moscova pe seama întîmplării, a conjuncturii, căuțînd circumstanțe atenuante și țapi ispășitori. Finalele de săptămîna trecută i-au infirmat, lucrurile fiind clare, boxul românesc e în impas și trebuie văzută înaintea paiului birna! Întrebarea e dacă actuala federație are calitățile necesare spre a depăși acest moment. Dumitru Ciobotaru vrea, din tot sufletul, binele boxului românesc, depunînd laudabile strădanii în acest sens. Numai că de unul singur, lipsit de o echipă de oameni tineri, entuziaști și, mai ales, bine pregătiți din punct de vedere profesional, nu va ajunge — sîntem tentați să credem — nicăieri, oricît ar dori. Boxul românesc are nevoie, la toate nivelele, de un balon de oxigen, el fiind amenințat de rutină și de comodități. Altfel zis, federația trebuie să pună piciorul în prag.

OVIDIU IOANȚOIA

La ora la care, la Cardiff, 3 din colegii lor, Constantin, Dumitru și Murariu, luau parte la meciul Țara Galilor — Restul lumii, cîmbrîntare ocazională de sărbătorirea centenarului federației galeze, componenții lotului reprezentativ de rugby se antrenau de zor la Snagov. Prezent la fața locului, Gheorghe Amuza a surprins această imagine care probează, înaintea vorbelor, seriozitatea și temeinicia cu care Paraschiv, Munteanu, Dinu, Ortelecan, Corneliu, Bucan și ceilalți pregătesc cel dintîi turneu al rugbyului românesc în Irlanda, turneu care va începe la Limerick, la 4 octombrie. Azi va avea loc o ultimă verificare a lotului, după care antrenorul federal Valeriu Irimescu va stabili lista celor 25 de jucători ce vor trece Canalul Minecii.

Familia Staicu

Știți, ne spune Gheorghe Staicu, eu vi-nerea trecută am împlinit exact 40 de ani de cînd am intrat pe poarta fabricii. Tot vinerea trecută am intrat și în concediu. Am vrut să cîntesc, cu alte cuvinte, evenimentul. Mă întrebați dacă mi-a plăcut sportul. De jucat, n-am jucat mai nimic, dar de plăcut mi-a plăcut cel mai mult fotbalul. Am ținut de cînd mă știu cu echipa Steagul Roșu. Prin '54, cînd era echipă de A și era antrenată de celebrul Ploșteanu, nu cred că mi-a scăpat vreun meci. Dar timpul a trecut, vechii jucători nu mai sînt în echipă, mult timp cei noi ne-au înșelat așteptările și odată cu acest lucru nu m-am mai dus nici eu pe la meciuri. Aici, la noi în cartier, sînt foarte mulți copii. Vin și bat mingea chiar sub ferestrele mele. Ce îmi place este faptul că fiecare copil poartă, în timp ce joacă fotbal, cite un nume al vechilor jucători din echipă, să-i spunem de aur, a perioadei respective: Marinescu, Zaharia, Proca, Sigheți, Hașoti, Ghiță Constantin și Adamache. Stau așa și îi privesc, după ce mă întorc de la uzină, ore în șir. Parcă

derulez un film al amintirilor. După fotbal cel mai mult îmi place handbalul. N-am avut niciodată timp să mă duc să văd, într-o sală, un meci de handbal — dar de cite ori se transmite la televizor nu mai plec din fața ecranului. Tare mult mi-ar plăcea să văd un meci. Dar la anul, cînd o să ies la pensie, o să am destul timp și pentru așa ceva. Cum este mișcarea sportivă la noi, la uzină? Există ceva. Fotbal și ceva motocros. Cam atita. Ar mai fi la club și o secție de baschet și lupte dar, cum să vă spun eu, există însă fără nerv. Cu alte cuvinte, nu prea se văd rezultatele. Și fiindcă tot sîntem la acest capitol, și fără să se supere tovarășii mei de muncă, mi se pare că mișcarea sportivă de la noi din uzină nu se ridică la rezultatele obținute de cei din producție. Se cam bate pasul pe loc. De multe ori cei care se ocupă de sport în uzina noastră nu-și dau întregul interes, sportul este practicant nu dintr-o mare plăcere, ci parcă dintr-o obligație. Și acest lucru se vede.

La medalii olimpice cucerite de sportivii români, la Moscova, s-a mai adăugat, recent, una. Este vorba de medalia de bronz primită de fotoreporterul Ioan Oprea pentru 7 imagini color, avînd-o ca subiect pe multipla campioană olimpică Nadia Comăneci, distincție acordată într-un concurs de artă fotografică la care au participat reprezentanți din toate țările prezente la Olimpiadă. În imagine, general-locotenent Marin Dragnea, prim vicepreședinte al C.N.E.F.S., înmînează medalia și premiul colegului nostru de la Studioul fotografic al Casei Științei, Ioan Oprea, pe care-l felicităm cu acest prilej. (Ion Predoșanu)

Alpinismul

Un potențial nevalorificat

În familia sporturilor noastre alpinismul este, în cel mai bun caz, ignorat. Această lipsă de popularitate este regretabilă în condițiile în care 30% din teritoriul țării este teritoriul muntos — teritoriu care trebuie cunoscut, valorificat, la nevoie apărat, iar primii care au acces la el sînt alpinii. Mai mult, numărul alpinistilor este extrem de mic raportat la condițiile geografice și nu da semne să crească. Secțiile de alpinism — subordonate unor asociații sportive care au cu totul alte interese decît promovarea alpinismului — sînt supuse unui proces ciclic de înființare-desființare. Baza materială — echipament specific, refugii, mijloace de transport — este aproape inexistentă și în curs de deteriorare, în ciuda unor eforturi izolate de a o menține sau sporii. Un mare număr de practicanți ai acestui sport nu (mai) sînt cuprinși în nici o formă organizată (din diverse motive), și nici măcar nu sînt recunoscuți ca alpinisti, fiind tratați de „pleziriști”; deși mulți dintre ei egalează sau chiar întrec performanțele alpinistilor „oficiali”, nimeni nu pare interesat să valorifice acest potențial.

Pe plan extern, cea mai mare performanță citată (la noi) a alpinismului românesc este escaladarea unui vîrf din Pamir, în timp ce sportivi din alte țări escaladează în fiecare an, cu zecile, virfurile din Pamir, ca antrenament pentru alte obiective! Mă tot văd lăudată pentru cea mai mare performanță feminină de la noi — Fisura Albastră din Bucegi, acum 15 ani — în timp ce alte alpiniste au atacat marile pereți din Europa, Eiger, Cervin, Dru, vara și iarna, iar acum se află în faza expedițiilor exclusiv feminine pe optimați. Ca să nu mai spun ce fac bărbații din țările vecine, care numai în Himalaya au la activ citeva virfuri de 8 000 și zeci de virfuri de 7 000, și nu oricum, ci pe creste și pereți neurcați înainte. În 1971, cînd am fost pe virful Lucania din Alaska, americanii aflau cu mirare că în România sînt munți. Acum opt ani, am semnalat inadmisibilă rămînere în urmă a alpinismului românesc; de atunci încoace asist cu neputință la creșterea decalajului într-o ramură de sport care reține atenția lumii întregi asupra tuturor țărilor, dar niciodată asupra României.

În citeva articole îmi exprimam părerea că vina o poartă sistemul competițional — potrivit pentru fotbal, dar nu pentru alpinism. Argumentul cel mai convingător: sîntem singura țară din lume unde se ține campionat de alpinism, sîntem ultimii ca rezultate. Sîntem singura țară care-și permite să plătească arbitri de alpinism (casă, masă, tren și barem) și o multime de oficiali care nu contribuie cu nimic la buna desfășurare a actului de alpinism: escalada se desfășoară departe de ei. Sîntem singurii care cheltuim banii dați de stat pentru a scoate campioni care fac de ani și ani de zile același lucru, în numele sportului de performanță, în timp ce regulamentele nu pot încadra performanța sau, pur și simplu, o interzic; astfel, la campionatele noastre feminine nici măcar nu se prevăd trasee de gradul VI (gradul maxim), deși la noi femeile merg în VI de 15 ani. Doi sportivi care, anul trecut, au realizat trasee de dificultate maximă în Alpi — cele mai grele trasee făcute vreodată de români, pentru care au fost lăudați în revistele de alpinism din străinătate — nu au putut obține o categorie sportivă pe baza lor! Pe lângă aberațiile inofensive care pot amuza (cum e introducerea cartonașului galben și roșu în alpinism), campionatul are și consecințe deosebit de grave, cum sînt lipsa unei ierarhii reale a valorilor, scindarea alpinistilor în „oficiali” și „neoficiali”, diminuarea puterii de decizie și a simplitii de răspundere la începători etc.

Ca om de bună-credință, ca sportiv cu vechime activă de 17 ani, în calitatea mea de cetățean român și comunist, consider că situația actuală nu are nici o scuză în afara indiferenței și incompetenței celor ce conduc alpinismul. Consider că alpinismul nostru este dominat de interese înguste și de interese personale. Lipsa de inițiativă e cel mai blind reproș ce i se poate face, ca să nu vorbim de inchiștare, formalism, birocrăție, lipsă de răspundere.

În aceste condiții, s-ar zice că alpinismul e pe ducă. Dar există oamenii, sutele și miile de iubitori ai muntelui, care fac alpinism doezinteresat, din pasiune, fie că au sau nu un carnet de legitimare. Încrederea în ei și în faptul că, prin ei, alpinismul nu va „muri” în munții noștri mă face să scriu aceste rânduri, în loc să-mi „văd de treabă” și să merg pe munte „de plăcere”, fără să-mi pese ce se întîmplă în jur. Dar acești oameni nu au un for care să-i reprezînte. Demult, federația „și” de alpinism nu mai reprezîntă interesele alpinistilor, ci ale unu, două cluburi ai căror antrenori activează în federație și ale unui mic grup de „oficiali” care-și apără baremurile și scoaterile din producție.

Poate că eu nu am dreptate, dar vreau să fiu combătută deschis, cu argumente. Mă adresez revistei „Flacăra”, care a întins o mîna specialiștilor și iubitorilor sportului, invitîndu-i să-și exprime opiniile, în speranța că, făcînd cunoscute părerile mele, va mai afla și alte păreri.

TAINA DUȚESCU COLIBAN

Antrenor-antrenor sau antrenor-jucător ?

O părere

Și maladia continuă ! Misteriosul nostru fotbal, permanent criticat, continuă să moară fără a i se trata boala, deoarece diagnosticul se pune totdeauna în urma unui rezultat negativ și nu a lipsei de valoare competitivă pură. Pentru că fotbalul de astăzi, și mai ales cel de mâine, cere ca peste pasiune să se dezvolte fotbalul științific. Cu atât mai mult cu cât controlul antrenamentelor, măsurarea cât mai exactă a eficienței sint, de fapt, curiozitatea secolului. Iar de acestea se ocupă, pretutindeni, un grup de tehnicieni sub conducerea ANTRENORULUI. Cine este acest personaj și ce trebuie să facă el ? De la început trebuie spus că, dacă pentru a deveni jucător, muncеști de la 5 la 20 de ani pe două direcții (dezvoltarea calităților motrice și perfecționarea abilității de a juca), pentru a deveni antrenor este absolut necesar măcar o ucenicie de 7-8 ani, pentru a învăța meseria. **Un antrenor, astăzi, trebuie să fie intelectual.** El are nevoie să-și formeze o optică exactă asupra valorii muncii, să studieze permanent pentru a deveni o autoritate orientatoare, un ghid inteligent profesional și nu o marionetă (cum din păcate am ajuns cei mai mulți dintre noi !). Deoarece lui îi incumbă sarcina să formeze un om responsabil social și nu un emotiv, un vanitos, un mim, un capricios, un impulsiv, un ironic... Căci până la urmă echipele pot fi clasificate și prin capacitatea tehnico-pedagogico-morală a antrenorilor.

Personalitatea antrenorilor și maniera de abordare a relațiilor cu jucătorii sint tot atât de importante ca și pregătirea

profesională. Un fost mare jucător român (devenit apoi profesionist peste graniță) n-a putut suporta celebritatea la 20 de ani fiindcă n-a avut mințea și maturitatea necesare : acum, cind s-a apropiat de 40 de ani, îi lipsește celebritatea ! Motiv pentru care n-a fost acceptat antrenor la nici o echipă (de la copii la seniori) a clubului care l-a lansat și pe care l-a servit.

Un antrenor adevărat trebuie să fie veșnic în frământare pentru a se realiza. Deprinderea acestei meserii este similară, dacă vrei, cu aceea a regizorului tocmai fiindcă, pe lângă pasiune, cere talent, capacitate novatoare, spirit de creație. El rămîne, pînă la urmă, discret în urma rezultatelor, dar neuitat și mai ales tras la răspundere pentru insuccesul echipei. Pentru o muncă temeinică antrenorul trebuie să știe dinainte că el trebuie să formeze echipa, să-l dea un stil propriu capacității sale. E ceea ce obligă bunul simț ca, după ce te-ai lăsat de fotbal și vrei să devii antrenor, să cauți din tot suflul să înveți, să practici meseria ca ucenic, ca meșter, ca inginer și mai tirziu, dacă poți, ca erudit academician. **Și, în nici un caz, să joci ca antrenor și să antrenezi ca jucător!** Fiindcă sub nici un fel clasa jocului ca fotbalist nu poate confirma clasa profesiei ca antrenor (ci eventual un „ciubuc“ în plus...). Cinstea profesională trebuie să dea antrenorului permanent conștiința de a prezenta fotbalul echipei sale ca artă, spectacol și nu cum a făcut el ca jucător. Ii trebuie mult timp să învețe meseria pentru ca, odată format, să indice la anumite virsuri de instruire a jucătorilor motivele pentru fiecare mișcare, valoarea obținută pentru executarea lor în mod corect...

CONSTANTIN TEAȘCA ■

Altă părere

De fapt, ce se ascunde în spatele acestei noțiuni ? Ce reprezintă ea ? De ce nu este acceptată la noi, cind ea există ca atare în Anglia (Peters și Ball — foști componenți ai echipei Angliei, campioană mondială în 1966, actualmente antrenori-jucători), în Elveția, în Suedia, în Franța (Guillou la Nisa, o perioadă) și în alte părți ? Sigur, nu cred că este formula ideală pentru a conduce o echipă, dar ea poate să apară oricind și oriunde, în criză de antrenori, acolo unde un jucător cu maturitate sportivă, un adevărat lider de echipă, (așa cum sint dealtfel și unii dintre jucătorii generației mele) își asumă răspunderea conducerii antrenamentelor, prin prisma experienței și priceperii lor, a ascendenței și autorității de care se bucură în rindul coechipierilor. Nu este un lucru ușor. El prezintă anumite avantaje și mult mai multe dificultăți. Avantajele sint determinate de prezența sa în teren, care îl fac mai accesibil și mai apropiat de jucători, de greutățile și obstacolele pe care le înfruntă în fiecare moment. El poate decide, acolo, în focul luptei, cele mai bune continuări ale fazelor, poate schimba regimul tactic al echipei, poate tempera elanul, uneori excesiv, al jucătorilor și coechipierilor lui. Important este ca această calitate, dată fiind prezența sa în teren, să nu blocheze și să compromită încercările de joc ale mai tinerilor săi colegi. El trebuie să găsească un echilibru care să-l apropie, în teren, mai mult de calitatea de lider decît de aceea de antrenor. Pentru că antrenorul nu are voie să greșească, jucătorul însă da. De aceea, sfaturile în momentul jocului trebuie să fie prietenești și nu imperative, așa cum se întîmplă în antrenamente și discuții tactice. Sigur, sarcina jucătorului-antrenor nu este ușoară. El are un program destul de greu pentru a acoperi cu succes ambele responsabilități. Iar cea care influențează decisiv este calitatea de jucător. Oricum și oricît de bine ai pregătit echipa și jucătorii, atîta timp cit nu ești primul în antrenamente, atîta timp cit nu ești în măsură să dai exemplu în toate (joc și comportare), sfaturile, învățămintele, observațiile nu au nici o valoare. Sigur, e omeneste să greșești și de aceea în analizele făcute după jocuri nu sint condamn greșeala și atitudinea care au dus la comiterea greșelii. Așa se face că n-am avut niciodată probleme cu jucătorii, din contră, viața noastră se desfășoară normal, fără cantonamente, obligind în felul acesta fiecare din componenții lotului la o mai mare responsabilitate. Acest lucru fortifică și dezvoltă personalitatea fiecăruia iar echipa rămîne un colectiv bine sudat, antrenorul nemaifiind persoana aceea îndepărtată, inaccesibilă, porunci-toare, de care depinde existența fiecărui jucător. Jucătorul-antrenor duce exact aceeași viață la stadion ca și cel mai umil jucător : meciuri, bucurii și amărăciuni, lucruri care îl identifică jucătorilor. Spun la stadion, pentru că în restul timpului, spre deosebire de ceilalți — și aici apar și dificultățile — nu poate face altceva decît tot fotbal : planificări, pregătiri și analize de joc, informații interne și internaționale și, pentru că e la început de carieră, multă lectură de specialitate. Indiferent cîtă experiență ai acumulat ca jucător ce reprezintă ea pe lângă situațiile limită, de fiecare dată altele, care apar în această atît de controversată, de dificilă și de nesigură meserie ? Indiferent de munca pe care o depui ca antrenor, doar rezultatele dau măsura exactă a ei. Iar rezultatele sint influențate de prea mulți factori externi, pentru ca ele să depindă în exclusivitate de antrenor. De aceea cred că valoarea unui antrenor constă cu mult mai mult în ceea ce respectivul lasă în urma lui (echipă, jucători, bază materială, atmosferă de performanță etc) decît în niște rezultate aleatorii și de conjunctură.

MIRCEA LUCESCU ■

Jocul este viață...

Se pot face, și se încearcă cu mai mult sau mai puțin har, fel de fel de comparații pentru a dimensiona puterea fotbalului de a fascina mai mult ca oricind în secolul nostru. Unele sint verosimile, plăcute chiar, altele pot denatura importanța jocului. Cred că cel mai uluitor și adevărat lucru despre fotbal a fost rostit, nu cu mult timp în urmă, de cineva care, scotocind în atlasuri, a ajuns la concluzia că nu există în lume sat fără teren de fotbal !

Lucrurile stau chiar așa, aria de răspundere a jocului cu mingea depășind orice inchipuire, fotbalul fiind, cu adevărat, sistem sau nu de acord, marea pasiune a acestui secol.

Pentru că este adevărat, semănînd perfect cu suflarea vieții, fotbalul dezvoltă în executarea lui particularitățile de trăire ale popoarelor care-l joacă. Latini sint aprigi și arzători, disciplinați în marșaj și sarcini, mai ales în „cizma“ care a adus din mina Greciei, crescută și ea la rîndul ei la școala aceluiași Orient, cadența civilizației europene, dar și foarte slabi cind sint confrunțați cu greul. La fel cum știu să ia totul sint și foarte talentați în a risipi orice. De aici și celebrul joc al zarurilor cu care s-a putut trece atît de ușor Rubiconul, incendiînd „nevinovat“, mai tirziu, pentru scăpare... biblioteca din Alexandria. Partea „de sus“ a bătrînului continent, cu insule și fiorduri, călîită la școala frigului, dar și a Golfströmului, este mult mai serioasă și mai „grea“ în disputarea jocului. Se bat și în fotbal, cu mai multă ardoare, cu mai puțină imaginație decît noi, după cum cred unii, dar sint atît de ordonați și pătimiși în muncă, cind se apucă și de această treabă, încît nu le vine greu să pună la punct hohotul nostru de ris, ceea ce se traduce definitiv prin mingi încercate prea des de a fi sturcate printre picioare. Pentru ei, mai ușor este pe lângă „trepiede“, Sprintării sud-americani, călînd și gleznele la școala blestemată a nisipului rupt cu multe milenii în urmă din diamantele Copacabanei și ale Mar del Platei, sint foarte rapizi și mai spon-tani decît restul lumii, fiind și mult mai tineri, mai naturali și mai puternici prin combinația atît de frecventă a indo-euro-peanului cu pigmentul negru din care s-a născut creolul superb, inclinat spre orice mișcare naturală pe care Maradona, acum, pare s-o ducă mai bine decît noi toți spre perfecțiune.

Noi am fost tot timpul la răscruce de vînturi, în calea lor. Nu avem zăpezile Norvegiei, dar „în cetatea dreptății noastre am fost uciși, învinși temporar, dar niciodată decisiv“, chiar dacă „piinea“ țării noastre, neclintită de istorie și mereu de partea adevărului, a mai fost cîntă în actele sale de „binefacere“ ! N-am fost cuceritori, nu e bine să încerce nimeni așa ceva, planeta noastră fără sprijin real în spațiu ar putea să-i sature odată pe expansivi, dar vrem să batem Anglia, și-o vom bate. Cuceritoare în timp, crescută bine pentru că a fost educată din turnuri de oțel normande de alți cuceritori ai timpului și vulnerabilă, ca orice pămîntesc, în jocuri. Or, jocul acesta uman, fotbalul, seamănă cu viața... fiind viață.

CORNEL DINU ■

La lupte — privirea spre sate !

Sportul luptelor, așa cum se știe, are în țara noastră tradiții deosebite. Între succesele luptătorilor români putem aminti cele 24 de medalii olimpice, între care 4 de aur, ca și o mulțime de titluri europene și mondiale de la lungul anilor. În ultimii trei-patru ani însă, din păcate, noi n-am mai obținut rezultate la fel de bune la nivelul juniorilor, n-am mai asigurat, cum se spune, schimbul de miine. Este un fapt evident că în orașele mari tineretul nu prea mai ia calea luptelor, preferînd sporturi mai ușoare, cu efort fizic mai redus. Trebuie însă să ne orientăm privirea spre mediul rural, acolo unde există o mulțime de tineri vinjoși, dirji, gata oricind să se inhame la dificilul sport al saltelei de concurs. Avem în acest sens un exemplu deosebit, cel al Clubului sportiv școlar din Rădăuți, care a creat 12 centre rurale în comunele dimprejurul orașului, și care a devenit în scurt timp principalul „colector“ al titlurilor republicane la copii. În partea locu-

lui (unde dealtfel se găsește și Ștefan Rusu, campion olimpic la J.O. de la Moscova), cind se organizează concursuri de nivel județean, ele sint atît de disputate încît, de fiecare dată, federația este rugată să trimită arbitrii cei mai bine calificați și cei mai imparțiali, chiar dacă aceștia vin de la sute de kilometri ! Antrenorii clubului lucrează la oraș, dar se duc zilnic și în centrele sătești, pentru instruirea tinerilor iubitori ai luptelor. Și nu numai Rădăuții face așa, dar mai de curînd și Dunărea Galați are 4 centre în mediul rural, iar C.S. Tirgoviște două. Să ne aducem aminte că nu numai Ștefan Rusu este de la... țară, dar și că alți campioni olimpici s-au ridicat din același mediu, așa cum sint Martinescu, născut într-o comună din județul Galați, sau Berceanu, plecat dînt-un sat de lângă Craiova. Cu alte cuvinte, ar trebui ca toate secțiile puternice de lupte, din marile orașe, să se orienteze în acest sens, să-și creeze încare cit mai multe centre-satelit în sate și comune, pe care să le doteze și cărora să le asigure îndrumarea tehnică necesară. Dacă vrem să rămînem competitivi în lupte, aceasta este calea — privirea spre sate !

IOAN CRĂSNIC ■

Martor la Flushing Meadow (II)

La fete, un panou uriaș te pune la curent cu clasamentul Grand Prix-ului. Pe locul cinci, Virginia Ruzici — România. Înaintea ei, Evert, Mandlikova, Navratilova, Austin, după ea, Jaeger, Goolagong, Shriver, Turnbull și altele.

Concursul îl câștigă Evert-Lloyd, considerată de pe acum prima jucătoare a anului. A fost și o mare absență, campioana de la Wimbledon, E. Goolagong-Cawley, despre care se spune că suferă de o boală grea, dar nimeni nu știe nimic precis. Cu un culoar foarte dificil, Virginia Ruzici, după trei victorii consecutive, a fost eliminată de T. Austin. Meciul însă a avut aprecieri unanime din partea specialiștilor. Primul set a durat 62', jucătoarea noastră conducînd cu 4-3 și 40-30, cind o minge trimisă pe linie este judecată „afară“ de arbitru. După meci, Virginia avea să declare unui ziarist că „Evert, Austin și, într-o oarecare măsură, Jaeger sint jucătoare foarte puternice, vreau să spun foarte tenace, în fața cărora pentru a face un punct trebuie să schimbi adesea 10-15 mingi. După accidentul de anul trecut am fost nevoită să-mi completez tehnica. Nu-mi mai este frică de rever, imi pregătesc mai bine atacul. Evident, nu toate elementele noi din jocul meu sint suficiente de coapte.

ȘTEFAN GEORGESCU ■

O sală rezervată tenisului de masă ?

Deși avem un început bun, nu putem fi încă mulțumiți de felul în care izbutim să punem în practică o mai veche inițiativă a federației, aceea a concentrării celor mai valoroase elemente, în special fete, în centrul propriu de antrenament, la București. Pentru moment tinerele jucătoare de perspectivă învață și locuiesc în Școala generală nr. 79, cu internat, iar cele mai mari liceele din apropiere. Avem însă și dificultăți cu unele C.J.E.F.S.-uri și cluburi, care nu înțeleg că pregătirea la București nu înseamnă în nici un caz un transfer la alt club, ci numai o pregătire centralizată, într-un cadru de antrenament mai ordonat, specializat. Uneori, de ce să nu o spun, chiar părinții ne cam... incurcă, așa cum se întîmplă în cazul talentatei Olga Nemeș, al cărei părinte, aflat la Tg. Mureș, se crede cel mai dotat dintre antrenori ! În fine, problema cea mai arzătoare este cea

a creării unui sediu tehnic propriu al federației de specialitate, așa cum nu avem în momentul de față, dar care, după părerea mea, este obligatoriu dacă ne gîndim la necesitatea formării unor echipe reprezentative cu adevărat valoroase, competitive pe plan mondial. Am descoperit, nu demult, în cartierul bucureștean Drumul Taberei o clădire din care n-au mai rămas decît zidurile și structura de rezistență, restul arzînd acum 4-5 ani într-un incendiu. Această clădire fusese prevăzută a se demola, fiindcă altă utilitate nu i se putea găsi, dar nouă ne-ar putea servi de minune, fiindcă am putea amenaja o sală de antrenament cu 25 de mese, iar la etaj dormitoare, sală de masă etc. Cu sprijinul Comitetului de partid al sectorului 6, care ne-a înțeles foarte bine, clădirea a trecut în proprietatea C.N.E.F.S., urmînd să i se aducă micile amenajări necesare. Din păcate, aprobarea întîrzie, deși nu este vorba de lucrări mari, ci doar de reparații. Dacă vom reuși, acolo va fi nu peste multă vreme un centru de antrenament cum nu există multe în Europa.

ELLA CONSTANTINESCU ■

Lumea în care trăim

Europa — unitate în diversitate

Destinul Europei preocupă profund pe toți locuitorii săi. Și este firesc. Continentul acesta, vatră de civilizație, pământ pe care au înflorit culturi prestigioase dar pe care l-a stropit prea des singele vărsat în războaie, năzuiește la o veritabilă securitate și la o largă cooperare. Este, de altfel, obiectivul suprem al reuniunii de la Madrid, acest forum al celor 35 de state care au participat la dialogul început la Helsinki și continuat în etapele cunoscute. Iată de ce considerăm că reluarea dialogului european reprezintă un eveniment de majoră dimensiune pentru continent, ca și pentru lumea întreagă. Europa are un rol pe care istoria și contemporaneitatea l-au pus nu o dată în evidență, un rol care implică deplina responsabilitate pentru prezent, ca și pentru ziua de mâine a umanității.

România socialistă consideră ca fiind pe deplin realist obiectivul construirii unei Europe a securității și cooperării, o Europă unită, dincolo de deosebirile ce decurg din condițiile prezentului, o Europă pașnică și prosperă. Firește, continentul nostru este divers prin structurile sale sociale, prin dimensiunile statelor, prin gradul lor de dezvoltare, prin apartenența sau neapartenența la alianțe militare. Dar această diversitate, normală, logică, nu poate altera realitatea idealurilor comune ale popoarelor continentului. Unitatea Europei, în diversitatea ei, o unitate în efortul pentru o lume mai bună și mai pașnică, nu reprezintă un deziderat utopic, ci o speranță în întregime realizabilă. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „sunt multe probleme care preocupă națiunile europene și care nu pot fi soluționate decât întărind colaborarea și realizând o unitate bazată pe diversitatea de orinduri sociale și de concepții — o unitate pentru pace, pentru independență, pentru o lume mai dreaptă și mai bună”.

Unitatea Europei trebuie întemeiată pe voința de a asigura continentului un viitor pașnic, în care fiecare națiune să se dezvolte potrivit voinței sale suverane. Tocmai de aceea națiunea solicită să se pună pe primul plan ceea ce unește Europa, în pofida deosebirilor. Acest lucru este vital mai ales acum când la Madrid se reînnoiește firele dialogului european. Crizele prin care a trecut lumea, tensiunea pe care a cunoscut-o planeta și care, chiar dacă s-a diminuat, rămâne totuși periculoasă, demonstrează nevoia Europei de a evita reînnoirea războiului rece, de a se confrunța cu consecințe imprevizibile.

Europa este cel mai mare arsenal al planetei. 72 000 tancuri, 23 000 avioane de luptă, peste 10 000 încărcături nucleare se află amplasate pe continent. 11 000 000 de bărbați se găsesc, aici, în uniforme militare. Peste un milion de ofițeri și soldați sunt dislocați în afara țării lor, în 700 de baze și instalații militare aflate pe teritorii străine. 80 la sută din cheltuielile militare la scară mondială sunt suportate de statele ce au semnat Actul final de la Helsinki. Iar acum se vehiculează primejdioase proiecte privind amplasarea „euro-

rachetelor”, arme distrugătoare ce ar supraîncărca arsenalele europene și așa saturate de armamente, determinând amplificarea insecurității și creșterea pericolelor la adresa păcii.

O Europă unită trebuie să fie un continent eliberat de demențiala competiție a înarmărilor, un continent al bunei înțelegeri și încrederii reciproce, un continent care să pășească hotărât, spre luarea de măsuri pentru realizarea dezangajării militare și dezarmării. Căci un climat mai bun, de reală încredere, o veritabilă securitate nu pot fi concepute fără un suport solid pe acest plan. Prin reducerea cu 2 miliarde lei a cheltuielilor sale militare în acest an, România dă încă o dată un exemplu concret al preocupării sale de a acționa pentru destindere, pentru bunăstarea propriului popor, pentru înțelegere între toate popoarele. Exemplul României are o semnificație practică și o valoare de simbol. Dezarmarea, dezvoltarea economică, destinderea cer, imperios, să se frneze cheltuielile militare.

Desigur, o Europă unită, respectând particularitățile fiecărei țări, poate stimula în același timp schimbul de valori materiale și spirituale, poate asigura o creștere fără precedent a legăturilor economice, tehnico-științifice, culturale, turistice, poate determina astfel noi salturi pe verticala progresului și civilizației continentului, a omenirii, în ansamblu. Cum tot așa, un climat european prielnic va favoriza apropierea între popoare, mai buna cunoaștere între oameni, va ajuta la înțelegerea între state, va îngădui depășirea diviziunilor artificiale. Sintem pentru o largă circulație a valorilor spirituale, a celor autentice, refuzând, firește, produsele nocive, cele ce contravin demnității umane, cele ce alterează conștiințele. Credem în resursele civilizației europene, în capacitatea ei de a se reinnoi continuu, de a stimula progresul general al planetei, de a se afla în ritmul epocii.

O Europă unită nu poate fi izolată de restul lumii, insensibilă la problemele celorlalte continente. De altfel, o asemenea situație nici nu este posibilă în zilele noastre. Europa, spre a dobândi propria ei securitate, trebuie să acționeze pentru soluționarea politică a problemelor complicate ale contemporaneității, și, în primul rând, pentru dezarmare, pentru eliminarea focarelor de război, pentru eliminarea gravelor decalaje economice pe care le cunoaște planeta, pentru o nouă ordine economică și politică menită să ducă la noi relații între state, relații întemeiate pe echitate și dreptate.

România este convinsă că statele europene pot să asigure continentului o evoluție pe măsura aspirațiilor popoarelor lui și militază pentru ca reuniunea de la Madrid să reușească, prin rezultatele ei, a stimula o colaborare vitală pentru Europa și întreaga lume. Pentru aceasta, la Madrid trebuie să prevaleze rațiunea, spiritul constructiv, să se dea dovadă de înțelepciune politică și de voință de a acționa pentru o Europă unită, o Europă a păcii, securității, independenței și progresului.

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Garoafele roșii

În aprilie, acum șase ani, un om ce nu se cociră în fața absurdului mi-a amintit prin fapte că e bine să privim lumea ca lume și, în context, Africa la ea acasă, în toată complexitatea ei.

Firește, n-am poposit direct în Guinea-Bissau care, la acea oră, alături de alte câteva teritorii africane, mai lupta împotriva colonizatorului portughez. După câteva zile de pregătire am plecat spre destinație, într-o dimineață ce s-a dovedit neobișnuită. O ceață densă împiedica înaintarea mașinii pe șoseaua ce ducea spre frontiera cu Guinea-Bissau care, la acea oră, ritoriul ai cărui locuitori duceau lupta de eliberare, ne așteptam ca semnele luptei să fie mai pregnante, chiar și în acea dimineață ce-foasă! Umire însă! Primii pași n-au fost însoțiți nici de zgomotul luptelor și nici de momentele de încordare premergătoare înclăștărilor armate. Ci de zgomotul infernal al „Galaxiei Marconi”! Acolo, în brasă, răzbeau puternice și distincte voci de crainici de radio, cintece sacadate, cu ritmuri deșcătușate, cu o anume atracție neobișnuită pentru acele momente, și m-am trezit fredonând și eu ca și gazele: „Grandola vila morena tiera di fraternidade” etc. (Transcriu cum se pronunța acolo, în brasă, atunci). Adevărul aveam să-l aflăm neîntârziat: în dimineața acelei zile, de 25 aprilie 1974, în Portugalia era răsturnată o dictatură ce dura de o jumătate de veac și care, între altele, dusesse la o încătușare fără margini a celui brav popor, la inumanele războaie coloniale, la teroarea exploatării coloniilor și făcuse o mare putere desulțată dintr-o țară atât de prestigioasă.

„Grandola, oraș smead” redevenise „pământ al frăției, în care poporul este cel care de acum comandă”. În acea zi începea „o revoluție a garoafelor roșii. Garoafele fluturate de imensele mulțimi care au sufocat străzile Lisabonei. Purtate de soldați în virful puștilor, atunci când nici o împotrivire nu mai era de așteptat”.

„Mi-am reamintit acea zi parcurend o carte ce-și spune, puțin criptic, „La nord și la sud de Tejo”, scrisă cu fior și aplomb de Stelian Turlea. Cu fiorul conferit nu numai de cunoașterea lumii lusitane, a istoriei sale ci și cu discernământul necesar acestei cunoașteri, a filtrării ei. Cu aplombul conferit atât de generosul subiect dar mai ales de talentul incontestabil și verificabil în fiecare pagină a cărții. Pe urmă, chiar și numele celebre citate: Camoes, Valéry, Keyserling (dar nu cel despre Portugalia!), Quantul etc., dar nu și Iorga (cu atât de personală „Portugalia” a sa) nu sint ostentative iar afirmațiile nu sint preluate necritic sau (vae victus) propuse ca originale! „Parcurend” itinerariile portugheze propuse de Turlea am reascultat în gând Grandola vila Morena, am pătruns într-o lume, mi-am reamintit o zi de excepție, în care un popor fredona descătușat cîntecul lui Afonso, iar cei care mă găzduiau vedeau, mai aproape ca oricînd, clipa libertății. Am recompus debutul acelei zile incitat de toți cei ce mi-au facilitat operația, și în primul rînd de această carte.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Un prieten al României:

Poetul sirian SULEIMAN AWWAD

Suleiman Awwad este un bun și mare prieten al poporului român. El ne-a cunoscut țara mai înainte de-a fi văzut-o: din lectură, din filme, din povestirile fiului său Riad, student bursier în medicină, la Iași. Citind poezie românească din revistele noastre în limbi străine, el a început s-o iubească și s-o prețuiească. Din pasiunea intruchipată în traducerea unei antologii a poeziei noastre de ieri și de astăzi și — încercare de mare temeritate — a unei culegeri din poeziile lui Lucian Blaga. Editate la Damasc, cele două cărți de gândire și simțire românească au circulație prin întreaga lume arabă. Suleiman Awwad a profitat cu dragoste și sirguintă de sursele de informare asupra culturii și poeziei românești, atîtea cit sint și cum sint ele, ceea ce ne face să-i mulțumim distinsului poet, autor a numeroase volume de poezie și figură preminentă în peisajul liric al țării sale.

Vizitîndu-ne recent țara el ne-a mărturisit proiectul unei cărți de reportaje despre România și al unei antologii de poezie românească mai lungă și mai la obiect, talmăcită împreună cu fiul său, care vorbește frumos românește.

Nu numai din spiritul îndeplinirii unei datorii morale, ci și din cel al valorii artistice, revista noastră (spun a noastră ca un colaborator fidel) prezintă publicului român un florilegiu din poemele colegului și prietenului Suleiman Awwad.

AL. ANDRÎTOIU ■

La ceasul cînd vapoarele se-mbarcă

La ceasul cînd vapoarele se-mbarcă
din port, tulburător,
de ce poetul parcă beat i-admiră
pe cei ce-și spun adio mohoriți
și de ce plînge

fără să îl cunoască nici măcar
pe unul dintre călătorii mării
și nici pe unul dintre cei rămași
la ceasul cînd vapoarele se-mbarcă ?

Sau el își amintește ce-a pierdut
întru melancolia lui amară
cu o cădere, grea
și-nfruntă tragedia care crește
imens pînă ce-nghite lumea-ntreagă.
Poetul e același singur, singur
între mulțimile impestrițate,
la ceasul cînd vapoarele se-mbarcă.

O, mare,
O, vapoare
și o, port,
voi poate că socotiți că un poet
nu-i stirpe omenească ?
De ce atunci tristețea-vă ciudată ?
De ce îl vreți pierdut ?
Și lacrima-i de ce-o lăsați să cadă
pe pieptu-i străveziu
la ceasul cînd vapoarele se-mbarcă ?

Teamă

De lume nu mi-e teamă, nici de moarte,
de vreme ce mi-e teamă de capricii
și de-acest drac ce-mi este inima.
Mi-ar place inima să mi-o deșir
s-o sparg și s-o împart ca pe-o ofrandă
bucată cu bucată,
în vînt și în infern să mi-o împart
numai să scap odată de capricii.

Ah, cît...

Ah, cît de mare pare ignoranța
corsarului brutal care-a voit
să interzică-n lume
primăvara
și păsările-n drum
spre liniștea grădinilor de rodii,
și păsările-n drum
spre gravitatea luncilor cu grîne
și trandafiri, —
și păsările-n drum
spre inima ce mi-este dat s-o am.

Voi ce-ați putea...

Voi ce-ați putea să mă ucideți
cu cartușe
eu știu că ați putea la fel de bine
să mă ucideți numai cu minciunl.
O, chiar de-accea
eu aș putea, invers,
să șterg minciunile din tabla lumii
și totodată autorii lor ?

Și dacă timpul

Și dacă timpul ne-a creat precum
pe niște flori se cere să trăim
în legea soarelui și-a vînturilor.
Și ce plăcere !
Ce mult ne-ar fi viața ideală
și ne-am obișnui să fim învinși
de soare și să îl cîntăm de-a pururea
Ce dulce cîntec !
Ar fi să nu mai fim ambițioși
să nu avem destin nici turmentații, —
dar vai ni-e timpul fără de supunere,
poeți și aici !

Traducere de AL. ANDRÎTOIU ■
și DUMITRU CHICAN ■

Lumea se amuză

(După „PERET” — U.R.S.S.)

Ochii și urechile lumii

O propunere

Glorie, glorie athletică, glorie sportivă, iepurilor — dar nu iepurilor de casă și nici iepurilor din celebrele glume cu iepurași inteligenți care-și curăț pușca în așteptarea lupului, jurind cu voce tare să-l impuște, dar când apare fiara și-l întreabă: „Ce faci aici, iepuraș?“, el răspunde: „Nimic, îmi curăț pușca și spun prostii!“.

glorie nu acestor iepurași fictivi, de pistol și fabulă, ci celor adevărați, adevăraților iepuri, iepurilor-oameni, pe două picioare, cu urechi normale, cu nume de familie, cum e acest Cook, Garry Cook, fără de care n-am avea azi un record mondial pe 1500 de metri, stabilit la Coblenz, de curind, într-o cursă cum n-a mai fost pe lume:

1. Steve Ovett: 3.31,4
2. Thomas Wessinghage: 3.31,6
3. Harald Hudak: 3,32.

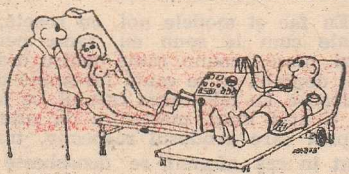
Vechiul record era și el fantastic, 3.32,1 și aparținea lui Sebastian Coe. Toți trei, la Coblenz, au alergat sub fostul record mondial dar nici unul n-ar fi ajuns la această performanță fără Garry Cook, fără un iepure!

Fiindcă iepure se numește, într-o cursă unde se încearcă stabilirea unui record mondial, cel care se jertfește pe sine, care-și sacrifică șansele, respirația, forța picioarelor pentru a asigura un ritm cât mai rapid pe primele sute de metri, toți din pluton lăsându-l să conducă, și ei și el știind că nu va fi învingător, toți menajându-și puterile pentru sprintul final, până iepurele nu mai poate și abandonează conform planului cronometrat, el spunându-le în gând: „Ia mai duceți-vă naibii și bateți recordul mondial, că eu mi-am făcut datoria de iepure fără șansă!“ Sărmanul! Sărman, sărman dar esențial — căci azi nu se mai conține record mondial fără iepuri la trena cursei. Sînt tentative de record mondial ratate din cauza iepurelui care s-a dovedit prea slab! Tot pe el se dă vina. Fără această inegalitate reală în tratamentul șanselor, nu ar exista superbia ireală a recordurilor mondiale cu care mai toată lumea se mîndrește, eu, ce-i drept, mai puțin, fiindcă înainte de a încerca un sentiment de mîndrie, întreb: „Cine a fost iepure?“ Doar citiva avizați îmi pot răspunde. Cei mai mulți nu știu decît numele campionului mondial.

De aceea propun glorie, glorie sportivă, iepurilor etern uitați în cursele atletice; de aceea propun o cursă în care Ovett să se sacrifice o dată, și el, pentru Cook; și dacă n-ar ieși nimic, propun ca oricum lingă acest 3.31,4 al lui Ovett, să se precizeze: Garry Cook, și să avem, măcar, recordul mondial al lui Ovett-Cook.

RADU COSASU ■

Lumea se amuză

(După „QUIK“ — R.F.G.)

Perspectivă clară
(După „SCHWEIZER
ILLUSTRIERTE“ — Elveția)

Noua ordine — „o mare iluzie“?

„Este grav că schimbările în relațiile economice Nord-Sud sînt cerute azi ca drepturi și nu solicitate ca favoruri, ca pînă acum!“ Această afirmație, uluitoare prin egoismul stupid ce-l degajă, aparține unui specialist în economie, americanul Lindon Gardon. Ea a văzut lumina tiparului, alături de altele și mai și, în lucrarea „International Stability and North-South Relations“ apărută în S.U.A. în 1979. Domnul L.G. consideră conceptul noii ordini economice internaționale „ne-realist și inacceptabil pentru țările occidentale industrializate, incapabil să răspundă exigențelor colaborării Nord-Sud pentru că NU PORNESTE DE LA REALITĂȚI!“ În opinia distinsului adept al menținerii unor relații economice internaționale perimate și prin natura lor inechitabile, „stridența retorică a chemărilor pentru o nouă ordine cultivată de țările nealiniate și de membrii Grupului celor 77 vrea să convingă că dezvoltarea lor economică în ultimii 25 de ani a fost un eșec“. Eroarea este magnifică prin lipsa de suport logic, prin ignorarea premeditată a unor realități economice evidente. Dar să vedem ce ne mai spune în continuare L.G. „Țările în curs de dezvoltare au cunoscut, în ultimul sfert de secol, ritmuri de creștere mult mai ridicate decît cele ale țărilor industrializate în perioada ascensiunii lor economice din prima parte a secolului. Și dacă ritmurile de creștere pe locuitor au fost mai mici, aceasta se datorează reducerii categorice a morbidității infantile și creșterii longevității, ca urmare a îmbunătățirii stării de sănătate și calității vieții, bineînțeles susținute de dezvoltarea economico-

socială“. Acestea sînt „realitățile“ văzute de autor. Acestea și nu cele stridente care au creat și favorizează discrepanțele dezvoltării în folosul țărilor pentru care el pledează. L.G. uită că majoritatea țărilor „lumii a treia“ au pornit pe drumul dezvoltării libere, independente, scădute de secole de dominație și asuprire străină — de care se fac vinovate aproape toate statele apărute de dominația L.G. uită, de asemenea, că ritmul înalt de dezvoltare nu înseamnă totul. În țările industrializate ritmurile de dezvoltare modeste (nu peste tot; R.F.G. și Japonia au avut, pînă la instalarea fenomenului recesiunii, ritmuri de peste 10 la sută) se raportează la un produs social de zeci și uneori de sute de ori mai mare decît cel al țărilor în curs de dezvoltare. Și astfel, un 2 la sută în S.U.A. sau Franța la creșterea economică reprezintă în cifre mai mult decît 13 la sută al oricărei țări în curs de dezvoltare care a moștenit o economie ruinată. În plus, L.G. pare să fie un intim al neomalthusianștilor. „Vina“ pentru creșterea mai înaltă a produsului social pe locuitor în țările în curs de dezvoltare o poartă scăderea mortalității! Deci „idealul“ pentru sporirea nivelului de dezvoltare al unei asemenea economii ar fi reducerea populației! Lipsa de fundament științific a argumentațiilor, necunoașterea adevăraților realități ale Terrei deceniului 8 apar cu atît mai izbitor în această nefastă formulare: „Increderea lumii a treia în noua ordine este o mare iluzie. Numai un alt război mondial sau poate o depresiune economică globală ca cea din anii '30 ar putea crea condiții pentru o schimb-

bare totală, radicală, în ordinea Internațională“. Nu se insinuează oare un fel de concept „neue Ordnung“, de tristă amintire, conceptul-deviză al pirjului și morții? Care însemna tocmai supunerea necondiționată a celor mici și slabi în fața puternicilor zilei!? O nouă depresiune globală n-ar schimba nici ea multe în neacceptata ordine existentă. Bogații ar ieși la liman mai puțin bogați iar săracii și mai săraci.

Oricum, minimalizînd toate eforturile economice și politice, fie ele la nivel național sau internațional, L.G. apreciază că „subdezvoltarea a fost înlocuită într-un talent supradezvoltat al Sudului pentru manevre birocratice și politice aniste“. Adică eforturile interne de propășire economico-socială, „deceniile dezvoltării“ instituite de O.N.U., debaterile din forumul națiunilor, acțiunile inițiate de organismele internaționale pentru eradicarea subdezvoltării, pentru crearea unor condiții egale de dezvoltare pentru toate statele lumii sînt doar niște manevre ale săracilor lumii pentru a-i depozita pe cei avariți de bogățiile dobîndite în „cîste și cu sudoarea frunții“. „Teoria“ lui Lindon Gardon este, într-un fel, firească. Intotdeauna schimbările, indiferent de natura lor, au născut opinii controversate. Punctele de vedere imobiliste, rigide și retrograde, care acreditează ideea viabilității ordinii constituite, sînt, din ferice, în minoritate. Tot mai mult, pretutindeni în lume, se fac auzite glasuri realiste, lucide, care pledează pentru reorganizarea sistemului economic internațional pe baze echitabile, oneste, avantajoase pentru toți participanții la circulația mondială de valori, baze cerute de înseși prefacerile survenite în structura economiei mondiale.

IOAN ROȘCA ■

Probabil că nu mai e mult pînă cînd ploile vor ropoti, liniștitor, unde, cum și cît vor trebui între ore comandate ferm. Probabil că nu mai e mult pînă cînd vînturile vor foși la intervale regulate, pe suprafețe bine delimitate. Seninul și norii, temperatura aerului, a solului și a apei se vor regla, computerizat, clima urmînd să se fabrica ca nasturii sau chiflele. Nu știu dacă, atunci, unii vor cumpăra o lună de vară sau vor vinde alta de iarnă, nu știu dacă se va ajunge la bursele cîmei unde se vor putea supralicita acțiuni de secetă sau inundații pentru mistificarea concurenților. Ceea ce rămîne cert este că omul va învinge natura dincolo de limitele considerate, altădată, decente.

Deocamdată însă, avînd toate premisele succesului, lumea înregistrează drastice insuccese în tradiționala luptă cu aceeași natură. Seceta și inundațiile, uraganele și taifunurile, teribilele dislocări de aer fierbinte sau aprigele înghețuri mai joacă tontoroiul, surprinzător sau tradițional, pe întinse suprafețe. Știri din toată lumea atestă cît de năprasnice pot fi stihile naturii și cît de eroici pot lupta oamenii, cu miinile goale, cu buldozere și alte cîteva instrumente modeste, împotriva furiilor născute sus în cer sau adînc sub pămînt. Cutare taifun năvălește peste un arhipelag de la o oră la alta, mătură totul în cale și duce, într-o demență voluburoasă, case și oameni departe și de-a valma. Cutare fluviu și-a ieșit din matcă, și-a umflat apele cu o hulpavă pornire de a cotropi tot, inclusiv orizontul. Exemplele sînt numeroase, teribile, iar cadența lor, în fond, îngrozitoare.

Ciudat însă, printr-o pornire de a ambala cochet, aproape șagălnic, formidabile dezastre se ajunge la nominalizarea stihilor prin indicative nostime, nevinovate, ușor de rostii și ușor de uitat.

Agatha, Felix, Sandra, Christie, Nana sînt doar cîteva din denu-

mirile unor grozave tornade și taifunuri care au inspăimîntat lumea. Martorii ravagiilor au aflat ulterior și, probabil, cu nelămurire că munții de ape care le-au zdrobit casele s-au numit așa. Este de presupus că din dorința de a ambala delicios o realitate oricît de zguduitoare, expertii, apăsați de altruism, pun o fundă roz unui continut teribil.

Metoda se utilizează și într-un alt caz. Este vorba, de această

ABC, Agatha și oamenii...

dată, nu de stihile naturii, ci de stihile omului. Producția de distrugere în masă, de zdrobire completă și rapidă a unor mase mari de oameni și a unor mase mari de bunuri este etichetată, pe sectoare și tipuri, cu o stupefiantă puoare. Astfel există tipuri de bombe „baby“, focoaase „Charlie“ și lista de inscripții din fabricile morții este, vă asigur, de o nonșalantă diversitate de parcă s-ar tenta recordul perfecte lipse de legătură între natura obiectelor și denumirea lor.

Desigur, pentru a se menține justul echilibru, printre etichetele darurilor foarte costisitoare pe care industria de armament le face... cadou umanității se află și unele misterioase, de o trufașă

concizie. Apelul la formule criptice are și el o anumită specie de rațiune. În mod evident oamenii normali, ascultînd tiradele promotorilor militarismului tehnologic de supravivire, pot manifesta, dacă sînt slabi de inger, o anume inlemnire ca în fața unui lucru pe care puțini îl pipăie și mulți îl pot suferi...

„Oamenii — se arată în prefata unui studiu al SIPRI intitulat Armamentele și dezarmarea — sînt paralizați mental de către retorica cursei înarmărilor, retorică ce a ajuns să dea unor arme îngrozitoare nume inocente. Se urmărește a ne face imuni la violență, la o violență impersonală, automatizată“. Și acum citez dintr-o listă de detalii utile în condițiile în care holocaustul nuclear trebuie privit nu numai la nivelul cauzelor dar și al efectelor: inițialele ABC desemnează armele cele mai periculoase existente în etapa actuală; ICBM constituie denumirea abreviată a rachetelor intercontinentale cu focoaie nucleare, capabile să transporte, în mai puțin de o oră, mai multe încărcături nucleare; BBR sînt inițialele bombardierelor strategice, capabile să transporte la orice distanță, cu alimentare în zbor, un impresionant arsenal nuclear sau conventional; SLBM este denumirea abreviată a submarinelor cu propulsie nucleară purtătoare de rachete; prin numărul de lansatoare de rachete, „bomba elegantă“ (Smart Bomb — obuz de 155 mm ghidat prin laseri, cu o mare forță distructivă) etc., etc.

Lista este lungă și, evident, are nevoie, permanent, de traduceri și explicații. O singură explicație, singura care merită cu adevărat, nu se furnizează nicăieri: cum se poate trata paranoia militarismului contemporan înainte ca un război nuclear să poată intra în istorie sub numele de „Candida“, „Amor“ sau altele asemenea...

RADU BUDEANU ■

Pășesc în viață ca... profesioniști ai șomajului

În firea lucrurilor ca în toate domeniile de activitate să se asigure schimburi de miine. Pentru aceasta, tinerii se pregătesc, își însușesc o profesie. De foarte multe ori însă în țările occidentale diploma nu le slujește tinerilor la nimic. Nici chiar dacă pe ea este consemnat titlul de doctor. Astfel, într-un raport al forurilor științifice din Statele Unite se arată că în 1978 și 1979 s-a înregistrat o creștere constantă a numărului șomerilor cu titlul de doctor în diverse științe. Proporția deținătorilor titlului de doctor aflați în căutare de lucru a crescut în acest interval cu 20,6 la sută în ceea ce-i privește pe doctorii în matematică, cu 21 la sută pe cei în științe agricole ș.a.m.d.

Fenomene ca recesiunea, stagnarea, inflația, la ordinea zilei astăzi în țările occidentale, determină o creștere permanentă a rîndurilor celor fără de lucru, între care tinerii ocupă primul loc. După cum au transmis agențiile de presă, în numeroase țări s-a hotărît „înghețarea“,

în perioada următoare, mergînd pînă la doi ani, a locurilor de muncă. Această măsură este cu atît mai neliniștitoare, opinează ziarul „Le Matin“, cu cît tinerile generații continuă să fie mai numeroase, datorită tendințelor demografice. „În mod inevitabil — scrie ziarul — stagnarea, cu fenomenul scăderii efectivelor de salariați va avea drept consecință aruncarea pe piața șomajului a noilor veniți pentru... piața muncii“. Legat de aceasta, săptămînalul „Le Nouvel Observateur“ publică un demult o fotografie plină de semnificație: pe zidul unui liceu, proaspeții absolvenți scriseseră: „Fabrică de șomeri“.

Intr-un document dat recent publicității la sediul C.E.E. de la Bruxelles se arată că în țări ca Italia, Olanda, Luxemburg, 40 la sută din tinerii sub 25 de ani sînt șomeri. În Franța — potrivit datelor G.G.T. — nivelul șomajului în rîndul tinerilor sub 25 de ani a crescut, din iunie 1978 pînă în iunie 1980, cu 35 la sută. În

Statele Unite, după cum relevă datele statistice publicate de curind la Washington, șomajul în rîndurile tinerilor de culoare este de 36,6 la sută. În cifre absolute, numărul de șomeri sub 25 de ani în diferite țări occidentale se prezintă astfel: în Marea Britanie — 600 000; în R.F. Germania — 300 000; în Franța — 501 000, din care o treime n-au lucrat nici măcar o singură zi în viața lor, devenind, încă de la intrarea în viața activă, „șomeri profesioniști“; în Italia — peste 420 000; în Statele Unite — 3 000 000, cea mai mare parte fiind formată din tineri de culoare.

Timpul în care tinerii rămîn, independent de voința lor, inactivi nu se mai întoarce, este pierdut pentru totdeauna. Și mai mult decît atita, este vorba de un timp al tinerilor, adică al unor capacități de muncă în plină vigoare, cînd ar putea să dea maximum de randament. Este ceea ce scoate în evidență și un recent raport al unei cunoscute firme de plasare a forței de muncă. „Aceasta este cea mai gravă condamnare pentru o societate — să nu poată folosi energia și aspirațiile tinerilor săi“. Activitățile și eforturile avînd drept scop făurirea unei noi ordini economice internaționale pornesc și de la această condamnare.

ION CODRU ■

Cintarea României

PATRU MEȘTERI MARI

A devenit un fapt tradițional ca la manifestările periodice organizate de Muzeul Satului să participe, alături de cercetători ai artei populare, și artiști populari. Așa i-am întâlnit, cu prilejul sesiunii științifice dedicate raportului dintre funcția și mijloacele de exprimare artistică în arta populară românească, pe meșterii Constantin Bănașu, Maria Hanzu, Stepan Ionică și Pavel Ion. Patru meșteri mari, increzători în puterea harului lor și al poporului

Constantin Bănașu, un bărbat din Bărbătești Vilcei, poartă pe umeri și în baston, cu semeție și mindrie, 76 de ani. Tinăr i-a rămas sufletul și aceasta se vede din privirile lui limpezi. Tinere i-au rămas mințile, ele incele parcă o lucrătură uimitoare a naturii. Meșterul Constantin Bănașu îmbină în broderia sa două tehnici: coaserea elementelor decorative direct pe piele, după ce acestea au fost mai întâi cusute pe meșină. Ulterior ele sînt aplicate pe pieptar. Un pieptar creat de acest bărbat molcom la vorbă face din cel ce-l poartă o floare sau un buchet de flori. Pieptarele lui Constantin Bănașu au miros de grădini.

— Ce mai faceți dv., Constantin Bănașu?

— Mulțumesc, bine. Am adus câteva obiecte pentru muzeu. Am dus și la Muzeul din Vilcea, pentru ca să rămie și numele, și urma, și frumusețea lor. Că eu fac acum cojoace de mindrie și frumusețe.

— Dacă cineva s-ar îndrăgosti, acum, pe loc, de arta coajăritului, ce-ar trebui să știe mai întâi și întâi?

— Să fie un bun desenator. Și apoi să aibă suflet la culori. Să învețe să facă broderie pe piele. Dacă știi ce culoare se cere și în ce loc, înseamnă că ai sufletul făcut pentru asta. Și apoi trebuie să ai o satisfacție a lucrului ce-l faci.

— Cum vine asta?

— Mai întâi să ai o satisfacție sufletească. Să fii mulțumit de ceea ce-ai lucrat și să-i mulțumești și pe alții. Interesul, banii umbresc arta, o sărăcesc în frumusețe. Artă sau lucrul ăsta care-l fac, cojoacele și pieptarele, parcă m-ar fi născut din nou.

— Și ce ar face copilul Constantin Bănașu dacă s-ar naște încă o dată?

— S-ar așeza iar pe desenat și pe cusut brăduți, salbe, frunze de stejari, flori. Multe flori. Și ar merge cu arta populară românească iar, pe la expoziții, în Anglia, Franța, Japonia, Polonia, Norvegia, prin lumea largă. Ca să se uite străinii și să-și încălzească privirile la lucrurile cu care ne încălzim noi trupul și sufletul.

★

Maria Hanzu e o femeie și jumătate, plină de vorbă dulce, cu gesturi tăiate scurt și lute. Coborită de la Gura Riului

din Sibiu, vedește și astăzi o dragoste și o pasiune puțin obișnuite pentru țesut. Artă ei păstrează aceeași sobrietate tradițională, țesăturile de port fiind o îmbinare simplă, dominată de alb și de negru, sau, cum spune Maria Hanzu, „de negru și alb, ca în partea dinspre Mărginimea Sibiului“.

— Cum s-a întâmplat de s-a reinstăpinit la Gura Riului dragostea pentru arta țesutului?

— Cam prin anii '59-'60 mai erau 7 femei gurene care știau bine meșteșugul țesutului și felul lui în partea locului. Noi sîntem locuitori într-o comună de sub munte și am vrut atit eu, ca și alte femei, să nu i se piardă singele acestei tradiții. S-a înființat o cooperativă meșteșugărească și asta ne-a îndemnat atit de mult încit în 1965 aici lucram vreo 200 de femei. Apoi ni s-a dus și renumele...

— Ce moștenire lăsați după dv., Maria Hanzu?

— Cam așa m-au întrebat și la televizor. Ce lași în urma ta, Maria Hanzu? Iar eu am spus că las oamenii, pe fata mea, și moștenirea acestei arte. Ioana Loloiu, născută Hanzu, imi moștenește dragostea pentru țesut. Apoi mai sînt multe fete la Gura Riului ce-mi urmează drumul. Și Dobriță Maria e talentată și bună în a arăta și la alte fete cum să fie mindre de lucrul lor. Sau surorile Maria și Ioana Bischiu, Elena Triștiu, Brad Maria Triștiu, azi șefa Cooperativei „Arta Sibiului“ din comună, Elena Conțiu, care pune multă dragoste în a țese și împleți ciucuri. Dar ce să mai spun, toate elevele mele sînt bune. Mai las în urma mea războiul de țesut care mi-e cel mai drag. Pentru că față de alte lucruri, aici, în aștepta războiului, totul depinde de tine. Tu țeseși pinza, motivele, florile, culorile, adică faci un lucru de la început pînă la sfîrșit. Motivele le-am luat din lucrurile bătrînești. Mai las în urma mea un muzeu cu peste 1000 obiecte donate de harnicii cetățeni ai comunei. Și mai las în urma mea peste o sută de poezii legate de tradițiile și fol-

lor, capabili să ne și dezvăluie o anumită dimensiune a autenticității acestor haruri, cind este vorba despre viața și arta lor. Alături de ei, rămînem mereu alături de izvoare, alături de miezul lucrurilor. Încit i-am și ispitit să ni se destăinuie, luindu-i intrucitva prin surprindere. Cu un folos probabil pentru ei și cu un folos cert pentru noi.

clorul din Gura Riului. Le-am făcut pentru copii, ca să știe ce-a fost și s-a pierdut, și ce trebuie făcut din nou.

★

Ionică Stepan, ca olar, reprezintă ceramica românească din părțile muntoase ale Banatului. Meșterii de aici au păstrat și cultivat pînă astăzi elementele de veche tradiție dacică și romană. Prin Ionică Stepan te întâlnești omenește cu Binișul, localitate renumită cindva prin acest meșteșug.

— Cite cuptoare de oiași mai sînt astăzi în Biniș, Ionică Stepan?

— 5-6 cuptoare și vreo 5 olari. Cuptoarele s-or dărîmat sau au căzut singure, de vechime. Mulți dintre olari s-au căpătuit la oraș.

— Cu ce te poți mindri dumneata, la 58 de ani?

— Cu multe. Mai întâi că am învățat cit mi-e știința trel serii de copii să facă ulcioare și oale. Lutul este dur la noi, este mai tare și rezistent, mai jilav și mai bun decit în alte părți. Poate numai la Sisești mai este lutul asemuitor cu al nostru. De aceea, el rezistă la oale de format mare, solide, ceea ce în alte părți nu se întâmplă. Eu cred că în primul rînd din cauză că lutul nu-i așa de bun.

— Lucru de mindrie, înțeleg!

— Și de mindrie, și de întimplare. La noi, ca prin întreg Banatul, oalele s-au folosit și se mai folosesc și azi. Oale de sarmale, tipsii, oluri de lapte, circele de băut apă, oale pentru flori, untare, birdace, chiupuri, brije de mincare s-or făcut din vechime și-au ajuns și la noi. Că vin din vechime, de la daci și romani, se vede după motivele ornamentale pe care le folosesc și eu azi. Briul dacic, birnașul sau zigzagurile, sau șarpele dacic. Și apoi culorile. Roșu și alb. Noi lutul ista tare nu-l ardem decit o singură dată.

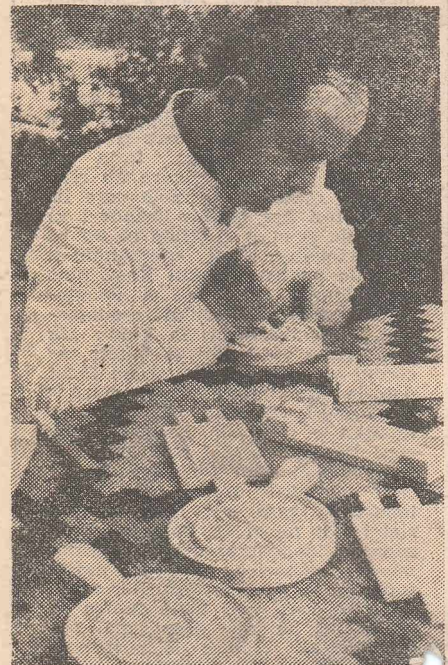
— Ce-ți este mai lingă inimă, din tot ceea ce faci?

— Mie mi-o plăcut să lucru ce-o fost mai greu și mai greu. Adică circegele. Iacă, ulcioarele astea se fac greu, pentru că ele se incheie ca o cămeșă. Din mai

multe bucăți. La gură se adaugă 5 bucăți. Exista demult, dar nu foarte, „legea“ că flacăii ce nu știu face circegele nu-s olari. Iar cei ce nu erau buni meșteri de ulcioare nu erau socotiți prin părțile noastre olari.

★

Ion Pavel, descinde din satul vrincean Negriștea, comuna Birsești. Nu impresionează prin nimic deosebit la prima vedere. Figura sa de țaran a împrumutat la cei 42 de ani parcă ceva din petezimul lemnului pe care-l lucrează și-l iscodește de mulți ani. Scump și simplu la vorbă. Parcă îi adie mereu pe față un vînt răcoros de pădure.

— De unde ați moștenit meșteșugul lemnului?

— De la bunicul meu Mihai Grigore. El lucra lemnul. Dar făcea obiecte puține la număr și simple. Asta la început. Pe urmă m-am deprins și eu, de unul singur.

— Ce v-a determinat să lucrați obiecte casnice din lemn, acum cind tot mai multă lume caută pe cele de metal, mult mai practice și funcționale?

— O fi așa. Dar eu n-am de unde să știu. În '61 am avut prima comandă și de atunci am început să lucrez multe piese care azi sînt apreciate.

— Care este noutatea obiectelor pe care le meșteșugiți?

— Noutate prea mare nu-i. Eu execut piese ce s-au mai executat și cu ani în urmă. Așa au fost utile și atunci, ca și acum. Deosebit este poate felul, asta apreciază specialiștii, cred, felul cum le execut. Cu o precizie mult mai mîrită și cu mai mare finețe în tăierea modelelor.

— Și pentru că am adus vorba, la ce folosesc obiectele dumitale?

— Eu fac și modele noi, cu rozetă, cu 6 petale cum le spun eu, rame pentru oglinzi, mese, scaune, rame pentru draperii. Și degrabă ce se caută înseamnă dară că folosesc. La fabricarea casului se folosesc tiparul local, moștenire de sute de ani, prin care produsul respectiv, transformat în caș afumat, se deosebește de alt caș, făcut în alte locuri. Eu sînt un țaran ca oricare altul, numai că în timpul liber mă ocup de facerea acestor lucrături de lemn. Iarna am mai mult timp și migălesc mai cu spor. Noi facem asta cu dragoste și cred că facem o cinste țării.

MARIAN CONSTANTINESCU
Fotografii de MIRCEA HUDEK

Flacăra Redacția: București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, Interioare: Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) - 1 617, 1 623; Secția politică-economică (Lionel Nitescu, N. Gr. Mădășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) - 1 623; Secția cultură-cenaclu (George Arion) - 1 619; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) - 1 618; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițaia) - 1 606; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) - 1 618; Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) - 1 787; Sector fotoreportaj - 1 595; Secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Ion Predoșanu) - 1 782, 1 621, 1 744; Administrație: 17 78 82 și 17 60 10 - interior 1 783; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN - 17 60 10 interior 1 611); redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIU - 17 60 10 interior 1 786); redactor șef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii“. Cititorii din străinătate se pot abona adresindu-se la ILEXIM - Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex: 11 226, București, str. 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU